

**BOSNA I HERCEGOVINA
VIJEĆE MINISTARA
DIREKCIJA ZA EKONOMSKO PLANIRANJE**

**БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
САВЈЕТ МИНИСТАРА
ДИРЕКЦИЈА ЗА ЕКОНОМСКО ПЛАНИРАЊЕ**

**BOSNIA AND HERZEGOVINA
COUNCIL OF MINISTERS
DIRECTORATE FOR ECONOMIC PLANNING**

Bosna i Hercegovina Ekonomski trendovi

Prvo polugodište 2017. godina

Septembar/rujan 2017.

Sadržaj :

I. REALNI SEKTOR	9
Ekonomski rast	9
Građevinarstvo	10
Maloprodaja	10
Industrijska proizvodnja	10
Tržište rada	13
Zaposlenost	13
Nezaposlenost	14
Plate	15
Penzije	16
II. JAVNE FINANSIJE – FISKALNI RAZVOJI	19
Indirektni porezi	19
Direktni porezi	21
Javni dug	22
III. CIJENE, MONETARNI I FINANSIJSKI SEKTOR	25
Cijene	25
Monetarni sektor u BiH	26
Bankarski sektor u BiH	27
Tržište kapitala u BiH	30
IV. VANJSKI SEKTOR	33
Platni bilans BiH	33
Pregled vanjske trgovine	34
Izvoz roba	35
Uvoz roba	36
V. DIREKTNA STRANA ULAGANJA	39
DODATAK	43

PRILOZI

Tabela 1: Industrijska proizvodnja u BiH
Tabela 2: Industrijska proizvodnja u FBiH
Tabela 3: Industrijska proizvodnja u RS
Tabela 4: Realni sektor- industrija i usluge
Tabela 5: Realni sektor po entitetima
Tabela 6: Tržište rada
Tabela 7: Rast i struktura monetarnih agregata (kraj perioda)
Tabela 8: Indeks potrošačkih cijena (CPI)
Tabela 9: Rast i sektorska struktura kredita
Tabela 10: Rast i sektorska struktura depozita
Tabela 11: Kamatne stope na kredite stanovništvu u KM
Tabela 12: Kamatne stope na kredite nefinancijskim poduzećima u KM
Tabela 13: Kamatne stope na depozite
Tabela 14: Uvoz i izvoz roba u BiH
Tabela 15: Glavni trgovinski partneri
Tabela 16: Platni bilans

SPISAK GRAFIKONA:

Grafikon 1: Kretanje fizičkog obima industrijske proizvodnje u Bosni i Hercegovini po sektorima za period januar-juni 2017. god.....	11
Grafikon 2: Komparativni prikaz kretanja fizičkog obima proizvodnje u prerađivačkoj industriji u prvom polugodištu 2017. god.....	12
Grafikon 3: Pregled kretanja u sektoru za proizvodnju električne energije u BiH za prvo polugodište 2017. god.....	13
Grafikon 4: Doprinosi rastu broja zaposlenih lica prema područjima djelatnosti u P1 2017. godine	14
Grafikon 5: Stope nezaposlenosti - poređenje	15
Grafikon 6: Prosječna neto plata u BiH.....	16
Grafikon 7: Prosječna penzija u BiH.....	17
Grafikon 8: Udio pojedinih kategorija prihoda u ukupnim javnim prihodima	19
Grafikon 9: Rast prihoda od akciza u prvom polugodištu 2017. godine	20
Grafikon 10: Prihodi od direktnih poreza, doprinosa i drugi prihodi.....	21
Grafikon 11: Udio kreditora u vanjskom dugu za prvo polugodište 2017. godine	22
Grafikon 12: Komercijalni (unutrašnji) dug opšte vlade BiH u 2017. godini	23
Grafikon 13: Ukupni budžetski prihodi i rashodi, suficit/deficit u % BDP-a	24
Grafikon 14: Inflacija u P1 2017. godine, poređenje g/g	25
Grafikon 15: Indeks potrošačkih cijena u BiH I-VI 2017/I-VI 2016	26
Grafikon 16: Sektorska struktura kredita	28
Grafikon 17: Sektorska struktura depozita.....	28
Grafikon 18: Kretanje efektivne kamatne stope na kredite (u%)	29
Grafikon 19: Kretanje efektivne kamatne stope na depozite (u%).....	29
Grafikon 20: Kretanje vrijednosti indeksa u svijetu u prvom polugodištu 2017. god.	30
Grafikon 21: Kapitalizacija i stopa rasta na SASE i BLSE.....	31
Grafikon 22: Redovan promet i javna ponuda obveznica i trezorskih zapisa na SASE	32
Grafikon 23: Redovan promet i javna ponuda obveznica i trezorskih zapisa na BLSE.....	32
Grafikon 24: Deficit tekućeg računa BiH po godinama (u P1)	33
Grafikon 25: Finansiranje deficita tekućeg računa BiH po godinama (u P1)	34
Grafikon 26: Kretanje vanjskotrgovinske robne razmjene u BiH u prvom polugodištu 2017. godine.	35
Grafikon 27 Pregled strukture bh. robnog izvoza po glavnim trgovinskim partnerima u prvom polugodištu 2017. godine	36
Grafikon 28: Pregled strukture bh. robnog uvoza po glavnim trgovinskim partnerima u P1 2017. godine	37
Grafikon 29: Ukupno SDU u svijetu u milijardama USD.....	39
Grafikon 30: SDU u mil. Eur, BiH i zemlje okruženja, Srbija i Hrvatska	39
Grafikon 31: Ulaganja u BiH po kvartalima u 2015. 2016 i 2017. godini (u mil. KM).....	40
Grafikon 32: Najznačajnija ulaganja u BiH po djelatnostima u 2016. godini	41
Grafikon 33: Najznačajnija ulaganja u BiH po zemljama i godinama u mil. KM	41

SPISAK TABELA:

Tabela 1: Prosječna neto plata - poređenje.	16
Tabela 2: Naplata i raspodjela prihoda od indirektnih poreza (rast g/g u % ako nije drugačije naznačeno)	20
Tabela 3: Prihodi od direktnih poreza, doprinosa, taksi, naknada i sl.	22
Tabela 4: Godišnje stope rasta monetarnih agregata	27
Tabela 5: Promjena vrijednosti (u %) vodećih berzanskih indeksa u svijetu	30
Tabela 6: Promjena vrijednosti (u % g/g) indeksa na SASE i BLSE	31
Tabela 7: Pregled kretanja vanjskotrgovinske robne razmjene u BiH prema HS klasifikaciji za P1 2017.godine	38
Tabela 8: Kreditni rejting BiH i zemalja u okruženju (juni 2017.god.)	42

LISTA SKRAĆENICA:

ARS	– Anketa o radnoj snazi	OR	– Obavezne rezerve
BATX	– Bosnian Traded Index	PB	– Platni bilans
BD	– Brčko Distrikt	PDV	– Porez na dodanu vrijednost
BDP	– Bruto domaći proizvod	PIF	– Privatizacijski investicijski fond
BDV	– Bruto dodana vrijednost	PJI	– Program javnih investicija
BHAS	– Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine	SASE	– Sarajevska berza
BIFX	– Indeks bosanskih investicijskih fondova	SASX-10	– Indeks rezultata 10 najboljih kompanija listiranih na Sarajevskoj berzi
BiH	– Bosna i Hercegovina	SB	– Svjetska banka
BLSE	– Banjalučka berza	SEE	– Jugoistočna Evropa
CBBiH	– Centralna banka Bosne i Hercegovine	SIPA	– Državna agencija za istrage i zaštitu
CEFTA	– Srednjoevropski sporazum o slobodnoj trgovini	SMTK	– Standardna međunarodna trgovinska klasifikacija
CPI	– Indeks potrošačkih cijena	SOR	– Srednjoročni okvir rashoda
DOB	– Dokument okvirnog budžeta	SRS	– Srednjoročna razvojna strategija
DSU	– Direktna strana ulaganja	SSP	– Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju
EBRD	– Evropska banka za obnovu i razvoj	SST	– Sporazum o slobodnoj trgovini
EC	– Evropska komisija	SVF	– Statistika vladinih finansija
EKS	– Efektivna kamatna stopa	UIO	– Uprava za indirektno oporezivanje BiH
ERS-10	– Indeks dizajniran za prikaz rezultata 10 kompanija iz sistema Elektroprivrede RS	USAID	– Agencija Sjedinjenih Američkih Država za međunarodni razvoj
EU	– Evropska unija	P1	– Prva polovina godine
FBiH	– Federacija Bosne i Hercegovine	P2	– Druga polovina godine
FIRS	– Indeks investicijskih fondova RS	K1	– Prvi kvartal godine
FISIM	– Usluge finansijskog posredovanja indirektno mjerene	K2	– Drugi kvartal godine
JR UIO	– Jedinstveni račun Uprave za indirektno oporezivanje	K3	– Treći kvartal godine
KM	– Konvertibilna marka (međunarodni standard ISO 4217)	K4	– Četvrti kvartal godine
MMF	– Međunarodni monetarni fond	M0	– Rezervni novac
MVTEO	– Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa	M1	– Transakcijski novac
OMA	– Odjel za makroekonomsku analizu Upravnog odbora Uprave za indirektno oporezivanje	M2	– Novac u širem smislu
		QM	– Kvazinovac
		mKM	– Milioni KM
		g/g	– Stopa rasta koja podrazumijeva promjenu u odnosu na isti period prethodne godine
		m/m	– stopa rasta koja podrazumijeva promjenu u odnosu na prethodni mjesec tekuće godine

GLAVNI EKONOMSKI POKAZATELJI U BiH - godišnji pokazatelji

	2013	2014	2015	2016	2017*
Nominalni BDP BiH (u milionima KM)	28.374	28.365	29.666	30.862	31.871*
Nominalna stopa rasta (u %)	3,2%	0,0%	4,6%	4,0%	3,3%*
Realna stopa rasta (u %)	2,6%	0,3%	3,8%	2,9%	3,4%*
Stanovništvo (hiljade)	3.531	3.526	3.518	3.518	3.518*
BDP per capita (u KM)	8.036	8.047	8.433	8.773	9.059*
Broj nezaposlenih u BiH (u hiljadama)	552,5	549,5	541,8	521,4	493*
Prosječne neto plate u BiH (u KM)	827	830	830	838	852
CPI (indeks potrošačkih cijena)	-0,1%	-0,9%	-1,0%	-1,1%	1,1%
Konsolidirani budžet BiH ** (u % BDP-a)					
Tekući prihodi	40,2%	42,2%	41,9%	42,0%	-
Tekući rashodi	38,5%	40,0%	39,3%	38,4%	-
Štednja (Bruto operativni bilans)	1,7%	2,2%	2,6%	3,6%	-
Javne investicije (Transakcije u nefinansijskim sredstvima)	3,7%	4,1%	1,9%	2,3%	-
Suficit/Deficit (Neto pozajmljivanje(+)/zaduživanje(-))	-2,0%	-2,0%	0,7%	1,3%	-
Vanjski javni dug	26,1%	29,0%	29,3%	28,7%*	-
Novac i krediti** (u % BDP-a)					
Novac u širem smislu (M2)	56,7%	60,9%	62,9%	65,4%	-
Kreditiranje privatnog sektora ⁽¹⁾	51,7%	52,6%	51,6%	51,4%	-
Platni bilans**					
Saldo tekućeg računa u milionima KM	-1.424,6	-2.021,3	-1.616,3	-1.517,7	-1.571,0
U % BDP-a	-5,0%	-7,1%	-5,4%	-4,9%*	-4,9%
Trgovinski bilans**	-5.474,9	-6.206,7	-5.368,5	-5.126,1	-5.438,0
Izvoz roba i usluga (u milionima KM)	9.036	9.298	9.888,2	10.506,2	10.863,0
(stopa rasta u %)	6,5%	2,9%	6,4%	6,2%	3,4%
Uvoz roba i usluga (u milionima KM)	14.510,9	15.504,2	15.256,7	15.632,3	16.301,0
(stopa rasta u %)	-0,8%	6,8%	-1,6%	2,5%	4,3%
Bilans roba i usluga (u % BDP-a)	-19,3%	-21,9%	-18,1%	-16,6%	-17,1%
Bruto devizne rezerve**					
U milionima KM	7.068,3	7.825,6	8.606,3	9.531,1	-
U mjesecima uvoza roba i usluga	5,9	6,1	6,8	7,3	-
Servisiranje vanjskog javnog duga**					
U milionima KM	684,8	760,9	592,9	723,1	-
U % izvoza roba i usluga	7,6%	8,2%	6,0%	6,9%	-

* Izvor: Procjena DEP-a

** Izvor: Ministarstvo finansija i trezora BiH za vanjski javni dug i njegovo servisiranje; Centralna banka BiH za prihode, troškove i neto kreditiranje, kao platni bilans;

(p) Projekcije DEP-a

(1) Pod kreditima privatnog sektora obuhvaćeni su krediti svih sektoria osim sektora vlade i javnih kompanija.

GLAVNI EKONOMSKI POKAZATELJI U BiH u periodu januar-juni

	2013	2014	2015	2016	2017
Industrijska proizvodnja BiH - rast fizičkog obima ⁽¹⁾	5,3%	0,3%	1,9%	4,6%	2,1%
Prerađivačka industrija BiH - rast fizičkog obima ⁽¹⁾	6,8%	5,0%	3,3%	6,3%	2,2%
Broj nezaposlenih lica u BiH - prosjek (u hiljadama)	551,3	550,6	544,5	527,9	498,6
Prosječne plate u BiH - prosjek (u KM)	824	829	830	834	848
CPI (indeks potrošačkih cijena)	0,6%	-1,5%	-0,6%	-1,4%	1,1%
Javne finansije					
Rast neto prihoda od indirektnih poreza (g/g)	0,3%	0,7%	5,4%	4,2%	3,1%
Vanjski javni dug - promjena stanja duga (%)	6,0%	4,8%	12,2%	-0,2%	-3,1%
Novac i krediti (stopa rasta g/g)					
Novac u širem smislu (M2)	5,1%	7,0%	8,8%	7,3%	10,2%
Kreditiranje privatnog sektora ⁽²⁾	1,4%	4,0%	0,9%	2,6%	6,4%
Platni bilans					
Saldo tekućeg računa (u milionima KM)	-711	-1.055	-799	-850	-794
Porast deficita tekućeg računa (u %)	-35,5	48,3	-24,3	6,4	-6,5
Bilans roba i usluga					
Izvoz roba i usluga (u milionima KM)	4.401	4.354	4.692	4.849	5.586
(stopa rasta u %)	7,8	-1,1	7,8	3,4	15,2
Uvoz roba i usluga (u milionima KM)	6.853	7.222	7.278	7.368	8.192
(stopa rasta u %)	-1,1	5,4	0,8	1,2	11,2
Bruto devizne rezerve					
Bruto devizne rezerve - rast u %	9,8%	10,5%	10,8%	10,9%	7,9%
U mjesecima uvoza roba i usluga	5,3	5,8	6,1	6,9	6,9

(1) Pokazatelji rasta industrijske proizvodnje za period 2013 - 2017 su zvanični podaci BHAS-a koje DEP koristi u izradi svojih analiza na temelju potpisanog protokola o međusobnoj razmjeni podataka.

(2) Pod kreditima privatnog sektora obuhvaćeni su krediti svih sektoria osim sektora vlade i javnih kompanija.

* Izvor: Procjena DEP-a

I REALNI SEKTOR

Ekonomski rast u prvom polugodištu 2017. godine

Prema prvim podacima BHAS, ekonomska aktivnost u prvom tromjesečju je bila za 2,7% veća u odnosu na isti period 2016. godine. Iako zvanični statistički podatci nisu bili dostupni u vrijeme pisanja, različiti ekonomski indikatori ukazuju da je sličan rast najvjerovatnije nastavljen i u drugom tromjesečju. Glavni nosilac ovog povećanja je bio snažan i pomalo iznenađujući realni rast robnog izvoza od skoro 11% u prvom polugodištu 2017. godine. Na žalost, ovo je bilo praćeno tek skromnim povećanjem domaće tražnje koja je u predkriznom periodu bila najdominantniji faktor bh ekonomskog rasta. Otuda i znatno skromniji realni rast robnog uvoza (4,3%) u odnosu na izvoz što je dovelo do realnog smanjenja vanjskotrgovinskog deficita roba od oko 5% u prvom polugodištu. Rast u prvom polugodištu je najvećim dijelom bilo posljedica jačanja ekonomskog rasta u okruženju iz prethodne godine, te nastavka tog trenda u 2017. Pored toga, ekonomski rast u prvom polugodištu se odvijao u uslovima povećanja svjetskih cijena koje je vjerovatno potpomoglo izvoz, ali je kroz rast uvoznih cijena ujedno dovelo i do inflacije u BiH od 1,1%. Na kraju, skok obaveza servisiranja vanjskog duga od preko 30% u prvih šest mjeseci je vjerovatno donekle opteretio ekonomski rast.

Kretanja u okruženju su do sada bila ključni faktor ekonomskog rasta u BiH kako kroz izvoznu tražnju, tako i u formi različitih vidova finansiranja domaće tražnje. Okruženje je u prvom polugodištu bilo dosta povoljno za BiH. Uglavnom je došlo do ubrzanja ekonomskog rasta kako na nivou EU28 tako i na nivou pojedinih zemalja od posebnog značaja za BiH. Značajan napredak je zabilježen u Austriji, Italiji i posebno Sloveniji, dok je u Hrvatskoj rast bio iznad stope od 3% iz prethodne godine. Uprkos blagog usporenja, dobra vijest za BiH je da se Hrvatska ipak dosta intenzivno oporavlja od višegodišnje recesije koja je okončana u 2015. godini. S druge strane, jedino je u Srbiji došlo do značajnog usporenja rasta sa 2,8% prethodne na 1,2-1,3% u prvom polugodištu 2017. godine. Povećanje ekonomske aktivnosti u neposrednom okruženju ne samo iz tekuće nego i prethodne godine je po svemu sudeći bilo važan faktor pomenutog rasta robnog izvoza budući da je više od polovice izvoznog rasta bilo usmjereno na Srbiju i Hrvatsku, te ostatak prostora bivše Jugoslavije. Povoljnije eksterno okruženje je takođe pomoglo domaću tražnju prije svega kroz značajan rast novčanih priliva bh građana iz inostranstva od 9,6%, te rast Direktnih stranih ulaganja (DSU) od 66,7% u prvom polugodištu.

Ipak, kada je u pitanju rast domaće tražnje, čini se da se ovdje po svemu sudeći može govoriti isključivo o privatnom sektoru. Naime, iako podatci o izvršenjima budžeta nisu bili dostupni u vrijeme pisanja, pomenuti skok obaveza servisiranja vanjskog duga je vjerovatno ugrozio javne rashode. Tako je, uprkos povećanju neto prihoda od 3,1%, sa jedinstvenog računa UIO u budžete nakon servisiranja duga prebačeno 0,6% manje novca u odnosu na prvo polugodište prethodne godine. Problem je u tome da se dospjele vanjske obaveze teško mogu finansirati novim zaduživanjem kod međunarodnih kreditora obzirom na probleme u provedbi aranžmana sa MMF-om. Iako se ovo donekle kompenzira domaćim zaduživanjem, negativan uticaj na rashode je skoro neminovan. Ovo se pored javne potrošnje najvjerovatnije odrazilo primarno na javne investicije koje su često među prvim žrtvama slabih budžetskih prihoda. To donekle potvrđuje i realno smanjenje radova niskogradnje u okviru koje dominiraju javni radovi.

Povećanje PDV prihoda (po poreskim prijavama) od 4,5% i porast vrijednosti uvoza dobara široke potrošnje od približno 5,5% u prvom polugodištu ukazuju na rast finalne potrošnje. Ovo je moglo biti posljedica povećanja raspoloživog dohodka građana do kojeg je, po svemu sudeći, prije svega došlo zahvaljujući pomenutom povećanju inostranih transfera (9,6%) po više osnova (doznake, dohodci sezonskih radnika u inostranstvu, socijalna davanja iz inostranstva i sl.). S druge strane, čini se da je povećanje raspoloživog dohodka po osnovu rada i socijalnih transfera bilo prilično skromno. Na to ukazuju skroman rast broja zaposlenih od 2,5% i tek neznatno realno povećanje prosječne plate od

0,6%. Još skromnije povećanje broja penzionera od 1,5% praćeno realnim smanjenjem prosječne penzije od 0,9% ukazuje na tek skroman porast socijalnih transfera u prvom polugodištu 2017. godine. Za razliku od potrošnje, investicije su čini se ili stagnirale ili zabilježile tek neznatan rast. Na to prije svega ukazuju smanjenje obima građevinskih radova od 3,5% u prvom i 0,9% (g/g) u drugom tromjesečju, te porast vrijednosti uvoza kapitalnih dobara od preko 9% u prvom polugodištu. Glavni uzrok slabih investicija po svoj prilici leži u mogućem smanjenju javnih radova koje je tek donekle neutralisano povećanjem DSU od 67% u prvom polugodištu.

Građevinarstvo

Građevinski radovi su u prvom tromjesečju 2017. neznatno smanjeni u odnosu na četvrti kvartal za 0,3%, nakon čega je uslijedilo blago povećanje od 0,8% u drugom u odnosu na prvo tromjesečje. Na godišnjem nivou je ovo značilo smanjenje od 3,5% u prvom, te smanjenje od 0,9% u drugom tromjesečju u odnosu na isti period 2016. godine. Pad niskogradnje uzrokovan mogućim padom javnih radova je bio glavni uzrok godišnjeg smanjenja ukupnih građevinskih radova. Radovi niskogradnje su u prvom tromjesečju bili za 7,1% , te u drugom tromjesečju za 4,2% niži u odnosu na isti period prethodne godine čime je nastavljen negativan trend započet još u 2015. godini. S druge strane radovi visokogradnje su na godišnjem nivou porasli za 2,2% i 4,2% u prvom, odnosno drugom tromjesečju. Stanogradnja je prema dostupnim podacima zaslužna za određeni dio rasta visokogradnje. Tu prije svega prednjače nedovršeni stanovi sa godišnjim porastom od 4,3% u prvom polugodištu, dok su završeni stanovi uglavnom stagnirali. S druge strane, u prilog stanogradnje nije išlo smanjenje prosječne cijene prodanih novih stanova od 2,1% u drugom tromjesečju. Izdata odobrenja za građenje ukazuju da bi postojeći trend mogao biti nastavljen i u narednom periodu. Naime, iako je broj izdatih odobrenja u prvom polugodištu je na godišnjem nivou povećan za 8,9%, odobrenja niskogradnje su neznatno smanjena za 0,6%.

Maloprodaja

Prema zvaničnim podacima Agencije za statistiku BiH, maloprodaja bilježi snažan realni rast prometa posljednjih nekoliko godina. Ovo na žalost često nije bilo u skladu sa drugim indikatorima finalne potrošnje poput PDV prihoda, proizvodnje i uvoza dobara široke potrošnje, kreditima i depozitima domaćinstava i sl. Čini se da je objavljeni rast primarno bio rezultat dopune uzorka preduzeća kojima se dostavlja upitnik mjesečnog istraživanja, a ne stvarnih dešavanja u maloprodaji. S tim u vezi je objavljene brojeve dobro prihvatati sa dozom rezerve dok se ne razrješi pitanje uzorka. U svakom slučaju, prema zvaničnim podacima, snažan realni rast prometa je nastavljen i u 2017. godini. Tako je u prvom tromjesečju ostvaren realni rast prometa od 6,1%, te 5,6% u drugom tromjesečju u odnosu na isti period prethodne godine. Pri tome je na kvartalnom nivou zabilježen rast od 1,9% u prvom u odnosu na četvrti kvartal, te blago smanjenje od 0,2% u drugom u odnosu na prvo tromjesečje.

Industrijska proizvodnja u Bosni i Hercegovini

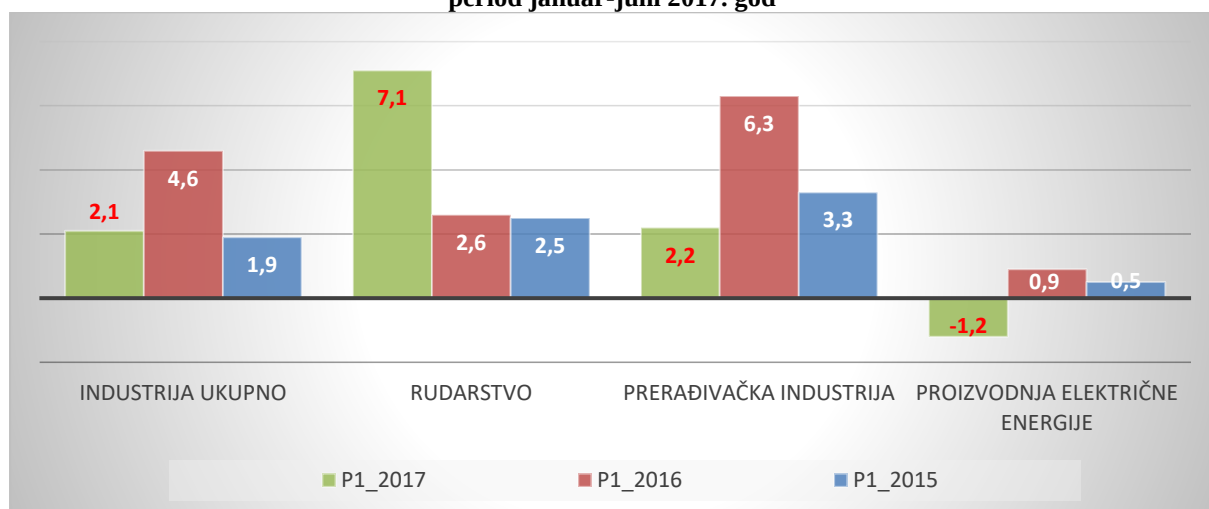
*Registriran rast fizičkog obima industrijske proizvodnje praćen povećanjem broja zaposlenih
Prerađivačka industrija i sektor rudarstva pozitivno doprinosili rastu
Pad proizvodnje u sektoru za proizvodnju električne energije*

Ekonomske prilike u Bosni i Hercegovini tokom prvog polugodišta 2017. godine karakterisalo je povećanje ukupne ekonomske aktivnosti koje se ogledalo kako kroz povećanje ukupne bh. ponude i potražnje u okviru većine sektora. Kao i tokom prethodnih godina čini se su eksterne dinamike predstavljale strukturalnu odrednicu kada je u pitanje kretanje bh. ekonomije. Naime, tokom prvog polugodišta u zemljama EU nastavljen je trend ekonomskog rasta iz prošle godine pri čemu su

registrirane stope rasta bile nešto više u odnosu na isti period prethodne godine¹, što se pozitivno odrazilo na ukupni region i u konačnici i na Bosnu i Hercegovinu.²

Tako je prema podacima BHAS-a za prvo polugodište 2017. godine u Bosni i Hercegovini ostvaren rast industrijske proizvodnje od 2,1%, koji je istovremeno bio praćen i povećanjem broja zaposlenih u okviru iste.³ Međutim, imajući u vidu dešavanja u okruženju i podatke o vanjskotrgovinskoj robnoj razmjeni koji su dosta pozitivniji, možda se mogla očekivati i viša stopa rasta. Uvidom u sektorska ostvarenja može se pak zaključiti da je pad u proizvodnji električne energije onemogućio značajniji rast industrijske proizvodnje, obzirom da su prerađivačka industrija i sektor rudarstvo pozitivno doprinosili rastu iste. Pregled kretanja industrijske proizvodnje tokom prvog polugodišta 2017. godine prikazan je na grafikonu ispod:

Grafikon 1: Kretanje fizičkog obima industrijske proizvodnje u Bosni i Hercegovini po sektorima za period januar-juni 2017. god

Izvor: Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine

Prerađivačka industrija

Sektorski posmatrano, imajući u vidu njeno očešće od oko 2/3 u ukupnoj industrijskoj proizvodnji i ostvarenu stopu rasta proizvodnje od 2,2% u odnosu na isti period prethodne godine može se konstatovati da je prerađivačka industrija ostvarila najznačajniji doprinos povećanju ukupne industrijske proizvodnje u Bosni i Hercegovini. Izvozna tražnja, kao i povećanje svjetskih cijena pojedinih izvoznih proizvoda predstavljali su ključne razloge za porast proizvodnje u okviru prerađivačke industrije u BiH. Posmatrano po granama, najznačajnija povećanja proizvodnje ostvarena su u okviru proizvodnje hemijskih proizvoda 17,2%, tekstila 12,9%, gotovih metalnih proizvoda 11,7%, mašina i uređaja oko 10%, te električne opreme u okviru koje je proizvodnja udvostručena. S druge strane, smanjenja proizvodnje su registrirana u okviru proizvodnje namještaja 25%, ostalih nemetalnih minerala (građevinski materijal) 15% i duhana od oko 30%, dok je prehrambena industrija koja ima visoko učešće u strukturi bh. industrije stagnirala. Komparativni

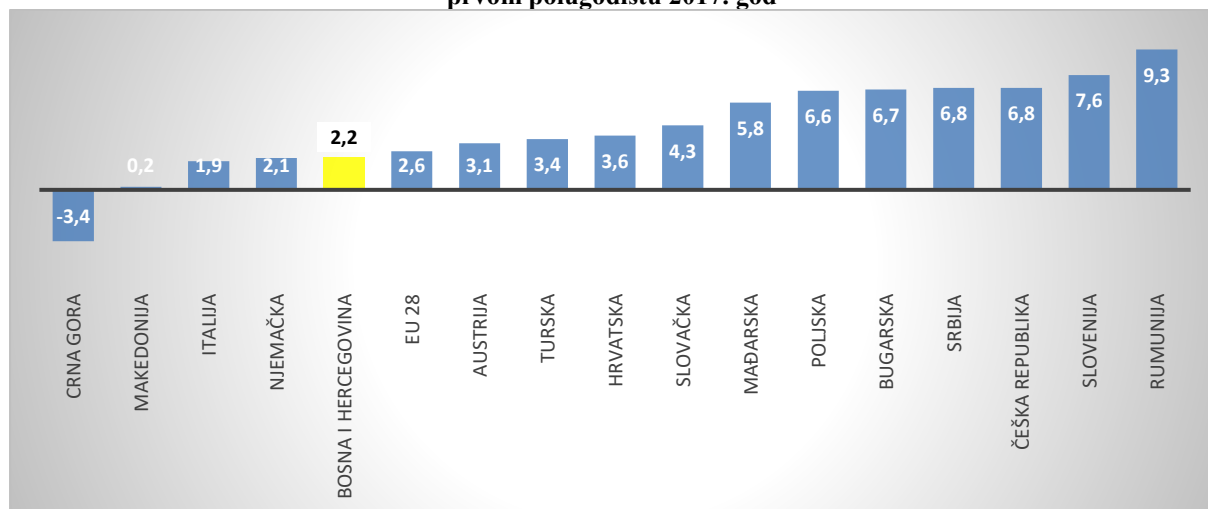
¹Eurostat, newsrelease, euroindicators, 7. September 2017. Tako je desezonirani rast BDP-a u EU28 iznosio 2,3% u odnosu na prvo polugodište prethodne godine. Posmatrano po zemljama Njemčaka 2%, Italija 1,3%, Austrija 2,5%, Hrvatska 3,4% i Slovenija 5,1%.

² EC, EU candidate countries and potential countries economic quarterly (CCEQ), 2nd quarter 2017. Registrirane stope rasta u prvom kvartalu 2017. godine u zemljama regiona su iznosile Albanija 3,9%, Kosovo 3,8%, Crna Gora 3,2%, Bosna i Hercegovina 2,7%, Hrvatska 2,5%, Srbija 1,2%, dok je ekonomski rast u Makedoniji stagnirao.

³ Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine, Saopštenje "Indeks obima industrijske proizvodnje u Bosni i Hercegovini za juni 2017. godine", 25.07.2017.

prikaz kretanja proizvodnje u bh. prerađivačkoj industriji u prvom polugodištu 2017. godine sa pojedinim evropskim zemljama i zemljama regiona predstavljen je na grafikonu ispod:

Grafikon 2: Komparativni prikaz kretanja fizičkog obima proizvodnje u prerađivačkoj industriji u prvom polugodištu 2017. god

Izvor: EUROSTAT

Energetski sektor

Energetski sektor obuhvata dobar dio ukupne industrijske proizvodnje i uključuje proizvodnju električne energije, rudnike i proizvodnju nafte i naftnih derivata. Prema podacima BHAS-a za prvo polugodište 2017. godine u sektoru rudarstvo došlo je do povećanja ukupne proizvodnje od 7,1% u odnosu na isti period prethodne godine. Detaljnije posmatrano, ovo povećanje proizvodnje u okviru rudarstva ponajviše je ostvareno zahvaljujući porastu proizvodnje u rudnicima uglja i lignita 10% i metalnih ruda 2%, dok je u okviru vađenja ostalih ruda i kamena nivo proizvodnje bio ispod prošlogodišnje.

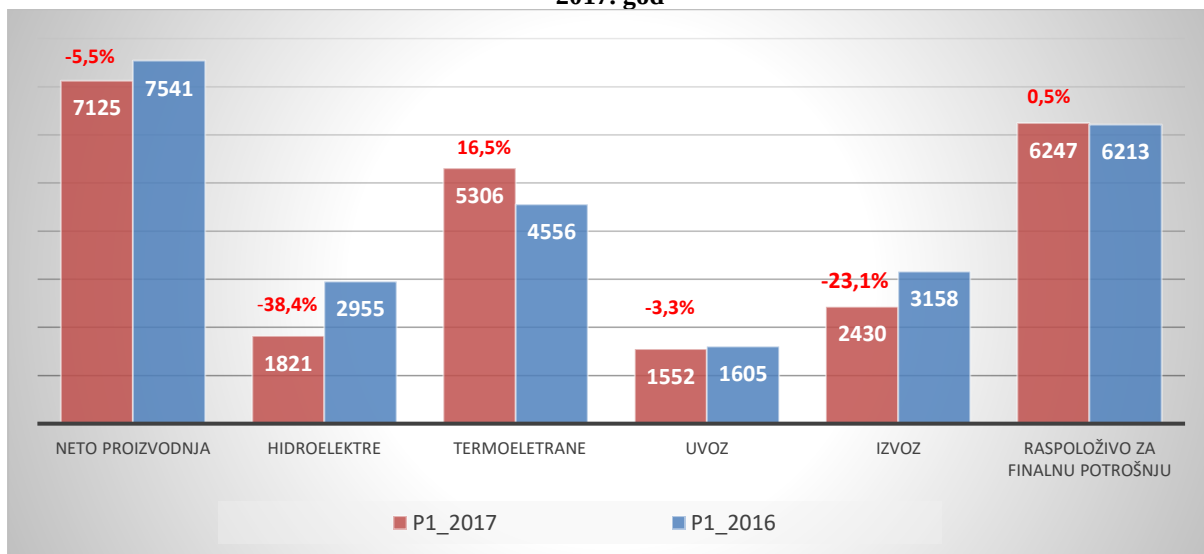
S druge strane, sektor za proizvodnju električne energije tokom prvog polugodišta 2017. godine ostvario je poslovne rezultate koji su ispod prošlogodišnjeg nivoa. Tako je ukupna proizvodnja električne energije u BiH u ovom periodu iznosila 7125 gwh što predstavlja smanjenje od 5,5%.⁴ Ovo smanjenje je posljedica pada proizvodnje električne energije u hidroelektranama od skoro 40%. Tako da ni povećanje proizvodnje u termoelektranama od 16,5% nije bilo dovoljno da bi se iskompenzirali gubici koji su nastali u okviru hidroelektana.⁵ Ovo smanjenje proizvodnje rezultiralo je drastičnim smanjenjem izvoza⁶ električne energije od preko 20% u realnom smislu (posmatrano u fizičkim jedinicama), dok je uvoz smanjen za 3,3%, a ukupna potrošnja blago povećana za oko 0,5% u odnosu na isti period prethodne godine.

⁴ Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine, Saopštenje, „Kratkoročni pokazatelji energetske statistike za juni“, 20.09.2017. godine. Međutim, potrebno je također istaći da je prema saopštenju Agencije za statistiku Bosne i Hercegovine „indeks obima industrijske proizvodnje za juni 2017. godine“ proizvodnja električne energije u BiH tokom prvog polugodišta smanjena za 1,2%

⁵ U odnosu na isti period prethodne godine učeće hidroelektrana je smanjeno sa 40% prvom polugodištu 2016. godine na 25% u P1_2017., dok je i učeće termoelektrana u istom vremenskom periodu povećano sa 60% na 75% u P1_2017. godine.

⁶ Prema podacima BHAS-a (kratkoročni pokazatelji statistike) tokom prvog polugodišta došlo je do smanjenja izvoza električne energije od 23,1% u fizičkim jedinicama. S druge strane, prema saopštenju vanjskotrgovinske robne razmjene novčana vrijednost izvoza električne energije je uvećana za 63% što ukazuje na prisustvo značajnog cjenovnog efekta.

Grafikon 3: Pregled kretanja u sektoru za proizvodnju električne energije u BiH za prvo polugodište 2017. god

Izvor: Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine

Tržište rada u BiH

Nastavljen rast broja zaposlenih lica u BiH. Najznačajniji rast broja zaposlenih u djelatnostima prerađivačka industrije i trgovine. Stopa registrovane i anketene nezaposlenosti smanjena u P1 2017. godine.

Skroman realni rast prosječne neto plate. Prosječna penzija u BiH nije se bitno mijenjala uz negativan realni rast zbog inflacije.

Zaposlenost

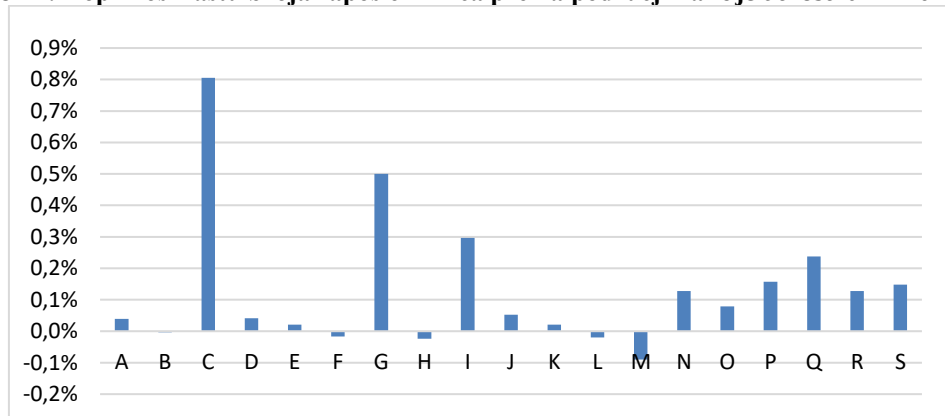
Pozitivna ekonomska dešavanja u okruženju i regionu reflektovala su se na obim poslovne aktivnosti u BiH, što je doprinijelo povećanju broja zaposlenih lica. Prosječan broj zaposlenih lica u BiH u P1 2017. godine iznosio je 739,9 hiljada, i veći je za 2,5% u odnosu na isti period prethodne godine. U oba bh. entiteta broj zaposlenih lica je uvećan. U FBiH u P1. 2017. godine broj zaposlenih lica je uvećan za 2,2% g/g i iznosi 464,1 hiljada, a u RS u martu⁷ 2017. godine broja zaposlenih lica je uvećan za 3,3% g/g i iznosi 257,7 hiljada. Iako je broj zaposlenih povećan u većini područja djelatnosti, najznačajnije povećanje bilo je u djelatnostima industrije i trgovine. Djelatnosti prerađivačke industrije i trgovine na veliko i malo zapošljavaju oko 38% lica u BiH pa je rast broja zaposlenih u ovim djelatnostima imao najveći značaj.

Broj zaposlenih lica u području djelatnosti prerađivačke industrije je uvećan za 4,1% g/g. Istovremeno, u području djelatnosti trgovine na veliko i malo, popravke motornih vozila i motocikala broj zaposlenih lica je uvećan 2,8% g/g. Iako se broj zaposlenih lica u pojedinim uslužnim⁸ djelatnostima uvećao znatno bržim stopama rasta od pomenutih djelatnosti, njihov doprinos je bio znatno manji zbog manjeg udjela u ukupnom broju zaposlenih. Među uslugama, pored trgovine, najznačajniji rast broja zaposlenih bio je u djelatnosti pružanja smještaja, te pripreme i usluživanja hrane (6,2% g/g).

⁷ RZS objavljuje podatke o broju zaposlenih u RS samo za mart i septembar.

⁸ U djelatnosti umjetnosti, zabave i rekreacije broj zaposlenih je uvećan za 9,4% g/g, u ostalim uslužnim djelatnostima uvećan je za 8,8% g/g.

Grafikon 4: Doprinosi rastu broja zaposlenih lica prema područjima⁹ djelatnosti u P1 2017. godine

Izvor: BHAS, DEP kalkulacije na osnovu raspoloživih podataka

Nezaposlenost

U P1 2017. godine intenzivirano je smanjenje broja registrovanih nezaposlenih lica po stopi koja je gotovo dvostruko brža u odnosu na isti period 2016. godine (-5,5% g/g). U posmatranom periodu prosječan broj nezaposlenih je iznosio 498,6 hiljada, a broj nezaposlenih lica smanjen je u oba bh. entiteta. U FBiH prosječan broj registrovanih nezaposlenih lica u P1 2017. godine smanjen je za 4,6% g/g, a u RS je smanjen za 8,5% g/g. Od ukupnog broja lica brisanih sa evidencije zavoda za zapošljavanje najveći broj je zbog zapošljavanja.¹⁰ Pored toga, broj nezaposlenih lica u P1 2017. godine najviše se smanjio u kategorijama NKV, KV i SSS.

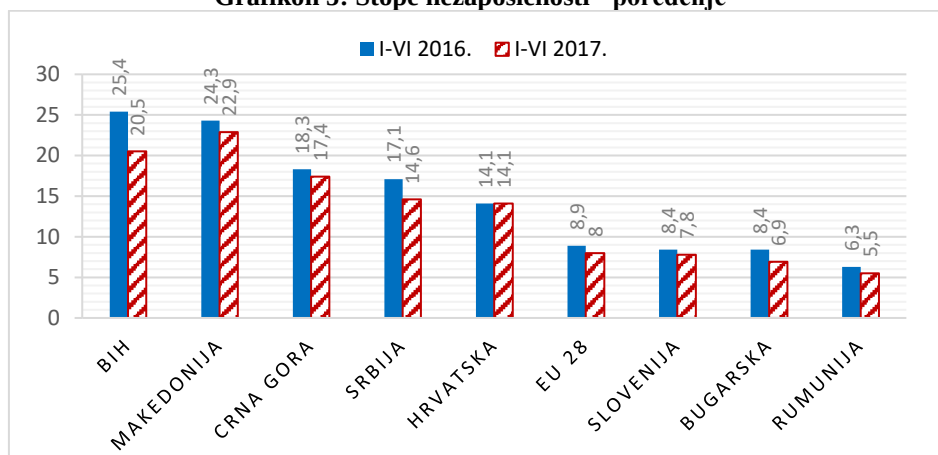
Uz povećanje broja zaposlenih lica u EU ali i zemljama u okruženju u P1 2017. godine zabilježeno je smanjenje stope nezaposlenosti. U BiH stopa registrovane nezaposlenosti je smanjena za 1,9 p.p. i iznosi 40,3%. Istovremeno, anketna stopa nezaposlenosti u 2017. godini takođe je niža u poređenju sa prethodnom godinom i iznosi 20,5%. (grafikon ispod)¹¹

⁹ Područja djelatnosti: A - Poljoprivreda, lov i šumarstvo, B - Vađenje ruda i kamena, C - Prerađivačka industrija, D - Proizv. i snadbijev. el. energijom, gasom, parom i klimatizacija, E - Snadbijevanje vodom, uklanjanje otpadnih voda, upravljanje otpadom te djelatnosti sanacije okoliša, F - Građevinarstvo, G - Trgovina na veliko i malo, popravak motor. vozila i motocikala, H - Prevoz i skladištenje, I - Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane (hotelijerstvo i ugostiteljstvo), J - Informacije i komunikacije, K - Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja, L - Poslovanje nekretninama, M - Stručne, naučne i tehničke djelatnosti, N - Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti, O - Javna uprava i odbrana; obavezno socijalno osiguranje, P - Obrazovanje, Q - Djelatnost zdravstvene i socijalne zaštite, R - Umjetnost, zabava i rekreacija, S - Ostale uslužne djelatnosti.

¹⁰ U P1 2017. godine u FBiH od ukupnog broja brisanih iz evidencije Zavoda za zapošljavanje oko 70% je zbog zapošljavanja, a u RS oko 54% je brisano sa evidencije zbog zapošljavanja.

¹¹ U 2017. godini u upitnik za anketiranje uveden je novi set pitanja za radnu aktivnost u cilju dobijanja što boljih informacija o radnoj aktivnosti anketiranih osoba. Uvođenje novog seta pitanja u 2017. godini imalo je određeni uticaj na povećanje zaposlenosti i smanjenje nezaposlenosti, odnosno smanjenje stopa aktivnosti i nezaposlenosti, te povećanja stope zaposlenosti u odnosu na isti period 2016. godine. Izvor: Anketa o radnoj snazi 2017. godine.

Grafikon 5: Stope nezaposlenosti - poređenje¹²

Izvor: Eurostat, BHAS i agencije za statistiku posmatranih zemalja

Plate

Prosječna neto plata u BiH u P1 2017. godine iznosila je 848 KM i veća je za 1,7% u odnosu na isti period prethodne godine. Ipak, realni rast neto plate bio je sporiji (0,6%) zbog inflacije. Rast neto plate u BiH rezultat je povećanja prosječne neto plate u FBiH (2,6% g/g), dok je prosječna neto plata u RS smanjena za 0,7% g/g, što je uticalo na povećanje razlike između entitetskih neto plata (856 KM u FBiH vs. 829 u RS).

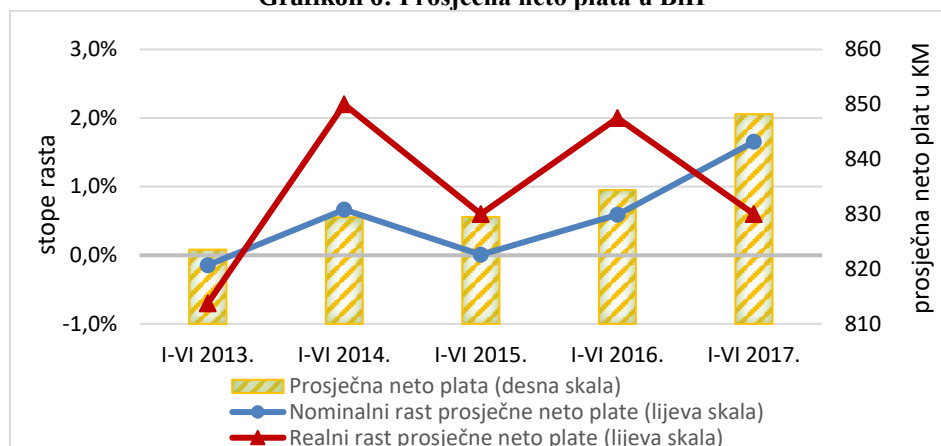
U većini područja djelatnosti ostvaren je nominalni rast prosječnih plata. Ipak naveća stopa rasta prosječne neto plate u P1 2017. godine bila je u području stručnih, naučnih i tehničkih djelatnosti (12,1% g/g).¹³ U djelatnostima koje zapošljavaju najveći broj lica u BiH (trgovina i industrija) prosječna neto plata je takođe uvećana. Tako je u području djelatnosti trgovine na veliko i malo, popravke motornih vozila i motocikala neto plata uvećana za 5,4% g/g, a u oblasti industrijske proizvodnje najbrži rast neto plate je ostvaren u prerađivačkoj industriji 4,5% g/g.

Bitno je napomenuti da se u područjima djelatnosti¹⁴ javne uprave, zdravstva i obrazovanja prosječna neto plata nominalno uvećala u prosjeku za 0,3% g/g u P1 2017. godine uz negativan realni rast.

¹² Periodi provođenja ankete o radnoj snazi se razlikuju među zemljama. Podatak za EU 28 u 2017. godini je prosjek 6. mjeseci. U BiH anketa o radnoj snazi se sprovodi jednom godišnje. Za ostale zemlje podaci u 2017. godini se odnose na K1 jer u periodu izrade Ekonomskih trendova nisu objavljeni podaci za K2.

¹³ Djelatnost obuhvata pravne i računovodstvene djelatnosti, upravljačke djelatnosti, arhitekton. i inženjerske djelatnosti, naučno istraživanje i razvoj, promocija i istraživanje tržišta, fotografske djelatnosti, prevodilačke djelatnosti, veterinarske djelatnosti itd.

¹⁴ Područja djelatnosti O - javna uprava i odbrana, obaveznog socijalnog osiguranja, P - obrazovanja, Q - djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne pomoći.

Grafikon 6: Prosječna neto plata u BiH

Izvor: BHAS

Sa povećanjem ukupnog nivoa cijena u većini zemalja u regionu realni rast prosječne neto plate bio je sporiji u odnosu na nominalni rast (tabela ispod). Kao i prethodnu godinu, prosječna neto plata u P1 2017. godine bila je najveća u Sloveniji, dok je najniža neto plata registrovana u Makedoniji i Srbiji.

Tabela 1: Prosječna neto plata - poređenje¹⁵

	Prosječna neto plata (€)	Nominalni rast neto plata	Realni rast neto plata
Slovenija	1.044	2,2%	0,6%
Hrvatska	795	5,0%	3,9%
Crna Gora	511	3,2%	0,9%
Rumunija	507	14,9%	14,4%
BiH	434	1,7%	0,6%
Srbija	394	4,4%	1,0%
Makedonija	367	2,2%	1,3%

Izvor: BHAS i agencije za statistiku posmatranih zemalja

Penzije

Iako je prosječna penzija u BiH u P1 2017. godine gotovo nepromijenjena u odnosu na isti period prethodne godine (0,2% g/g), realni rast prosječne penzije bio je negativan (-0,9%) zbog povećanja ukupnog nivoa cijena u BiH (inflacija). Prosječna penzija u BiH iznosila je 360 KM¹⁶, a najniže penzije u oba bh. entiteta se nisu mijenjale u 2017. godini.¹⁷ Istovremeno, ukupan broj penzionera uvećan je za 1,5% g/g i iznosi 662,6 hiljada. Rast prosječne penzije u BiH rezultat je skromnog nominalnog rasta prosječne penzije u FBiH (0,4% g/g, 372 KM), dok je u RS prosječna penzija niža za 0,3% g/g (342 KM). Međutim, realni rast penzija u oba entiteta je negativan. U P1 2017. godine struktura penzija nije se bitno mijenjala.¹⁸

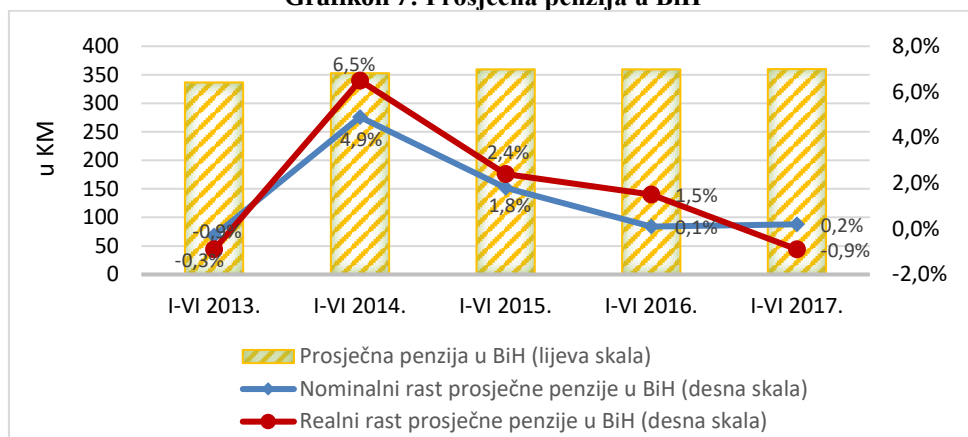
¹⁵ Konvertovano u € na dan 28.09.2017. godine, www.mataf.net

¹⁶ Prosječna penzija u BiH je izračunata na osnovu prosječnih mjesečnih penzija ponderisanih udjelom ukupnog broja penzionera u svakom od bh. entiteta u ukupnom broju penzionera. Entitetske prosječne penzije se odnose na sve isplaćene penzije bez obzira na mjesto prebivališta penzionera.

¹⁷ Najniža penzija u FBiH iznosi 326,2 KM (odnosi se na 20. godina radnog staža), a u RS 174,4 KM (penzijski staž od 15. godina).

¹⁸ U FBiH udio starosnih penzija je 53%, porodičnih 29%, invalidskih 18%. U RS udio starosnih penzija je 55%, porodičnih 30%, invalidskih 15%.

Grafikon 7: Prosječna penzija u BiH

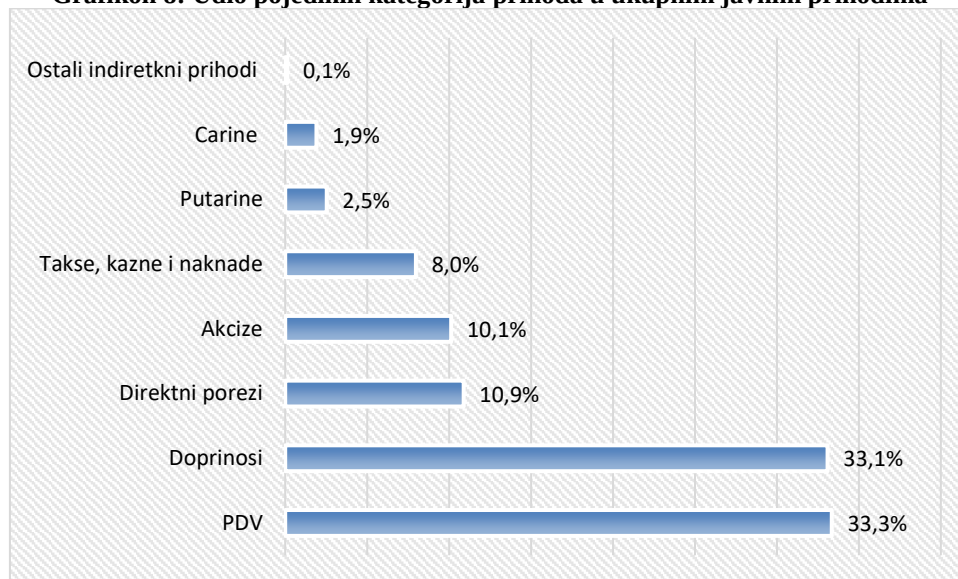
Izvor: Entitetski penzioni fondovi, DEP kalkulacije

II JAVNE FINANSIJE

- *Prikupljeni prihodi po osnovu indirektnih i direktnih poreza na BiH nivou u prvih pola godine bilježe povećanje.*
- *Ukupan javni dug je skromno smanjen, zahvaljujući smanjenju vanjskog duga.*
- *Opšta vlada BiH u 2016. godini je ostvarila blagi suficit*

Za prvih pola godine, na BiH nivou je ukupno prikupljeno za oko 8,5% više, nego u istom periodu prethodne godine, javnih prihoda odnosno oko 6,8 milijardi KM.

Grafikon 8: Udio pojedinih kategorija prihoda u ukupnim javnim prihodima

Izvor: UIO BiH i entitetske poreske uprave

Indirektni porezi u BiH

U ukupno prikupljenim javnim prihodima, indirektni porezi su učestvovali sa 48,1%. Tokom posmatranog perioda, prikupljeni bruto prihodi su iznosili oko 3,3 milijarde KM, što je za 5,9% više nego tokom prvog polugodišta prethodne godine.

U istom periodu, zabilježen je značajan porast povrata sredstava sa jedinstvenog računa UIO (19,7% g/g), što se odrazilo na stopu rasta neto prihoda. Time su prikupljeni neto prihodi ostvarili rast od svega 3,1% g/g.

Tabela 2: Naplata i raspodjela prihoda od indirektnih poreza (rast g/g u % ako nije drugačije naznačeno)

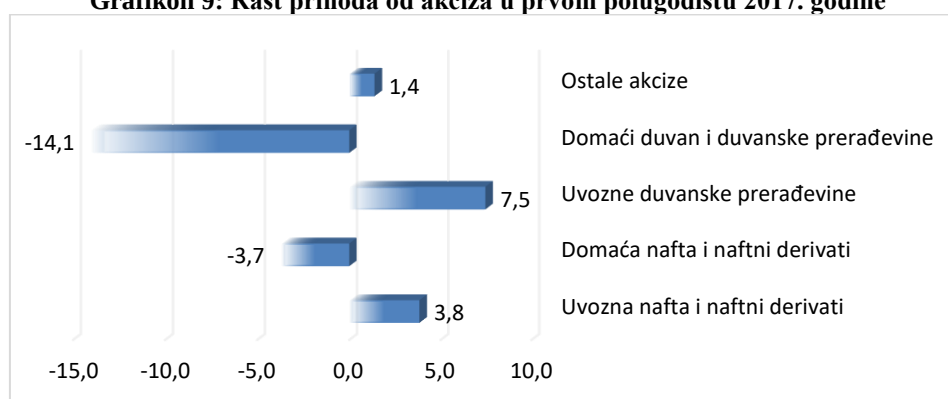
	struktura 2017	jan-jun 2016	jan-jun 2017	apr 2017	maj 2017	jun 2017
Bruto prihodi - prikupljeno	100,0	3,1	5,9	6,6	11,2	6,9
Povrati	19,0	-2,3	19,7	9,4	24,4	30,9
<u>Neto prihodi - prikupljeno</u>	<u>81,0</u>	<u>4,2</u>	<u>3,1</u>	<u>6,1</u>	<u>8,4</u>	<u>2,1</u>
PDV	50,5	5,5	3,4	5,6	7,3	0,6
Carine	3,9	-1,8	11,0	4,4	19,3	11,5
Akcize	20,9	1,0	1,3	1,7	10,1	5,9
Putarine	5,3	9,4	8,5	16,9	4,8	15,5
Ostali prihodi	0,3	3,6	-0,9	-12,1	3,9	8,9
Neusklađeni prihodi	0,2	23,9	-56,3	70,1	...	...
<u>Raspoloživo za raspodjelu</u>	<u>100,0</u>	<u>2,9</u>	<u>6,2</u>	<u>5,4</u>	<u>10,4</u>	<u>8,8</u>
Minimalne rezerve	19,2	-2,2	19,1	9,4	27,9	25,1
<u>Budžeti</u>	<u>80,8</u>	<u>4,0</u>	<u>3,6</u>	<u>4,6</u>	<u>6,8</u>	<u>5,4</u>
Servisiranje vanjskog duga	13,3	11,0	31,4	122,9	2,4	10,5
FBIH	8,6	9,2	32,1	131,8	1,5	10,3
RS	4,6	13,9	30,2	108,4	5,0	10,8
BD	0,0	59,2	29,1	27,2	0,0	-9,3
Raspodjeljeno nakon servisiranja vanjskog duga	67,6	3,0	-0,6	-5,2	7,7	4,0
Institucije BiH	11,3	0,8	0,0	-4,0	0,8	0,8
FBIH	35,9	2,0	0,1	-5,4	10,3	7,6
RS	18,0	6,3	-2,8	-6,8	6,9	-1,7
BD	2,4	3,9	3,7	5,8	8,2	6,1

Izvor: Uprava za indirektno oporezivanje BiH

U strukturi neto prihoda i dalje najznačajnije mjesto zauzimaju prihodi po osnovu PDV-a i akciza (71%). U prvih pola godine, po osnovu PDV-a je prikupljeno oko 1,7 milijardi KM neto prihoda, čime su ovi prihodi veći za 3,4% u poređenju sa prvim polugodištem prethodne godine. Naplaćeni prihodi od PDV-a, a prema poreskim prijavama su viši za 4,5% i to zahvaljujući rastu naplaćenih prihoda pri uvozu roba od 11,4% g/g. U istom periodu, prihodi od PDV-a prikupljeni u prometu domaćih roba i usluga su smanjeni za 24,9%.

Tokom posmatranog polugodišta tekuće godine, po osnovu akciza prikupljeno je oko 687 miliona KM neto prihoda i isti su ostvarili skroman rast (oko 1% g/g). Ukupno prikupljene akcize po osnovu uvoza su ostvarile rast od 5,5%, dok su domaće akcize manje za 8%.

Grafikon 9: Rast prihoda od akciza u prvom polugodištu 2017. godine

Izvor: Uprava za indirektno oporezivanje BiH

Prikupljeni prihodi od carina u posmatranom periodu su veći za 11%, čime su dostigli iznos od 127 miliona KM.

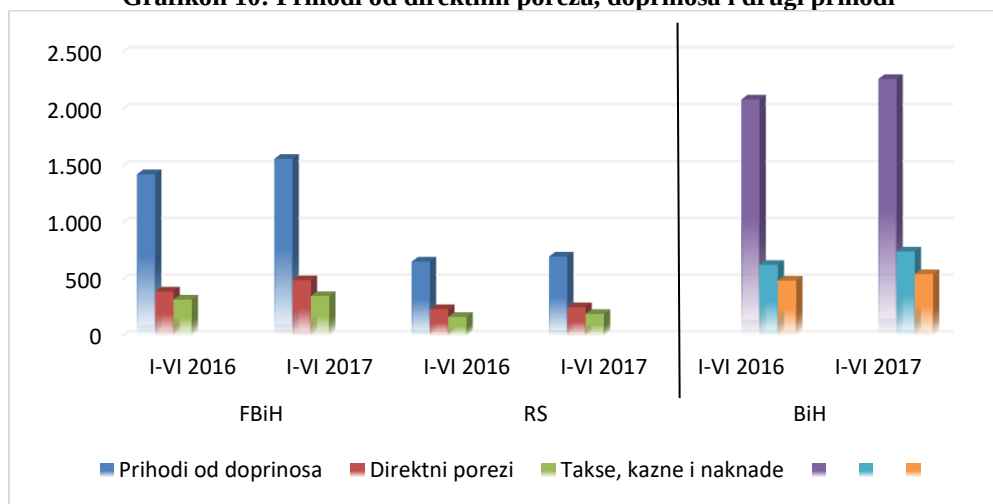
Prihodi od putarina su veći za 8,5% u odnosu na prvo polugodište prethodne godine. Odnosno, po osnovu putarina prikupljeno je oko 173 miliona KM.

Nakon izdvajanja za minimalne rezerve (povrate sa JR UIO), koji čine oko 19% ukupno raspoloživih neto prihoda za raspodjelu krajnjim korisnicima, ostalo je 2,7 milijarde KM prihoda (81%). Od tog iznosa, sa JR UIO je utrošeno 436 miliona KM za servis vanjskog duga. Na kraju posmatranog polugodišta izdvojena sredstva po ovom osnovu su veća za 31,4% u poređenju sa istim periodom prethodne godine. Ako se posmatra servis javnog duga po mjesecima, prisutno je njegovo povećanje tokom cijele godine, zbog čega su ukupno izdvojena sredstva za servis vanjskog duga rasla ovako visokom stopom¹⁹. Zbog rasta spomenutog servisiranja, preostala sredstva namijenjena za budžetsku potrošnju krajnjih korisnika su smanjena za 0,6% g/g. Krajnjim korisnicima sa JR je za finansiranje iz budžeta doznačeno oko 2,2 milijarde KM.

Direktni porezi i doprinosi

Prihodi koje prikupljaju entitetske poreske uprave u BiH, na kraju prvog polugodišta su činili 51,9% ukupno prikupljenih javnih prihoda BiH.

Grafikon 10: Prihodi od direktnih poreza, doprinosa i drugi prihodi

Izvor: Poreska uprav RS i Poreska uprava FBiH

Na kraju posmatranog perioda ukupno prikupljeni prihodi u obje poreske uprave su iznosili oko 3,6 milijardi KM, što je za 11,1% više nego u istom periodu prethodne godine. Sve kategorije prihoda su zabilježile rast.

Oko 64% čine prikupljeni prihodi od doprinosa. Za prvih pola godine, po osnovu doprinosa, prikupljeno je oko 2,3 milijarde KM prihoda, što je za 8,6% više nego u prvom polugodištu prethodne godine. Najznačajniji su doprinosi za PIO, koji su rasli stopom od 8,3% g/g. Zatim slijede doprinosi za zdravstveno osiguranje (9,0% g/g), doprinosi za zapošljavanje (9,5% g/g), doprinosi za dječiju zaštitu (5,8% g/g) i doprinosi za zapošljavanje invalida (18,0%).

U posmatranom periodu, ukupno prikupljeni direktni porezi su iznosili 744,1 milion KM (više za 18,8% g/g). I dalje, najznačajnije kategorije direktnih poreza su porez na dobit i porez na dohodak. Prihodi od poreza na dobit su rasli stopom od 34,3% g/g. Ovakav rast rezultat je značajnog rasta prihoda od poreza na dobit preduzeća (posebno u FBiH) i prihoda od poreza na dobit banaka i drugih finansijskih organizacija. Prihodi od poreza na dohodak su uvećani za 10,5% u poređenju sa istim periodom prethodne godine. Kod ove grupe poreza, i dalje su najznačajniji prihodi od poreza na dohodak iz radnog odnosa (na lična primanja zaposlenih ili od obavljanja samostalne djelatnosti).

¹⁹ Više detalja o servisu vanjskog duga može se pročitati u naslovu Javni dug BiH.

Tabela 3: Prihodi od direktnih poreza, doprinosa, taksi, naknada i sl.

Naziv prihoda	FBiH jan-jun			RS jan-jun			BiH jan-jun		
	miliona KM			miliona KM			miliona KM		
	2015	2016		2015	2016		2015	2016	
Direktni porezi	297,6	391,1	31,4	220,7	253,3	6,6	518,4	626,4	20,8
Porez na dohodak	148,3	179,6	21,1	111,4	106,0	-4,8	259,7	285,7	10,0
Porez na dobit	99,6	124,8	25,3	89,3	114,7	28,3	188,9	239,4	26,7
Porezi građana	49,1	86,0	75,1	20,0	14,6	-26,8	69,1	100,6	45,6
Ostali porezi	0,6	0,7	8,5	0,0	0,0	0,0	0,6	0,7	8,5
Ostale takse, kazne i naknade	269,3	320,2	18,9	162,4	167,2	2,9	431,7	487,4	12,9
Doprinosi	1.354,9	1.426,1	5,3	643,9	655,5	1,8	1.998,8	2.081,6	4,1
PIO	749,5	785,8	4,8	361,9	366,5	1,3	1.111,4	1.152,3	3,7
Zdravstvo	544,2	575,7	5,8	234,7	240,6	2,5	778,9	816,2	4,8
Nezaposleni	61,2	64,6	5,6	18,4	18,6	1,0	79,5	83,2	4,6
Dječija zaštita	0,0	0,0	-	27,1	27,7	2,5	27,1	27,7	2,5
Zapošljavanje invalida	0,0	0,0	-	1,9	2,1	12,1	1,9	2,1	12,1
UKUPNO	1.921,8	2.137,4	11,2	1.027,1	1.058,0	3,0	2.948,9	3.195,4	8,4

Izvor: PU RS i PU FBiH

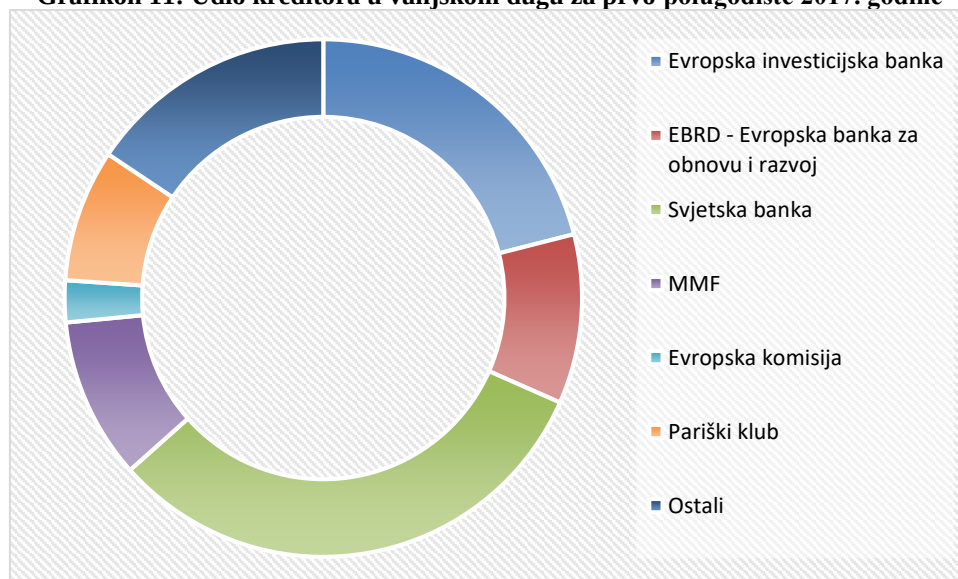
Ostali naplaćeni prihodi (kazne, takse i naknade) su bili veći za 11,8% g/g. Najveći rast ove kategorije prihoda je zabilježen kod naknada i taksi (naknada za puteve koja se plaća prilikom registracije vozila, naknada za korištenje šuma, naknada za priređivanje igara na sreću, različite administrativne takse). Kod obje entitetske poreske uprave primjetno je povećanje naplate prihoda i od poreza i doprinosa, kao i ostalih prihoda usljed pojačanih inspekcijskih kontrola i pooštavanja regulative.

Javni dug BiH

Prema preliminarnim podacima ministarstva finansija i trezora BiH ukupan javni dug je iznosio oko 12 milijardi KM i manji je za 1,7% u odnosu na isti period prethodne godine.

Na kraju prvog polugodišta 2017. godine, stanje vanjskog duga je iznosilo oko 8,4 milijardi KM, što je za 3,1% manje nego u istom periodu prethodne godine.

Grafikon 11: Udio kreditora u vanjskom dugu za prvo polugodište 2017. godine

Izvor: Ministarstvo finansija i trezora BiH

Struktura vanjskog duga prema kreditorima je prikazana na grafikonu iznad. 52,6% ukupnog vanjskog duga je u evrima, 32,5% u SRD, 7,5% SAD dolarima i 7,4% u ostalim valutama. 84,6% vanjskog duga se odnosi na novi dug, a ostatak je stari dug (Londonski klub kreditora, Pariški klub kreditora i Svjetska banka - IBRD).

Za prvih pola godine, povučeno je svega 125,4 miliona KM novih kreditnih sredstava što je za čak 56% manje nego u istom periodu prethodne godine.

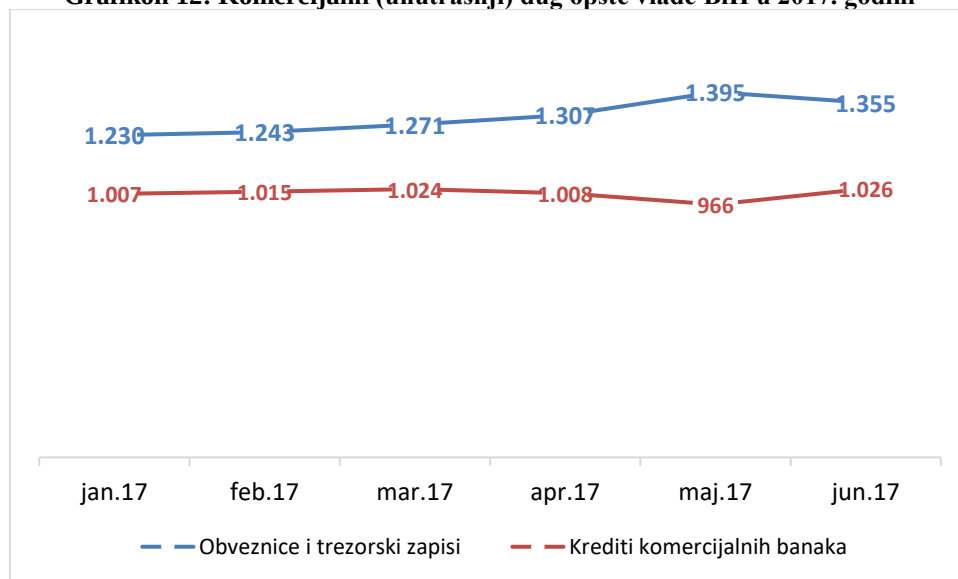
U toku posmatranog perioda, došlo je do značajnog povećanja servisa vanjskog duga od čak 31,6%. Najveći rast je zabilježen kod otplate duga prema MMF-u, koji je za skoro 2,5 puta veći nego u istom periodu prethodne godine. Za izmirenje obaveza vanjskog duga utrošeno je oko 437 miliona KM. 379 miliona KM ili 38,8% više je utrošeno na servisiranje glavnice, dok je servis kamata, bankarskih provizija i drugih troškova smanjen za 2%.

Prema podacima MFT BiH unutrašnji dug na kraju posmatranog perioda je viši za 1,8% g/g. Stanje unutrašnjeg duga (prema istom izvoru) je dostiglo nivo od 3,6 milijardi KM.

Međutim, sa stanovišta unutrašnjeg duga, interesantno je posmatrati zaduženost opšte vlade kod komercijalnih banaka i kroz vrijednosne papire. Ovaj vid zaduživanja, i tokom posmatranog perioda, nastavlja da raste, ali znatno sporijom stopom. Prema podacima CB BiH, ovaj vid zaduživanja opšte vlade je porastao za 11,1% g/g. Zaduživanje kroz kredite komercijalnih banaka se smanjilo za 0,3% g/g, dok je dug kroz vrijednosne papire uvećan za 21%. Do sada su se na ovaj način zaduživale entiteske vlade i opštine, a od maja mjeseca na ovaj način počeo je i da se zadužuje Kanton Sarajevo. Do kraja posmatranog perioda, KS je održao tri aukcije obveznica, sa rokom dospelja od 3 godine. Što se tiče javnih preduzeća (Autoceste FBiH i Putevi RS) prisutno je povećanje kredita za 38,4% g/g.

Za prvih pola godine u RS je održano 5 aukcija trezorskih zapisa sa rokom dospelja 6-12 mjeseci i kamatnim stopama u intervalu od 0,7% do 1%, čime je zaduženost povećana za 81 milion KM. Takođe, održane su 4 aukcije dugoročnih obveznica sa rokom dospelja od 3, 5 i 10 godina. Kamatne stope su se kretale od 2,5% do 4,3% čime se dug povećao za 137,4 miliona KM. U istom periodu, u FBiH je održano 6 aukcija trezorskih zapisa, sa rokom dospelja 3 i 6 mjeseci i kamatnim stopama od 0,18% do 0,27%, čime je dug povećan za 159,9 miliona KM.

Grafikon 12: Komercijalni (unutrašnji) dug opšte vlade BiH u 2017. godini

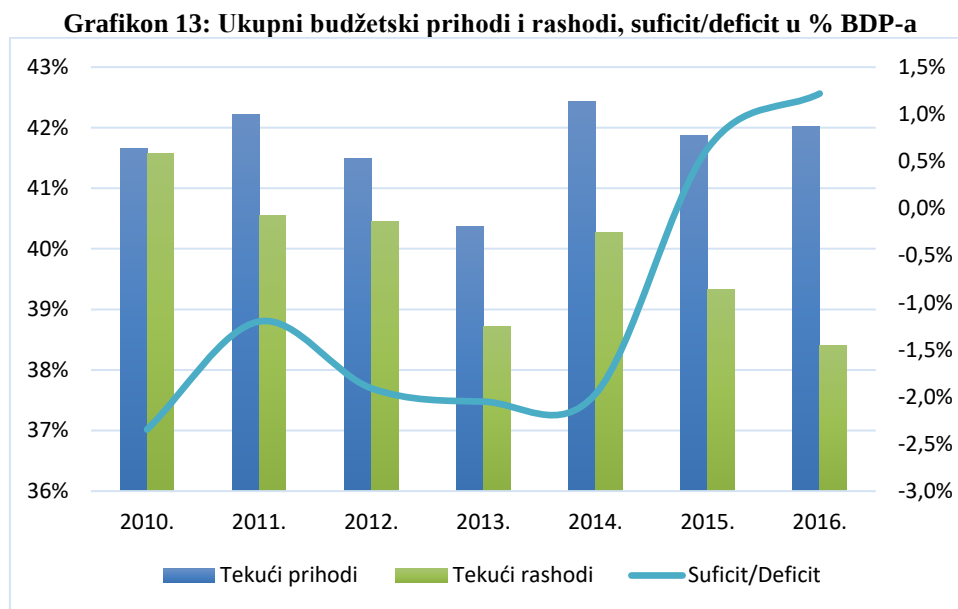
Izvor: Centralna Banka BiH

Konsolidovani budžet opšte vlade BiH u 2016. godini²⁰

Raspoloživi podaci o opštoj vladi BiH za 2016. godinu ukazuju na to da opšta vlada BiH u posmatranoj godini ostvarila blagi suficit, koji je iznosio 1,2% BDP-a.

Tokom prethodne godine ukupni budžetski prihodi bilježe povećanje od 3,5% g/g i to zahvaljujući rastu prihoda od poreza (direktnih i indirektnih) kao i rastu prihoda od socijalnih doprinosa. Ostali prihodi, koji su takođe, značajni bilježe smanjenje od 0,6% g/g. Takođe, i prihodi od grantova bilježe smanjenje, iako je njihovo učešće u ukupnim prihodima zanemarljivo malo. Ukupni budžetski prihodi opšte vlade BiH su dostigli nivo od oko 12,8 milijardi KM.

U istom periodu, ukupni budžetski rashodi su rasli stopom od 0,7% g/g i iznosili su oko 11,7 milijardi KM. U kategoriji rashoda rast su zabilježili: korištenje roba i usluga (2,3% g/g), izdvajanja za socijalnu pomoć (0,5% g/g) i ostali troškovi (3,5% g/g). Značajno je napomenuti da su novčana izdvajanja za naknade zaposlenim ostale nepromjenjene u odnosu na 2015. godinu. Rashodi kamata, kao stavka rashoda koja je zauzimala značajno mjesto u ranijim godinama, na kraju 2016. godine bilježi smanjenje od 4,7% g/g. Takođe, izdvajanja za subvencije i grantove bilježe negativne stope rasta.

Izvor: Centralna banka BiH

²⁰ CB BiH podatke o konsolidovanom BiH budžetu objavljuje najranije 30. juna tekuće godine, za prethodnu godinu. Zato je konsolidovani budžet opšte vlade za 2016. godinu predmet ove publikacije.

III CIJENE, MONETARNI I FINANSIJSKI SEKTOR

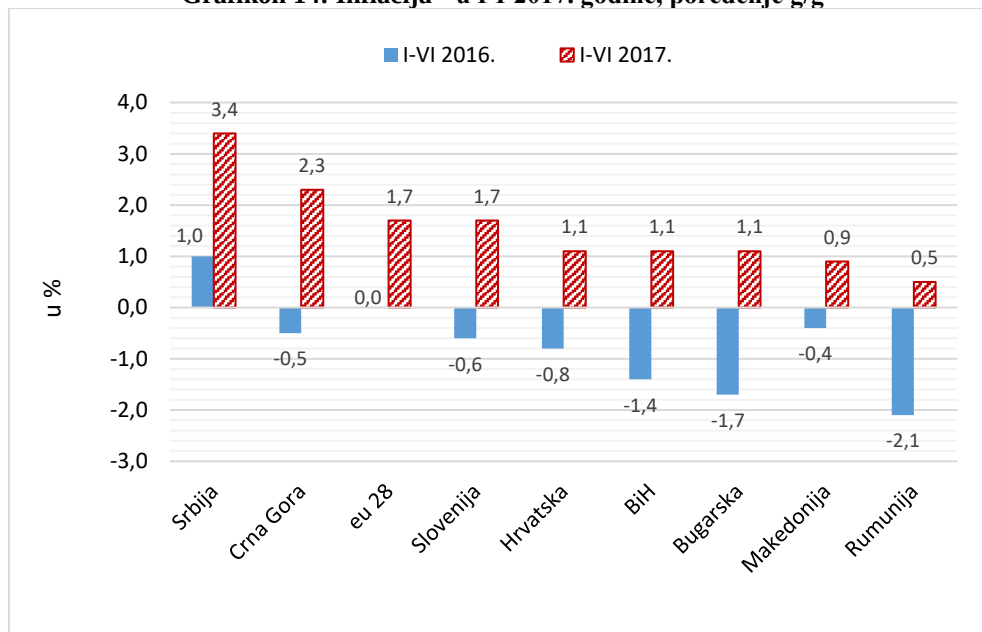
Cijene

U BiH u P1 2017. godine rast ukupnog nivoa cijena od 1,1% g/g. Najznačajniji rast cijena u odjeljcima prevoza, alkoholnih pića i duvana.

Cijene sirove nafte na svjetskom tržištu uvećane u odnosu na prethodnu godinu.

U 2017. godini inflacija u EU ali i susjednim zemljama znatno je uvećana u poređenju sa prethodnom godinom. Rast cijena energenata - prvenstveno sirove nafte - na svjetskom tržištu uticao je na kretanje ukupnog nivoa cijena u svim zemljama (grafikon ispod).²¹

Grafikon 14: Inflacija²² u P1 2017. godine, poređenje g/g

Izvor: Eurostat i Agencije za statistiku posmatranih zemalja

Rast ukupnog nivoa cijena u BiH nastavljen je u K2 2017. godine gotovo istim intenzitetom kao u K1. Time je prosječna inflacija u BiH u P1 2017. godine iznosila 1,1% g/g. Iako je u skoro svim odjeljcima CPI indeksa registrovan međugodišnji rast cijena, najveći doprinos rastu inflacije dali su odjeljci prevoza i alkoholnih pića i duvana.

U K2 2017. godine nastavljen je rast cijena sirove nafte na svjetskom tržištu ali po nešto sporijoj stopi rasta u odnosu na K1 (62% g/g vs. 10% g/g respektivno). Cijena sirove nafte na kraju P1 2017. godine iznosila je oko 46 \$/barelu.²³ Uslijed navedenog rasta cijena ovog energenta, u BiH je P1 2017. godine došlo do povećanja cijena u odjeljku prevoza od 7,5% g/g.

²¹ OPEC i drugi proizvođači nafte dogovorili su se krajem novembra 2016. godine da će smanjiti proizvodnju u prvoj polovini 2017. godine kako bi zauzdali prezasićenost, odnosno uspostavili ravnotežu između ponude i potražnje. Izvor: OPEC.

²² Inflacija za EU 28, Bugarsku, Rumuniju, Sloveniju i Hrvatsku je mjerena harmonizovanim indesom potrošačkih cijena (HICP). HICP je je osnova za komparativna mjerenja inflacije u Evropskoj uniji. Za razliku od Indeksa potrošačkih cijena (CPI) koristi drugačiji metodološki koncept koji se primjenjuje od strane svih članica EU. Izvor: Eurostat. Za BiH, Makedoniju, Crnu Goru i Srbiju inflacija je predstavljena CPI indeksom.

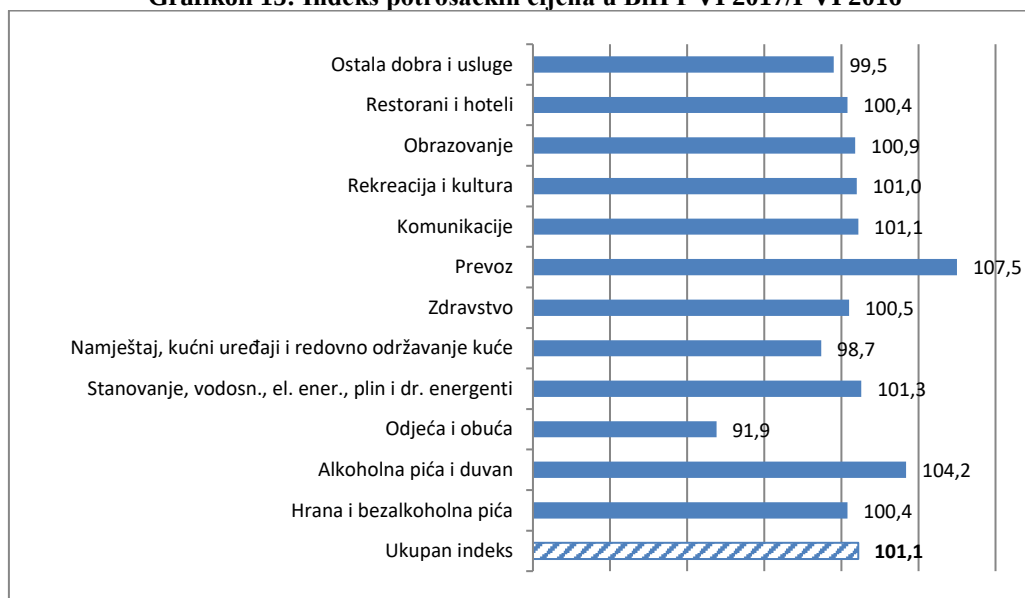
²³ Izvor: MMF baza podataka, simple average of three spot prices.

Pored navedenog odjeljka, rast inflacije u BiH potpomognut je uvećanjem akciza na duvan i cigarete u 2017. godini, što je rezultat procesa usklađivanja akciza sa EU legislativom.²⁴ Sa uvećanjem akciza na pomenute proizvode od 1.1.2017. godine, cijene u odjeljku alkoholnih pića i duvana su uvećane za 4,2% g/g.

Iako su cijene u odjeljku hrane i bezalkoholnih pića u P1 2017. godine uvećane za 0,4% u odnosu na isti period prethodne godine, imale su doprinos rastu inflacije u BiH zbog najvećeg udjela u CPI indeksu. Cijene u odjeljku stanovanja, vode, el. energije, plina i dr. energenata uvećane za 1,3% g/g. Cijene el. energije nisu se značajno mijenjale m/m u P1 2017. godine (izuzev sezonske promjene), ali je cijena el. energije veća za 1,5% (P1 2017/ P1 2016) zbog poskupljenja u posljednjem kvartalu prethodne godine. Slično kretanje su imale cijene čvrstih goriva, što je uticalo na porast cijena u pomenutom odjeljku CPI indeksa.

Rast indeksa potrošačkih cijena u P1 2017. godine djelimično je usporen smanjenjem cijena u odjeljcima odjeće i obuće, namještaja, kućanskih uređaja i redovnog održavanja kuće, te ostalih dobara i usluga koje su u posmatranom polugodištu zabilježile niže cijene u odnosu na isti period prethodne godine (grafikon ispod).

Grafikon 15: Indeks potrošačkih cijena u BiH I-VI 2017/I-VI 2016

Izvor: BHAS

Monetarni sektor u BiH

Prvo polugodište 2017. godine karakterizira pozitivan godišnji rast svih monetarnih agregata. Godišnja stopa rasta ukupne novčane mase iznosila je 10,2%, transakcijskog novca 14,9%, a kvazi novca 6,4%. Zahvaljujući takvom rastu, ukupna novčana masa dosegla iznos od 21,2 mlrd. KM, a od čega se na transakcijski novac odnosilo 10,0 mlrd. KM, a kvazi novac 11,2 mlrd. KM.

²⁴ Povećanje akciza na cigarete i duvan od 01.01.2017. godine. Minimalna akciza za pakovanje cigareta od 20 komada iznosi 2,42 KM, a specifična akciza 1,35 KM za isto pakovanje. Akciza na duvan za pušenje iznosi 96,80 KM po kilogramu. Izvor: Odluka o utvrđivanju specifične i minimalne akcize na cigarete i iznos akcize na duvan za pušenje za 2017. godinu.

Tabela 4: Godišnje stope rasta monetarnih agregata

Razdoblje	Transakcijski novac (M1)			Kvazi novac (QM)				Ukupna novčana masa (M2)
	Gotovina izvan banaka	Prenosivi depoziti u domaćoj valuti	M1	Ostali depoziti u domaćoj valuti	Prenosivi depoziti u inoz. valuti	Ostali depoziti u inoz. valuti	QM	
I-VI 2016.	9,8%	17,0%	14,2%	5,9%	3,2%	-0,2%	2,3%	7,3%
I-XII 2016.	11,3%	15,1%	13,7%	9,0%	12,9%	-1,2%	4,1%	8,3%
I-VI 2017.	9,9%	17,8%	14,9%	9,9%	14,2%	2,0%	6,4%	10,2%

Izvor: Centralna banka BiH

Pričuvni novac zabilježio je rast od 9,5% zahvaljujući prvenstveno rastu gotovine izvan monetarnih vlasti čiji je doprinos iznosio 7,3 p.p., te depozita banaka kod monetarnih vlasti čiji je doprinos iznosio 1,7 p.p. Prenosivi depoziti drugih domaćih sektora kod monetarnih vlasti imaju malo učešće u pričuvnom novcu da bi imali značajniji utjecaj na njegovo kretanje.

Pričuvni novac iznosio je 8,3 mlrd. KM, a pokrivenost deviznim pričuvama iznosila je 113,6%, čime su ispoštovane odredbe valutnog odbora. Novčana multiplikacija bila je neznatno brža u odnosu na isto razdoblje prošle godine i iznosila je 2,5155.

Prosječan saldo računa obveznih pričuva kod CBBiH iznosile su 4,0 mlrd. KM, od čega se na prosječne obvezne pričuve odnosilo 2,1 mlrd. KM, a na višak iznad obveznih pričuva 1,9 mlrd. KM. Otkad su prošle godine izmijenjene odredbe koje se odnose na obračun obveznih pričuva, a čija svrha je bila da se stimulira kreditna aktivnost komercijalnih banaka, višak iznad obvezne pričuve se konstantno smanjuje poredeći g/g. Tako je za prvih pola godine višak smanjen za 21,5%. Prosječne obvezne pričuve povećane su za 40,0% u odnosu na prvo polugodište 2016. godine.

Bruto devizne pričuve dosegle su iznos 9,5 mlrd. KM i veće su za 7,9% poredeći g/g. I dalje se najveći dio deviznih pričuva drži u obliku vrijednosnih papira 69,2% te depozita kod nerezidentnih banaka 26,4%. Inozemna valuta u trezoru CBBiH činila je 2,2% deviznih pričuva, a specijalna prava vučenja 2,3%. Pokrivenost uvoza bruto deviznim pričuvama iznosila je 6,9 mjeseci.

Bankarski sektor u BiH

Bankarski sektor u prvoj polovini 2017. godini ostvario je pozitivan finansijski rezultat u iznosu od 215,2 mil. KM što je u odnosu na isto razdoblje prošle godine bolje za 25,8%²⁵. Ukupan prihod veći je za 5,5%, dok je ukupan rashod manji za 0,4% u odnosu na prvo polugodište 2016. godine. Pozitivan doprinos rastu ukupnih prihoda dali su ukupni operativni prihodi (6,1 p.p.), dok su negativan doprinos dali prihodi od kamata i slični prihodi (-0,6 p.p.). Na pad ukupnih rashoda utjecao je pad ukupnih rashoda po kamatama i slični rashodi, čiji je doprinos iznosio -2,9 p.p., dok su ukupni nekamatni rashodi dali pozitivan doprinos od 2,5 p.p.

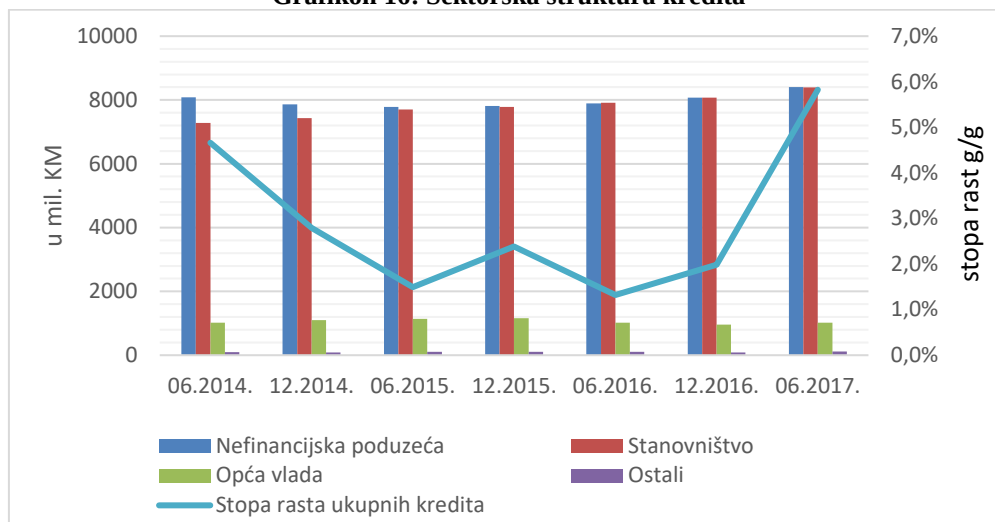
Prema podacima Centralne banke BiH, bilanca komercijalnih banaka za prvo polugodište povećana je za 8,2% u odnosu na isto razdoblje prošle godine i iznosila je 26,9 mlrd. KM. Na strani aktive zabilježen

²⁵ Nekonsolidirani podaci. Izvor: entitetske agencije za bankarstvo

je pozitivan godišnji rast pričuva banaka, inozmene aktive i potraživanja od domaćih sektora. Na strani pasive, sve stavke izuzev uzetih kredita, zabilježili su povećanje.

Ukupno plasirani krediti u promatranom razdoblju iznosili su 17,9 mlrd. KM, a godišnja stopa rasta iznosila je 5,8%. Najveći doprinos rastu dali su krediti plasirani nefinancijskim poduzećima (3,0 p.p.), te krediti stanovništvu (2,8 p.p.). Krediti dani ovim sektorima čine 93,7% ukupno plasiranih kredita.

Grafikon 16: Sektorska struktura kredita

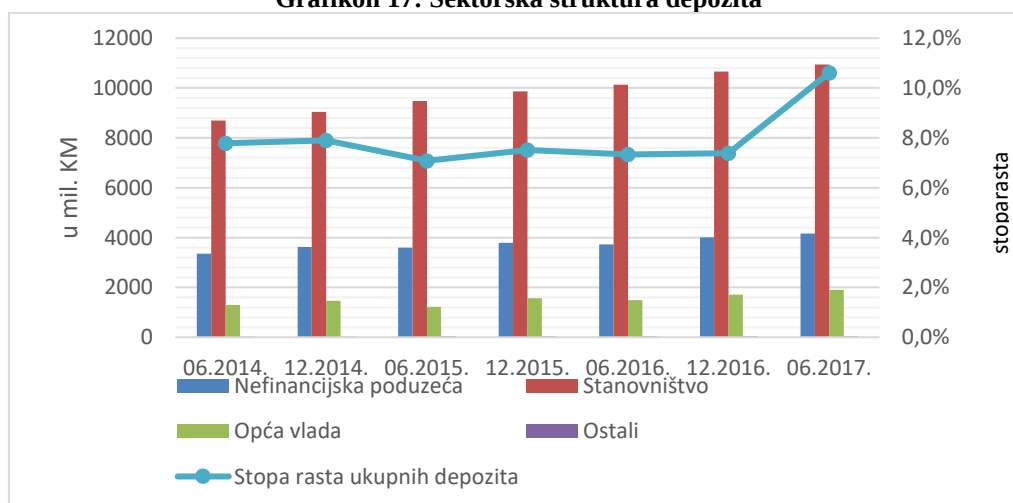
Izvor: Centralna banka BiH

Kreditni nefinancijskim poduzećima u promatranom razdoblju iznosili su 8,4 mlrd. KM i bilježe brži rast u odnosu na rast u prvom polugodištu 2016. godine. Godišnja stopa rasta na kraju promatranog razdoblja iznosila je 6,4%. Slično kretanje zabilježeno je i na strani kredita danih stanovništvu čija je stopa rasta iznosila 6,0%, te su dosegli iznos od 8,4 mlrd. KM.

Kreditni dani općoj vladi bilježe konstantno smanjenje koje je započelo u veljači prošle godine. Na kraju prvog polugodišta 2017. godine ovi krediti iznosili su 1,0 mlrd. KM i manji su za 0,3% g/g, dok su krediti ostalim sektorima veći za 5,9% te su iznosili svega 114,9 mil. KM.

U prvom polugodištu depoziti domaćih sektora dosegli su iznos od 18,5 mlrd. KM što je za 10,6% veće u odnosu na prvo polugodište 2016. godine. Depoziti svih sektora dali su pozitivan doprinos rastu ukupnih depozita. Najveći doprinos rastu došao je od strane sektora stanovništva (4,9 p.p.), zatim sektora nefinancijskih poduzeća (2,7 p.p.), opće vlade (2,5 p.p.) te ostalih sektora (0,5 p.p.).

Grafikon 17: Sektorska struktura depozita

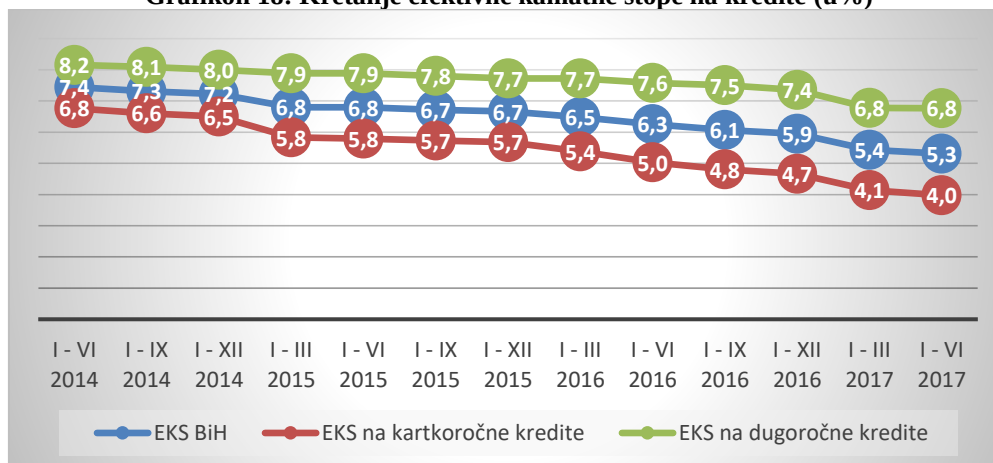

Izvor: Centralna banka BiH

Depoziti stanovništva u promatranom razdoblju iznosili su 10,9 mlrd. KM i veći su za 8,2% g/g. Depoziti nefinancijskih poduzeća također bilježe bolji rast u odnosu na prošlu godinu (12,0%) te su dosegli iznos od 4,2 mlrd. KM. Depoziti opće vlade na kraju šest mjeseci iznosili su 1,9 mlrd. KM i u odnosu na isto razdoblje prošle godine veći su za 28,1%. Depoziti ostalih sektora ukupno u istom razdoblju iznosili su 1,4 mlrd. KM.

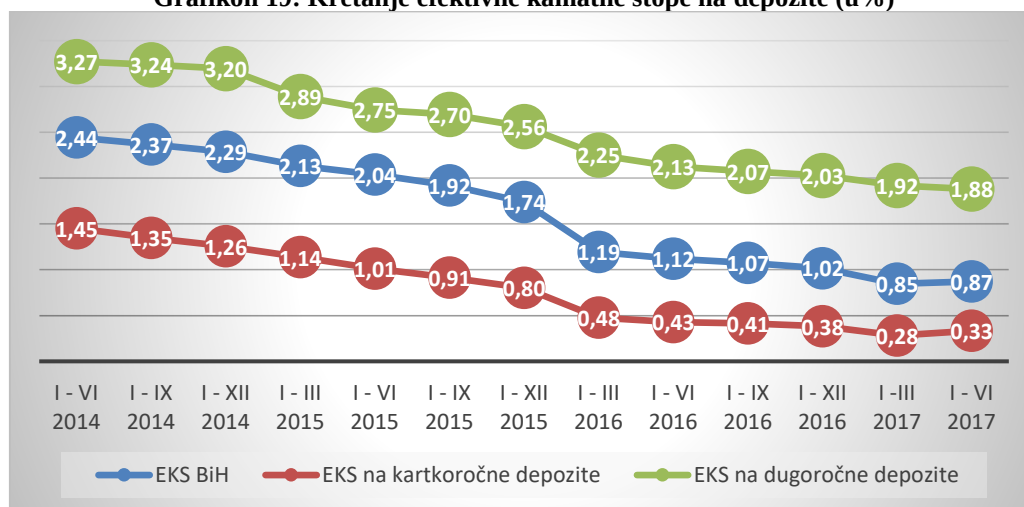
Efektivne kamatne stope na kredite i depozite zabilježile su smanjenje u odnosu na prvo polugodište 2016. godine, kao i u odnosu na kraj godine, što je dano u grafikonima ispod²⁶.

Grafikon 18: Kretanje efektivne kamatne stope na kredite (u%)

Izvor: Agencije za bankarstvo.

Grafikon 19: Kretanje efektivne kamatne stope na depozite (u%)

Izvor: Agencije za bankarstvo.

²⁶ Ponderirana prosječna efektivna kamatna stopa na ukupne kredite/depozite za cijelu BiH (kao i kratkoročna i dugoročna EKS za BiH) dobivena je ponderiranim prosjekom ukupne efektivne kamatne stope na kredite/depozite za RS i ukupne efektivne kamatne stope na kredite/depozite u FBiH. Kao ponderi su korištena učešća ukupnih novoodobrenih kredita/novoprimljenih depozita u FBiH i RS u ukupnim novoodobrenim kreditima/novoprimljenim depozitima u BiH. U novoodobrenim kreditima u određenom razdoblju uključeni su i prolongirani i restrukturirani krediti, kao i prekoračenja po računima. Podaci o iznosu kredita/depozita i kamatnih stopa po entitetima dobiveni su od entitetskih agencija za bankarstvo. Podaci o kamatnim stopama koje objavljuje CBiH nalaze se u Dodatku.

Tržište kapitala

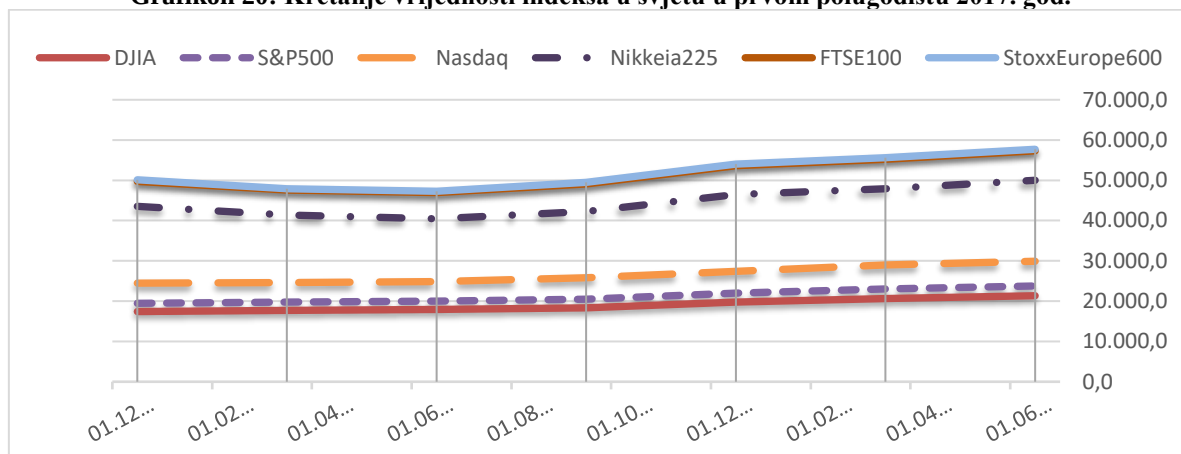
Većina indeksa u svijetu i regionu su ostvarili rast, srbijanski SRX (23,3% g/g), hrvatski CROX (17,2% g/g) dok je bosanski BIFX i BATX zabilježili manji pad.

Manji promet za 19,6% g/g i minimalan pad kapitalizacija na bh.berzama.

Indeksi

Na kraju prve polovine 2017. god. berzanski indeksi u SAD DJIA i S&P500 ostvarili rast od oko 8% g/g, dok je tehnološki indeks Nasdaq rastao čak 14% g/g. Indeks Nasdaq nije imao ovako visoku vrijednost još od 2009. god., dok je S&P500 ovakav rezultat ostvario davne 2003. god. Takođe je i vodeći azijski indeks Nikkei nastavio rast koji je otpočeo sredinom prošle godine (20.06.2016.god.), te je u odnosu na početak godine ostvario rast od 5,2%, odnosno 29% u odnosu na isti period prošle godine. Slično su se ponašali FTSE sa rastom od 12,4% g/g i StoxxEurope sa rastom 15% g/g, oslikavajući time rast i oporavak ekonomije u svijetu koja uglavnom bilježi pozitivne rezultate privrednog rasta.

Grafikon 20: Kretanje vrijednosti indeksa u svijetu u prvom polugodištu 2017. god.

Izvor: WSJ, Bloomberg

Tabela 5: Promjena vrijednosti (u %) vodećih berzanskih indeksa u svijetu

Period	DJIA	Nasdaq	S&P 501	FTSE 100	Stoxx Europe 600	Nikkei 225
30.06.2017/31.12.2016	8%	14,1%	8,2%	2,4%	5%	5,2%
30.06.2017/30.06.2016	19,1%	26,8%	15,5%	12,4%	15%	29%

Izvor: WSJ, Bloomberg

Indeksi u regionu su takođe ostvarili rast, beogradski SRX je ostvario rast od 23,3% g/g, hrvatski CROX je rastao 17,2 dok je u isto vrijeme bosanski BATX²⁷ zabilježio pad od 5,3% g/g.

²⁷https://www.wienerborse.at/indizes/aktuellendexwerte/zusammensetzung/?ID_NOTATION=32133507&ISIN=AT0000A0F5

Učešće u indeksu BATX: „BH Telecom“ d.d. Sarajevo 25,75%, „Bosnalijek“ d.d. Sarajevo 11,57%, „Fabrika Duhana Sarajevo“ d.d. Sarajevo 3,58%, „JP Elektroprivreda BiH“ d.d. Sarajevo 11,21%, „Nova Banka A.D.“ Banja Luka 19,28%, „Telekom Srpske“ 24,26%.

Slično su se ponašali i indeksi na SASE. Tako je na indeks investicionih fondova BIFX na godišnjem nivou ostvario pad od 19,2% dok je SASX-10 kao index koji prati kretanje cijena prvih deset kompanija na tržištu FBiH zabilježio pad od 11,2% g/g. Jedino je index SASX-30 počeo da raste, te zabilježio rast od 4,7% g/g. Za razliku od indeksa na SASE, indeksi na BLSE su se drugačije ponašali. Indeks investicijskih fondova FIRS je ostvario rast od 9% g/g dok je indeks Elektroprivrede RS ERS-10 rastao 3,8% g/g, prekinuvši time dugotrajni trend pada. Od indeksa na BLSE, jedino je indeks BIRS ostvario manji pad od 2% g/g.

Tabela 6: Promjena vrijednosti (u % g/g) indeksa na SASE i BLSE

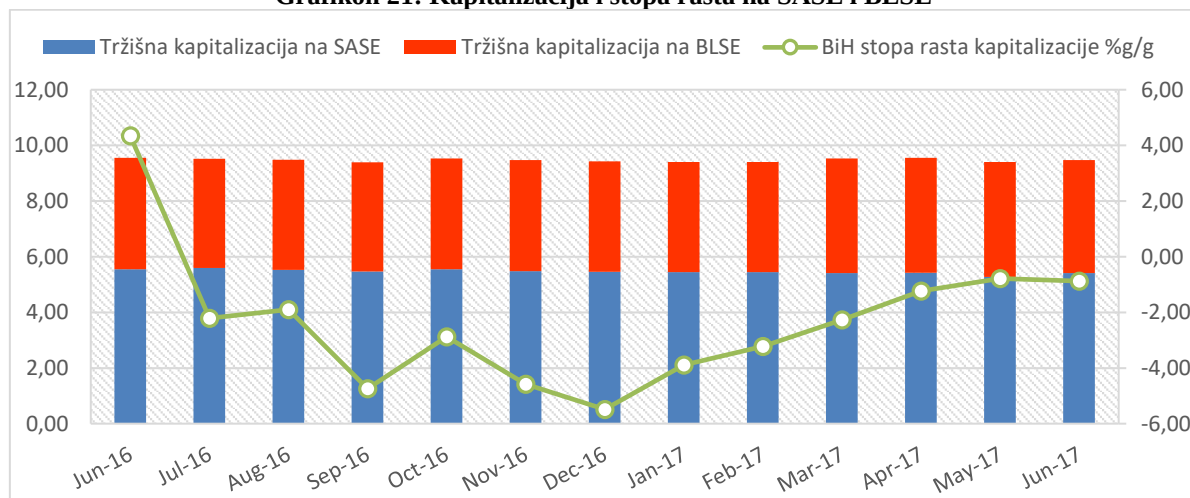
Period	BIFX	FIRS	SASX-10	SASX-30	BIRS	ERS-10
30.06.2017/31.12.2016	-6,7%	14,1%	-11,1%	0,8%	5,3%	3,0%
30.06.2017/30.06.2016	-19,2%	9,0%	-11,2%	4,7%	-2,0%	3,8%

Izvor: SASE i BLSE

Ukupni promet i kapitalizacija

Ukupna tržišna kapitalizacija kao indikator obima i veličine prometa na bh tržištu krajem prve polovine 2017. god. je iznosila 9,46 mild. KM ostvarivši minimalan pad na godišnjoj osnovi od 0,9%. Kapitalizacija na SASE je padala 3,2% g/g. uz učešće od 57%, dok je na BLSE ostvarila rast od 4,2% g/g sa učešćem od 43% u ukupnoj kapitalizaciji.

Grafikon 21: Kapitalizacija i stopa rasta na SASE i BLSE

Izvor: SASE i BLSE

Interesantno je da za isti vremenski period kapitalizacija u Hrvatskoj ostvaruje rast od 15,3% g/g dok na Beogradskoj berzi pada značajnih 11,2% g/g.

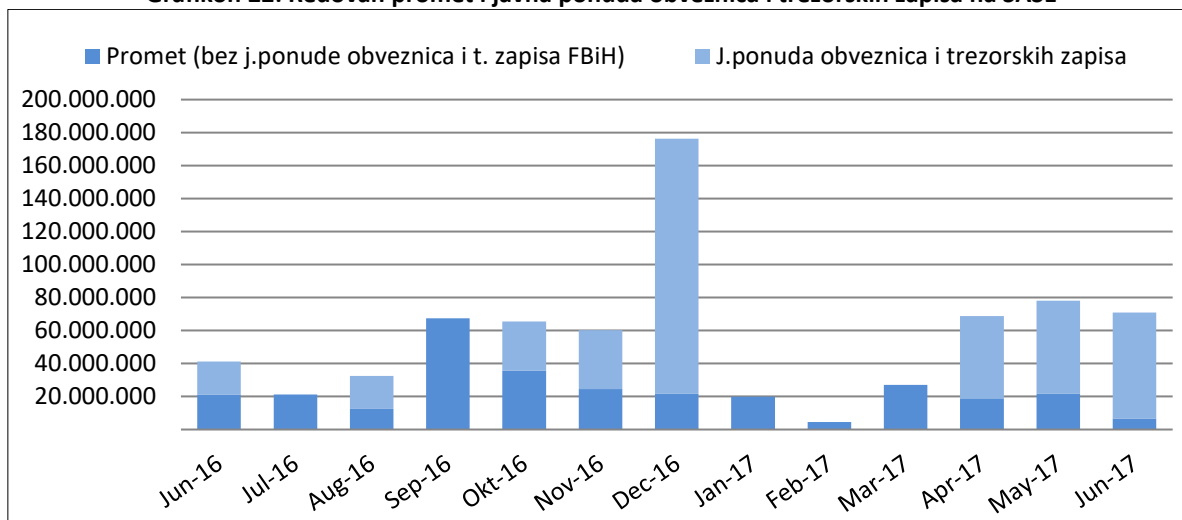
Ukupan promet na berzama u BiH u prvom polugodištu je iznosio 543 mil. KM uz pad od 19,6% g/g. Promet na SASE i BLSE su podjednako učestvovala u prometu sa po 50%.

Promet na SASE je prvom polovini 2017. god. iznosio 269,6 mil. KM što predstavlja pad od 18,8% g/g. Koristeći infrastrukturu Sarajevske berze u prvom polugodištu uspješno je održano osam primarnih emisija Obveznica i Trezorskih zapisa, u ukupnom iznosu od 170,61 KM što predstavlja 63,3% ukupnog prometa na SASE. Interesantno je da je pad prometa bez javne emisije iznosio 11,8%, dok je primarna emisija obveznica i trezorskih zapisa u prvom polugodištu manja za 22,4% g/g., tako da je

ovaj pad prometa više posljedica manjeg obima primarne emisije obveznica i trezorskih zapisa nego redovnog prometa. Kao interesantna novina je da se Kanton Sarajevo u dvije emisije obveznica zadužio za 10,7 mil.KM uz najave novih emisija u drugom polugodištu u iznosu od 13,07 mil. KM.

Najveći promet za prvih pola godine na SASE je ostvaren sa dionicama Triglav BH Osiguranje d.d. Sarajevo 13,35 mil. KM (povlaštene i redovne dionice), Energonova d.d. Sarajevo 6,5 mil KM.

Grafikon 22: Redovan promet i javna ponuda obveznica i trezorskih zapisa na SASE

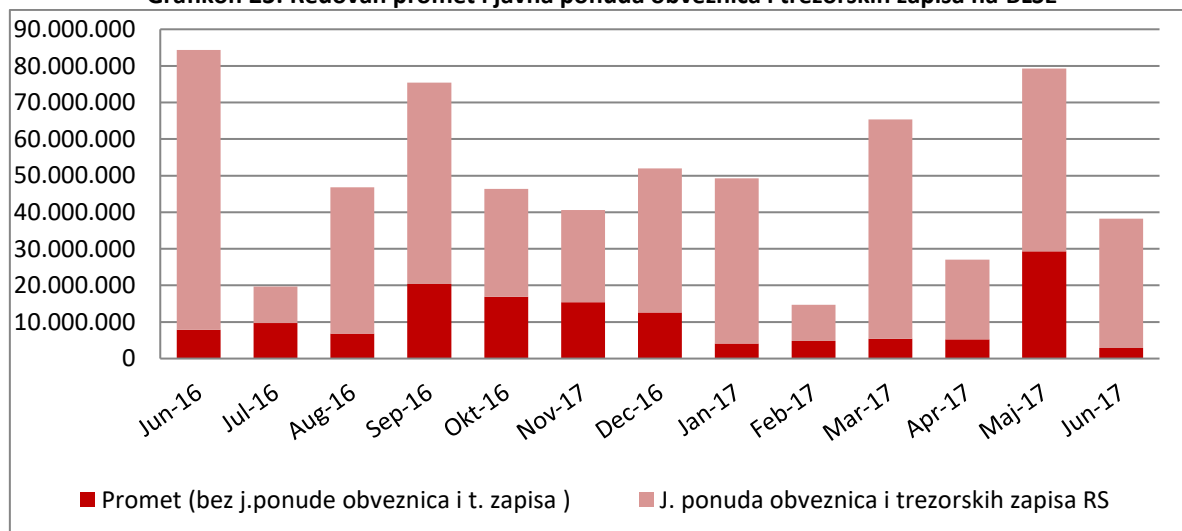

Izvor: SASE

Ukupan promet na BLSE je u prvom polugodištu 2017. godine je iznosio 273,84 mil. KM ostvarivši pad od 20,4%. Od ovoga iznosa 222,2 mil. KM se odnosi na javnu ponudu obveznica i trezorskih zapisa odnosno nešto više od 80% ukupnog prometa, zabilježivši pad na godišnjoj osnovi od 17,4%. Promet bez javne ponude obveznica i trezorskih zapisa je iznosio 51,67 mil. KM i manji je za 31,2% g/g.

Najveći promet je ostvaren dionicama Republika Srpska - izmirenje ratne štete (br.10 i br.11) u ukupnom iznosu 9,2 mil. KM, dok kod firmi najviše prometa ostvareno dionicama ZTC Banja Vrućica a.d. Teslić 1,9 mil. KM.

Grafikon 23: Redovan promet i javna ponuda obveznica i trezorskih zapisa na BLSE

Izvor: BLSE

IV VANJSKI SEKTOR

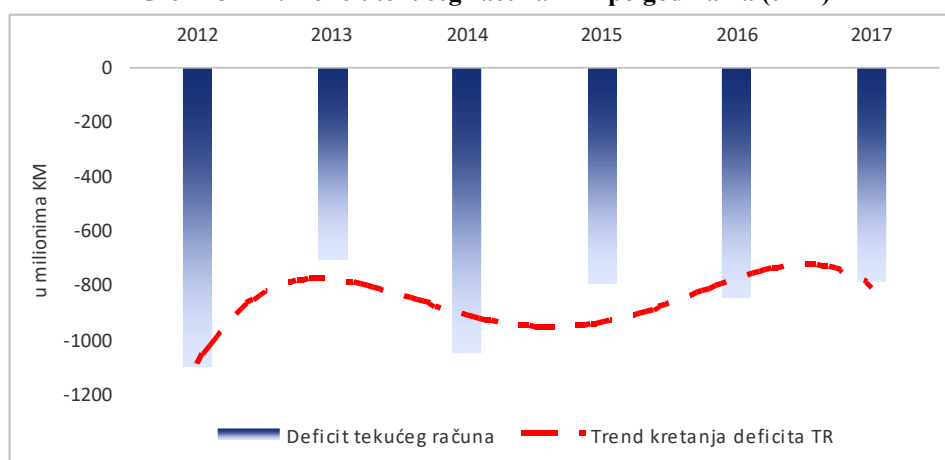
Platni bilans Bosne i Hercegovine

Porast tekućih priliva po osnovu doznaka i socijalnih beneficija iz inostranstva

Prema dostupnim podacima u periodu prvog polugodišta 2017. godine, u odnosu na isti period prošle godine, došlo je do smanjenja stope rasta deficita tekućeg računa za 6,5 %, odnosno sa 850 miliona KM u P1 2016 na 795 miliona KM u P1 2017²⁸.

Ovo smanjenje deficita tekućeg računa u okviru platnog bilansa Bosne i Hercegovine je i dalje najvećim dijelom produkt odnosa izvoza i uvoza roba i usluga. Prema dostupnim podacima Centralne banke BiH deficit vanjske trgovine umanjen je za 3,3% (P1 2017/ P1 2016).

Grafikon 24: Deficit tekućeg računa BiH po godinama (u P1)

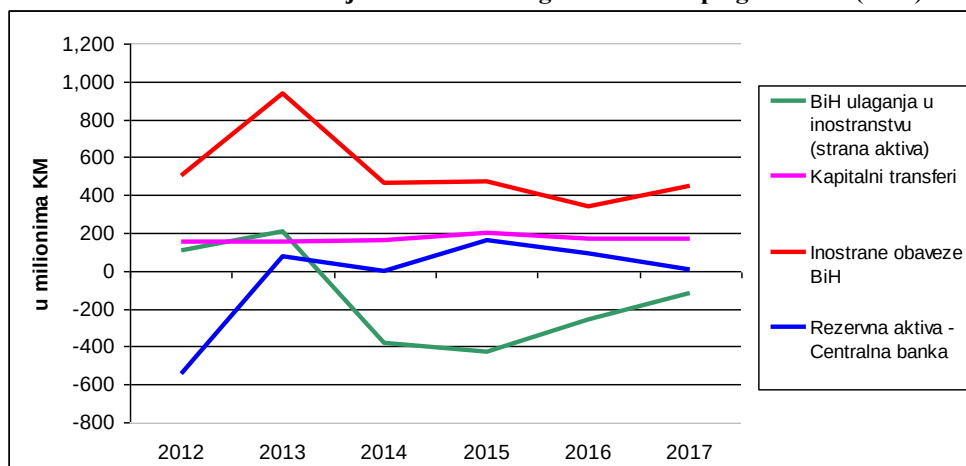
Izvor: Centralna banka BiH

U posmatranom periodu se mogao primjetiti porast tekućih priliva od 8,2% koji su najvećim dijelom porasli zahvaljujući prilivima iz kategorije domaćinstava. Do ovog povećanja je došlo usljed porasta kompenzacija zaposlenih BiH rezidenata u inostranstvu (9,1%), rasta socijalnih beneficija iz inostranstva za 11,5% te ponajviše rastom doznaka iz inostranstva koje su u P1 2017 bile veće za skoro 100 miliona KM (8,6%) u odnosu na isti period prošle godine.

Kada se posmatraju tekući odlivi novca u inostranstvo, koji su u posmatranom periodu rasli po stopi od 7,6%, primjetni su odlivi po osnovu dohotka na vlasnički kapital i udjele u investicionim fondovima sa rastom od 7,8%. Od ovih odliva najveći dio otpada na odlive po osnovu dividendi od direktnih i portfolio investicija koji su porasli za 85 miliona KM te na odlive od reinvestirane dobiti od direktnih investicija koje su za 71 miliona KM bile više u odnosu na isti period prošle godine.

²⁸ Izvor podataka: Centralna banka BiH

Grafikon 25: Finansiranje deficita tekućeg računa BiH po godinama (u P1)

Izvor: Centralna banka BiH

Finansiranje deficita tekućeg računa se realizovalo povlačenjem strane aktive od 114 milion KM. Od toga iznosa 102 miliona KM je iz sektora nefinansijskih preduzeća a iz finansijskog sektora 17 miliona KM (najvećim dijelom od kratkoročnih ulaganja u valute i depozite). Inostrane obaveze BiH finansirane su sredstvima stranih ulaganja u vlasnički kapital (najvećim dijelom iz reinvestirane dobiti) koje su bile dvostruke u odnosu na isti period prošle godine, sredstvima trgovinskih kredita u iznosu 260 milion KM, zatim smanjenjem obaveza prema nerezidentima te kroz sredstva deviznih rezervi CBBiH²⁹.

Pregled vanjske trgovine u Bosni i Hercegovini u prvom polugodištu 2017. godine

Intenziviranje vanjskotrgovinske robne razmjene sa svijetom i poboljšanje svih vanjskotrgovinskih indikatora

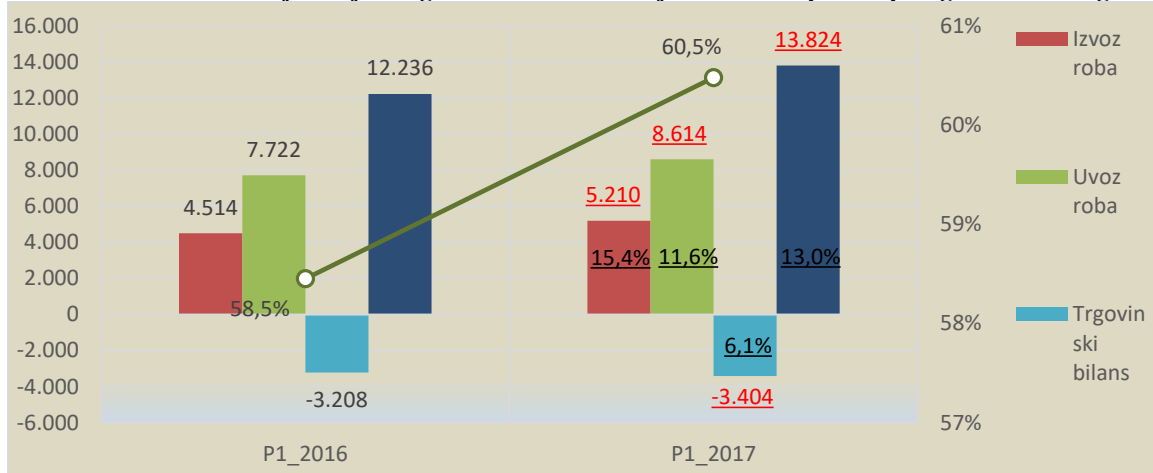
Povećanje svjetskih cijena pojedinih izvoznih proizvoda (metali i energenti)

Dvocifrene stope rasta izvoza i uvoza roba

Viši nivo ekonomske aktivnosti u zemljama EU i regiona, uz povećanje proizvodnje u okviru bh. prerađivačke industrije i povećanje cijena pojedinih proizvoda na svjetskom tržištu rezultirali su intenziviranjem vanjskotrgovinske razmjene u Bosni i Hercegovini. Tako je tokom prvog polugodišta 2017. godine u BiH došlo do povećanja ukupne robne razmjene, izvoza i uvoza roba po dvocifrenim stopama rasta, nominalnog povećanja vanjskotrgovinskog robnog deficita koji je u realnom smislu smanjen, a pokrivenost uvoza izvozom poboljšana. Međutim, vrijedi istaći da su realna povećanja ovih vanjskotrgovinskih indikatora bila nešto niža u odnosu na nominalna obzirom da je tokom posmatranog perioda došlo do povećanja svjetskih cijena pojedinih proizvoda kao što su metali i energenti. Pregled kretanja vanjskotrgovinskih indikatora tokom prvog polugodišta 2017. godine prikazan je na grafikonu ispod:

²⁹ Za razliku od poglavlja III Cijene, monetarni i finansijski sektor gdje se analizira stanje deviznih rezervi na kraju perioda ovdje se prate tokovi novca

Grafikon 26: Kretanje vanjskotrgovinske robne razmjene u BiH u prvom polugodištu 2017. godine

Izvor: Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine

Izvoz roba

Tokom prvog polugodišta 2017. godine izvoz roba iz Bosne i Hercegovine iznosio je 5,2 milijardi KM što predstavlja nominalno povećanje od 15,4% u odnosu na isti period prethodne godine.³⁰ Ovo predstavlja prilično impresivan izvozni rezultat obzirom da je bh. izvoz roba tokom svakog mjeseca izuzev juna uvećavan po dvocfrenoj stopi rasta. Međutim, prilikom interpretacije ovih dosta visokih stopa rasta potrebno je imati u vidu da je tokom posmatranog perioda došlo i do povećanja cijena pojedinih izvoznih proizvoda što je u određenoj mjeri rezultiralo ovako visokim nominalnim stopama rasta. Ovo se ponajviše odnosi na cijene energenata (električna energija³¹ i nafta) te metala kao što je aluminijum.³² Prema podacima BHAS-a za prvo polugodište 2017. godine ukupni indeks izvoznih cijena je povećan za 4,2% u odnosu na isti period prethodne godine.³³ Na osnovu ovih pokazatelja može se zaključiti da je realni rast izvoza bio nešto niži u odnosu na nominalni što nikako ne umanjuje činjenicu da je BiH ostvarila vrlo dobar izvozni rezultat tokom posmatranog perioda.

Ako se bh. robni izvoz u prvom polugodištu 2017. godine posmatra po proizvodima vidljivo je da su povećanja izvoza roba registrirana u okviru većine proizvoda. Najviše stope rasta a samim tim i doprinos rastu izvoza registrirana su u okviru izvoza električne energije 63% (1,9 p.p)³⁴, aluminijuma 35% (1,7 p.p), sekundarnih sirovina 55% (0,9 p.p), električne opreme 33% (0,6 p.p), te mlinskih, hemijskih proizvoda i koksa gdje je izvoz udvostručen a doprinos rastu je iznosio preko (2 p.p). S druge strane, najznačajnija smanjenja su registrirana u okviru izvoza papira i kartona 23%, sirovog željeza i čelika 10%, te rezervnih dijelova za automobile 6,8% u odnosu na prvo polugodište prethodne godine. Posmatrano po glavnim trgovinskim partnerima, vrijednost bh. izvoza na tržište zemalja EU iznosila je 3,7 milijardi KM što predstavlja 72,4% ukupnog bh. izvoza roba i povećanje od 12,8%, dok je u zemlje CEFTA-e izvezeno 810 miliona KM što je 15,5% ukupnog bh. robnog izvoza i više je za 30,4% u odnosu

³⁰Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine, Saopštenje "Statistika robne razmjene sa inostranstvom juni 2017. godine", 20.07.2017. godine.

³¹ U nedostatku zvaničnih indeksa izvoznih i uvoznih cijena vrijedi istaći da je cijena električne energije na berzi u Leipzigu odnosno vrijednost KWK indeksa tokom posmatranog perioda povećana za 42,3%.

³² Prema podacima IMF-a za juni 2017. godine tokom posmatranog perioda došlo je do povećanja ukupnog indeks svjetskih cijena za 20,8%, industrijskih inputa 18,1%, indeksa metala 25,7%, aluminijuma 21,8% i sirove nafte od preko 30%.

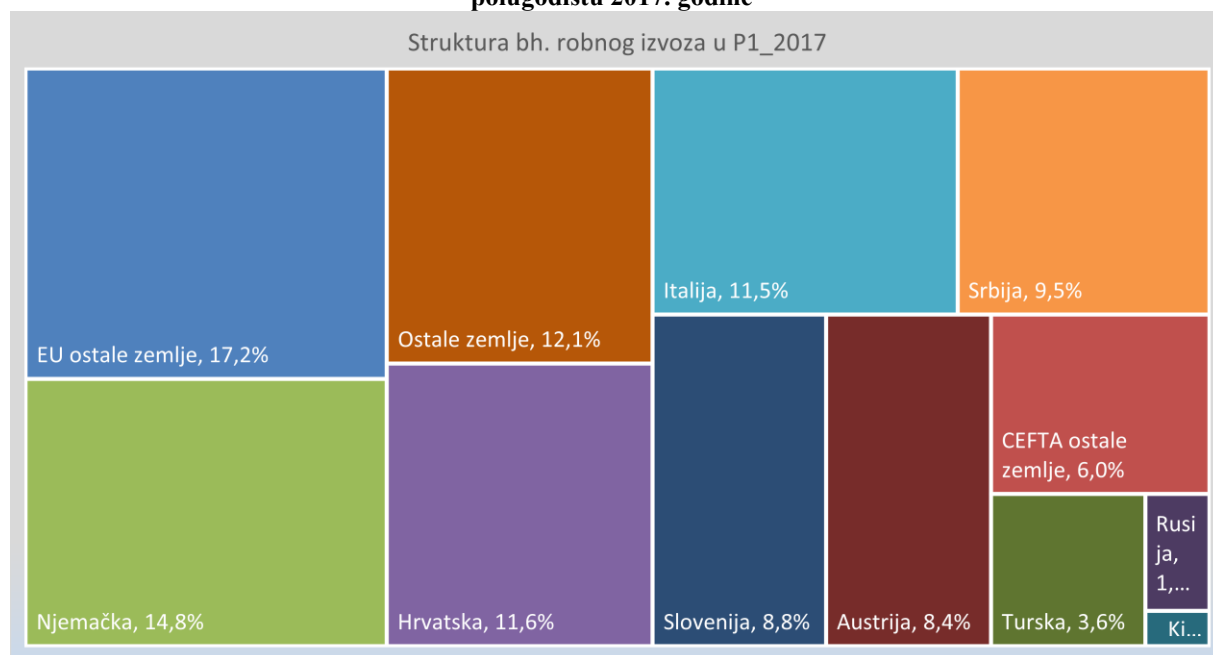
³³ Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine, Saopštenje "Indeksi jediničnih vrijednosti izvoza i uvoza BiH, IV-VI 2017", 21.08.2017. godine.

³⁴ Prilikom interpretacije pokazatelja o izvozu električne energije potrebno je imati na umu da je tokom posmatranog perioda ukupna proizvodnja smanjena, uvoz iste udvostručen (u vrijednosnom smislu), a cijena značajno povećana.

na isti period prethodne godine. Posmatrano po zemljama, najznačajnija povećanja izvoza ostvarena su prilikom izvoza u države regiona Hrvatsku i Srbiju gdje su ostvarena povećanja izvoza od 26,3%, odnosno 43,8% što je i najviše doprinijelo povećanju ukupnog izvoza. Pored ovih zemalja tokom posmatranog perioda došlo je do povećanja izvoza u Sloveniju 20,4%, Austriju 19,4%, te Njemačku i Italiju od 2,3% odnosno 4,6%.

Pregled strukture bh. robnog izvoza po glavnim trgovinskim partnerima u prvom polugodištu 2017. godine prikazan je na grafikonu ispod:

Grafikon 27 Pregled strukture bh. robnog izvoza po glavnim trgovinskim partnerima u prvom polugodištu 2017. godine

Izvor: Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine

Uvoz roba

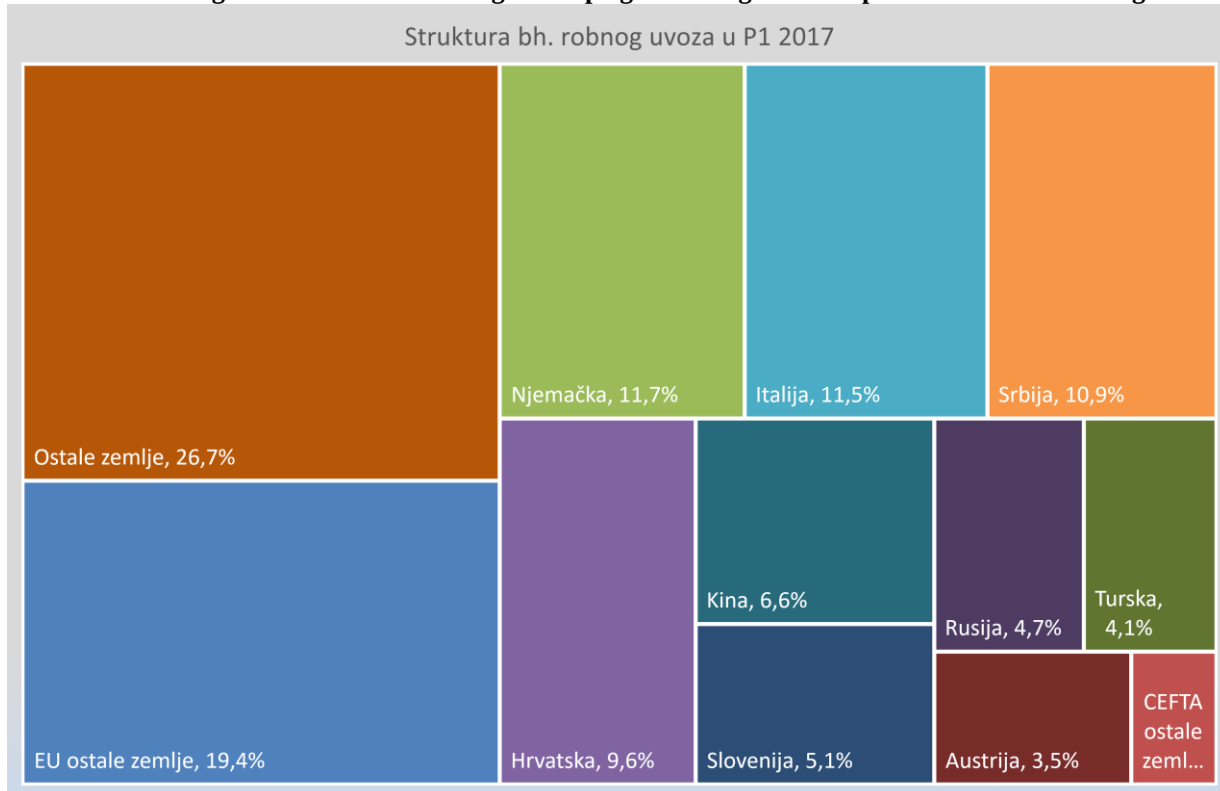
Intenziviranje ekonomske aktivnosti u zemlji i viši nivo ekonomskog rasta rezultirali su i povećanjem domaće tražnje kako u sektoru stanovništva tako i u sektoru preduzeća. Obzirom da se dobar dio vlastite potrošnje i investicija kao i nezanemariv dio proizvodnje (uvoz radi izvoza) snadbijeva iz inostranstva, ovo je dovelo do povećanja bh. robnog uvoza. Tako je tokom prvog polugodišta vrijednost ostvarenog uvoza roba u BiH iznosila je 8,614 milijarde KM što predstavlja povećanje od 11,6% u odnosu na isti period prethodne godine.

Druga bitna odrednica robnog uvoza u prvom polugodištu 2017. godine bilo je povećanje cijena uvoznih proizvoda. Tako je prema podacima BHAS-a za prvo polugodište 2017. godine ukupni indeks uvoznih cijena povećan je za 6,9%, pri čemu je najviši rast uvoznih cijena registriran u okviru kategorija vađenje ruda i kamena 43,9%, nafta i naftni derivati 25%, te bazni metali 18,8%.

Posmatrano po proizvodima, najznačajnija povećanja uvoza su registrirana u okviru uvoza rafinirane i sirove nafte od 28% odnosno 15% (2 p.p), zatim kamenog uglja i električne energije gdje je uvoz udvostučen a doprinos rastu uvoza iznosio (1,5 p.p) odnosno (1 p.p), te motornih vozila 14,6% (0,8 p.p) i sirovog aluminijuma 37,4% (0,6 p.p). Posmatrano po glavnim trgovinskim partnerima, u prvom polugodištu 2017. godine vrijednost ostvarenog uvoza roba iz zemalja EU iznosila je je 5,2 milijarde KM što predstavlja 60,9 % ukupnog bh. izvoza roba i povećanje od 9,5%, dok je iz zemalja CEFTA-e

uvezeno 1,070 miliona KM što je 12,4% ukupnog bh. robnog uvoza i više je za 9,5% u odnosu na isti period prethodne godine. S druge strane, posmatrano po zemljama najviše stope rasta uvoza registrirane su prilikom uvoza iz Rusije 18,7%, Hrvatske 14,4%, Austrije 11,4% Slovenije 8,6%, Srbije 7,5%, Kine 7,1%, Italije 7,0% i Njemačke 3,1%.

Grafikon 28: Pregled strukture bh. robnog uvoza po glavnim trgovinskim partnerima u P1 2017. godine

Izvor: Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine

Vanjskotrgovinski bilans

Tokom prvog polugodišta 2017. godine vanjskotrgovinski robni deficit u BiH iznosio je 3,4 milijarde KM što predstavlja nominalno povećanje od 6,1%, dok je u realnom smislu bh. vanjskotrgovinski robni deficit smanjen za 5,6% u odnosu na isti period prethodne godine. Posmatrano po proizvodima, povećanju deficita su najviše doprinijeli nafta, naftni derivati nafte i koks (3 p.p), te motorna vozila 1,8 p.p, mašine 1,3 p.p i teksti 0,7 p.p.

Posmatrano po zemljama, najveća povećanja deficita odnosno doprinosi povećanju istog registrirana su prilikom vanjskotrgovinske razmjene sa SAD (4,5 p.p), Rusijom (1,5 p.p), Italijom (1,2), Kinom i Poljskom po (1 p.p). Ukupna pokrivenost uvoza izvozom roba u Bosni i Hercegovini u periodu januar-juni 2017. godine iznosila je 60,5% i u odnosu na isti period prethodne godine poboljšana je za 2 p.p.. Detaljniji pregled vanjskotrgovinske robne razmjene za prvo polugodište 2017. godine po HS klasifikaciji prikazan je u tabeli ispod:

Tabela 7: Pregled kretanja vanjskotrgovinske robne razmjene u BiH prema HS klasifikaciji za P1 2017.godine

Izvoz i uvoz dobara klasifikovanih prema harmonizovanom sistemu kodova (HS)	IZVOZ				UVOZ				DEFICIT				
	P1_2016	p1_2017	2017/2016 promjena %		P1_2016	P1_2017	2017/2016 promjena %		P1_2016	P1_2017	2017/2016 promjena %		Pokriivenost uvoza izvozom
	u mil KM	u mil KM	g/g	p.p	u mil KM	u mil KM	g/g	p.p	u mil KM	u mil KM	g/g	p.p	
UKUPNO	4511	5210	15,4	15,4	7709	8614	11,6	11,6	-3208	-3404	6,1	6,1	60,5%
1 ŽIVOTINJE I PROIZVODI ŽIVOTINJSKOG PORJEKLA	57	59	3,5	0,0	214	229	7,3	0,20	-157	-170	8,7	0,42	25,8%
2 PORJEKLA	89	135	51,1	1,01	381	418	9,6	0,48	-292	-283	-3,0	-0,28	32,3%
3 MASTI I ULJA ŽIVOTINJSKOG PORJEKLA I BILJNOG	65	86	33,3	0,48	92	130	40,5	0,49	-28	-44	57,0	0,50	66,3%
4 PREHRAMBENE PRERABEIVINE	172	168	-2,6	-0,10	699	713	2,0	0,18	-527	-546	3,5	0,58	23,5%
5 PROIZVODI MINERALNOG PORJEKLA	307	456	48,3	3,29	894	1267	41,7	4,84	-587	-811	38,3	7,00	36,0%
6 PROIZVODI HEMIJSKE INDUSTRIJE Ili SRODNIH PLASTIČNE MASE, GUMA I KAUČUK	351	457	30,2	2,35	796	820	3,1	0,32	-445	-364	-18,3	-2,54	55,7%
7	155	172	11,1	0,38	517	547	5,8	0,39	-362	-375	3,6	0,41	31,5%
8 KOŠA I KRZNO	71	107	52,3	0,82	239	255	6,8	0,21	-168	-148	-12,3	-0,65	42,1%
9 DRVO I PROIZVODI OD DRVETA	347	368	5,8	0,45	116	124	7,5	0,11	232	243	5,0	-0,36	295,4%
10 CELULOZA, PAPIR I KARTON I NIHOVI PROIZVODI	132	117	-11,3	-0,33	198	196	-1,0	-0,03	-66	-79	19,8	0,41	59,8%
11 TEKSTILNI PROIZVODI	258	279	8,0	0,46	531	583	9,7	0,67	-273	-304	11,3	0,96	47,9%
12 OBUČA, ŠEŠIRI, KAPE I SLIČNI PROIZVODI	351	354	0,9	0,07	166	166	-0,2	0,00	185	188	1,8	-0,10	213,8%
13 PROIZVODI OD KAMENA, GIPSA, CEMENTA I SLIČNIH BISERI, PLEMITI METALI	29	41	41,5	0,27	165	165	-0,2	-0,01	-137	-124	-9,1	-0,39	24,8%
14 NIHOVI PROIZVODI, DRAGO BAZNI METALI I PROIZVODI	6	6	5,0	0,01	7	8	18,6	0,02	-1	-2	100,0	0,03	75,9%
15 OD BAZNIH METALA MAŠINE, APARATI,	760	910	19,7	3,32	764	901	17,9	1,77	-4	9	-304,7	-0,41	101,0%
16 MEHANIČKI I ELEKTRIČNI TRANSPORTNA SREDSTVA I	532	631	18,6	2,19	1056	1148	8,7	1,19	-524	-517	-1,3	-0,21	54,9%
17 NIHOVI DIJELOVI I PRIBOR SATOVI, MIJERNI, MUZIČKI I	166	161	-3,0	-0,11	577	632	9,5	0,71	-412	-471	14,5	1,86	25,4%
18 MEDICINSKI INSTRUMENTI ORUŽJE I MUNICIJA, NIHOVI	12	13	10,8	0,03	107	104	-3,1	-0,04	-95	-91	-4,8	-0,14	12,8%
19 DIJELOVI I PRIBOR	13	79	529,6	1,47	4	7	84,6	0,04	9	72	731,4	-1,96	1093,1%
20 RAZNI PROIZVODI	70	613	780,2	12,04	184	199	8,3	0,20	-114	414	-463,4	-16,45	308,3%
21 UMJETNIČKA DJELA, KOLEKCIJONARSKI PREDMETI I	580	0	-100,0	-12,86	0	104	0,0	0,00	580	-104	0	0,00	0,0%
98 NERAZVRSTANO	0	0	0,0	0,00	0	0	0,0	0,00	0	0	0,0	0,00	0,0%

Izvor: Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine

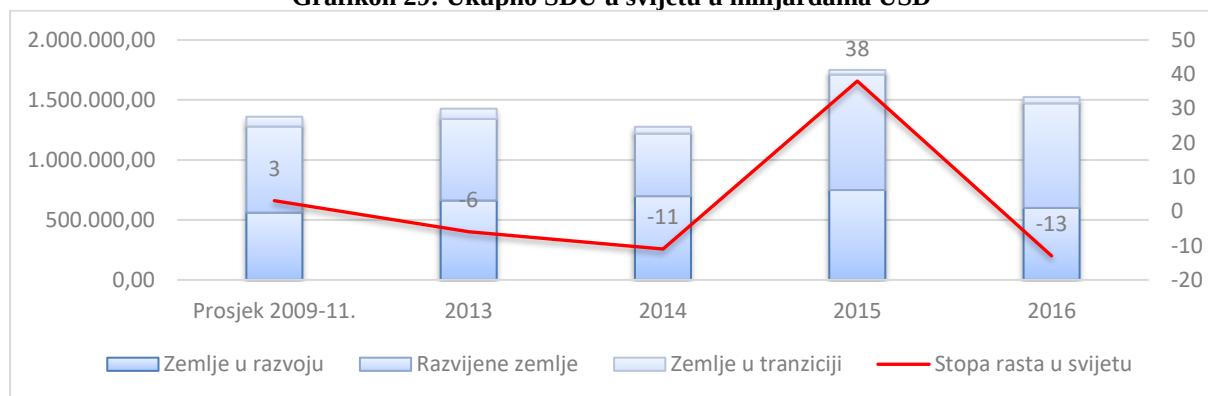
V STRANA DIREKTA ULAGANJA

Prema podacima u platnom prometu za prvo polugodište 2017. god. SDU su veća za 66,8% g/g. U BiH najviše ulagano u trgovinu, prerađivačku industriju i finansijske usluge.

Ulaganja u svijetu i regionu

U svijetu je u 2016. godini prema UNCTAD-u evidentiran globalni pad stranih ulaganja od 13% g/g. Interesantno je napomenuti da u isto vrijeme SDU prema zemljama u tranziciji doživjele rast od čak 38% g/g. Za BiH je svakako značajan podatak da je i SDU u 2016. god. prema Evropskim zemljama zabilježile pad od 29% g/g.

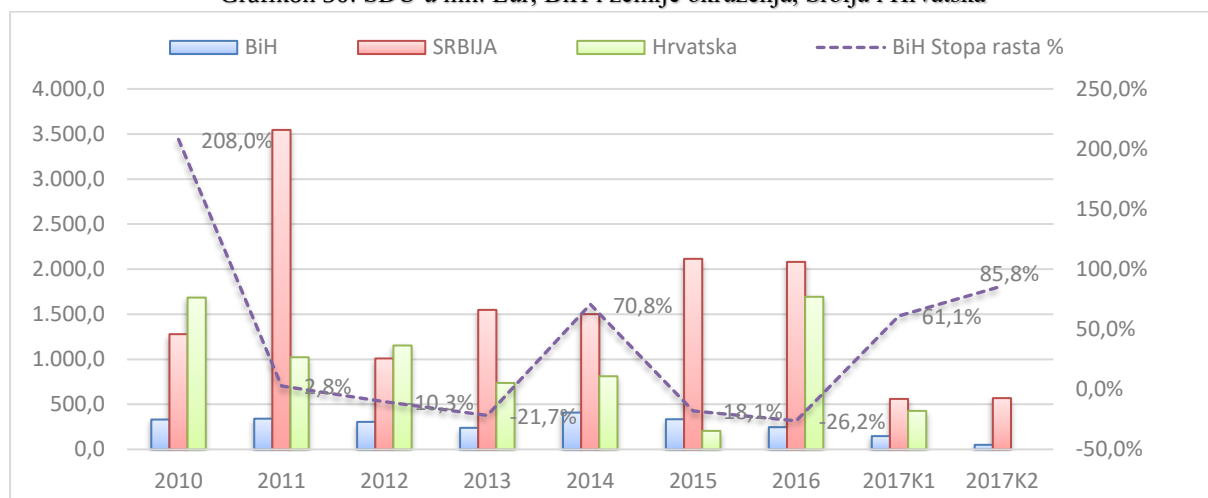
Grafikon 29: Ukupno SDU u svijetu u milijardama USD

Izvor: Unctad, FDI/MNE database

Ovaj uticaj se različito manifestovao u regionu pa su u Hrvatskoj³⁵ SDU znatno povećane dok je u Srbiji i BiH došlo do smanjenja u 2016. godini. Ohrabrujuće za ulaganje u 2017. godini djeluju podaci u platnom bilansu CBBH, gdje je u drugom kvartalu registrovano povećanje SDU prema BiH od preko 85,8% (ulaganja u drugom kvartalu 2017. u odnosu na isti period prošle godine).

Grafikon 30: SDU u mil. Eur, BiH i zemlje okruženja, Srbija i Hrvatska³⁶

Izvor: CBBH, HNB, NBS

³⁵ <https://www.hnb.hr/statistika/statisticki-podaci/sektor-inozemstva/inozemna-izravna-ulaganja>

³⁶ U vrijeme pisanja izvještaja podaci za drugi kvartal 2017. god. u Hrvatskoj nisu bili dostupni.

Ulaganja u Bosni i Hercegovini

Prema posljednjim dostupnim podacima CBBiH (objavljenim u platnom bilansu BOP Q2 2017.god.) trend smanjenja iz prethodne dvije godine se promijenio te su SDU u prvom polugodištu iznosila 386,7 mil. KM i ostvarila rast 66,8% g/g. (neto finansijska pasiva). Od toga iznosa oko 65% su činile reinvestirane zarade, koje su veće u odnosu na isti period prošle godine za 39,6% g/g. Mada se stopa učešća reinvestiranih zarada u ukupnim SDU smanjuje³⁷ one su i dalje znatno veće u odnosu na ulaganja u nove projekte.

Grafikon 31: Ulaganja u BiH po kvartalima u 2015. 2016 i 2017. godini (u mil. KM)

Izvor: CBBiH

Ulaganje prema djelatnostima i zemlji porijekla

Prema zadnjim dostupnim podacima koje je objavila CBBiH (ulaganja prema industriji i zemlji ulaganja u 2016. godini)³⁸ najviše stranih ulaganja bilo je u oblasti trgovine (174,9 mil. KM), prerađivačke industrije (122 mil. KM) te finansijske djelatnosti i osiguranja (141 mil. KM). Ulaganje u oblast trgovine je ujedno u 2016. godini ostvarilo najveće povećanje u odnosu na prethodnu godinu (veće za gotovo 4,5 puta u odnosu na ulaganje u 2015. godini).

Ulaganja u oblasti poljoprivrede i rudarstva je nešto manje nego prošle godine dok su značajnija povećanja evidentirana u oblasti građevinarstva (35% g/g) i proizvodnji električne i snabdjevanje el. energijom (83,6% g/g) koje je i tradicionalno jedna od najinteresantnijih oblasti za ulaganje. SDU u finansijske djelatnosti je i dalje interesantna oblast za investitore te je sa ulaganjem od 141 mil. KM približno na istom nivou kao i prethodne godine. Jedino je u oblasti telekomunikacija došlo do smanjenja ulaganja od 51,3% g/g.

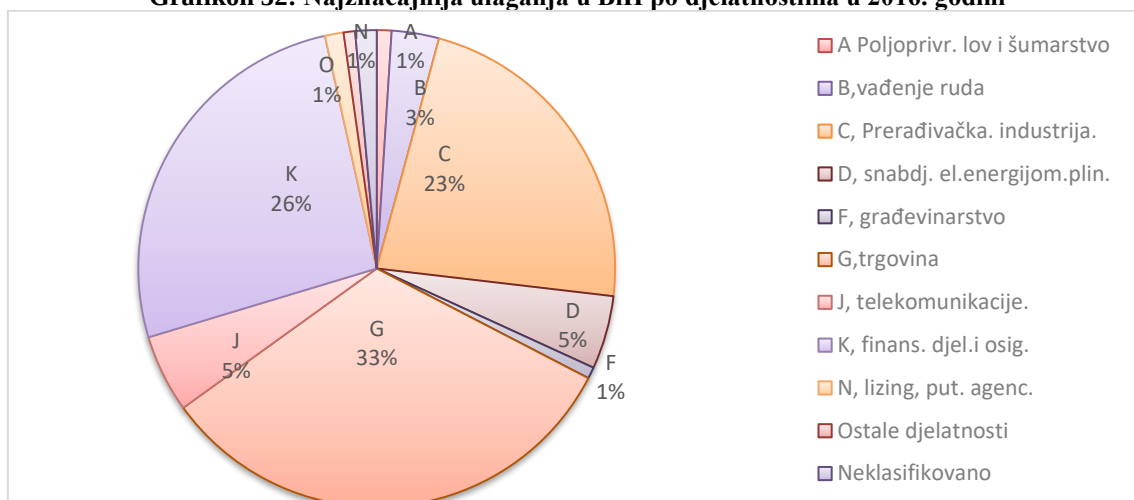
Ulaganja po djelatnostima su prikazani na grafikonu ispod³⁹.

³⁷ Reinvestirane zarade su činile 77,6 % od ukupnih SDU u prvom polugodištu 2016. godine.

³⁸ Ovi podaci se prikupljaju po drugoj metodologiji za razliku od podataka u platnom bilansu..

³⁹ Negativni iznosi tj. povlačenja nisu prikazani zbog vrste grafa.

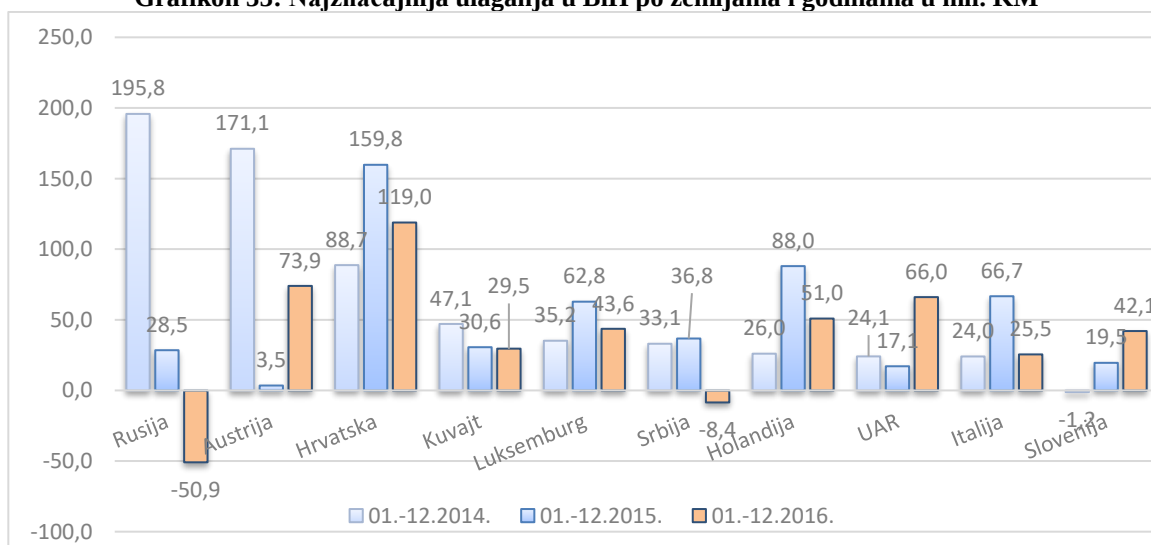
Grafikon 32: Najznačajnija ulaganja u BiH po djelatnostima u 2016. godini

Izvor: CBBiH

Ako posmatramo strana ulaganja prema zemljama porijekla u zadnje tri godine evidentno je da dolazi do povlačenja ili smanjenja ulaganja iz zemalja koje su tradicionalno najveći ulagači kao što su Rusija, Srbija i Slovenija. U 2016. god. najveće ulaganje kao i prethodne godine je bilo iz Hrvatske (119 mil. KM), Austrije (73,9 mil. KM) te Ujedinjenih Arapskih Emirata (66 mil. KM).

Grafikon 33: Najznačajnija ulaganja u BiH po zemljama i godinama u mil. KM

Izvor: CBBiH

Negativan trend smanjenja ulaganja iz 2016 god. se prema podacima za prvi kvartal 2017.god. promijenio te je najavio mogućnost boljih rezultata nego u prethodnom periodu. Kao perspektiva se pojavljuje interes za ulaganje u obnovljive izvore energije tj. u još uvijek neiskorišteni hidro, vjetro i solarni potencijali. Ohrabrujući je i povećani interes za ulaganje u rezidencijalne i rekreacione objekte. Posljedice uvođenja sankcija od strane energetske zajednice⁴⁰ odnosno Evropske komisije zbog neispunjavanja preuzetih obaveza iz ugovora Energetske zajednice se postavlja kao realna prepreka za daljnje ulaganje u oblasti energetike⁴¹.

⁴⁰ <http://www.derk.ba/ba/legislatura/energetska-zajednica>

⁴¹ <https://www.energy-community.org/news/Energy-Community-News/2017/03/15.html>

Na daljnje izgleda za povećano strano ulaganje će svakako djelovati i činjenice da BiH se i dalje nalazi na tkz. „sivoj listi“ FAFT-a⁴² (Međudržavno tijelo za borbu protiv pranja novca) i MONEWAL-a. Prema izvještaju od strane ove dvije međunarodne organizacije (koje nadziru i prate usklađenost članica u oblasti za kontrole pranja novca i finansiranja terorizma) BiH još uvijek nije u potpunosti uskladila svoje obaveze. Zbog toga je i pored pokazanog napretka u ovoj oblasti i dalje zadržana na „sivoj listi“ što u praksi znači da je otežano ili usporeno poslovanje između banaka u BiH i nekih banaka u inostranstvu.

Kreditni rejting BiH

Kao jedan od ključnih preduslova za veća ulaganja prema BiH je svakako rejting u kojem kreditne agencije (Standard & Poor's i Moody's sa kojima je BiH potpisala sporazum) ocjenjuju kreditnu i poslovnu sposobnost kao indikator sigurnosti za ulaganje u tu zemlju. Tako je agencija za ocjenu kreditnog rejtinga Standard & Poor's potvrdila u septembru 2016 suvereni kreditni rejting „B sa stabilnim izgledima“ a prema svim naznakama isti rejting će biti potvrđen u redovnom izvještaju u septembru 2017.godine. Takođe, na osnovu svoje analize i procjene kreditna agencija Moody's dala je BiH ocjenu B3 sa stabilnim izgledima. Na osnovu ovih ocjena BiH je na žalost i dalje u skupini zemalja koje su prema kreditnom rejtingu rizične za ulaganje⁴³. Postoji takođe i realna opasnost u daljnjem smanjenju kreditnog rejtinga kao posljedica stopiranja isplate dijela kredita od strane MMF-a zbog neispunjavanja obaveza preuzetih iz ugovora (povlačenje druge tranše kredita stopirano je zbog neispunjenja prethodnih mjera definiranih Pismom namjere⁴⁴).

Tabela 8: Kreditni rejting BiH i zemalja u okruženju (juni 2017.god.)

Zemlja	S&P	S&P	Moody's	Moody's
Slovenija	A+	stabilno	Baa3	stabilno
Rumunija	BBB-	stabilno	Baa3	stabilno
Bugarska	BB+	pozitivno	Baa2	stabilno
Hrvatska	BB	stabilno	Ba2	stabilno
Srbija	BB-	pozitivno	Ba3	stabilno
Crna Gora	B+	stabilno	B1	negativno
Albanija	B+	stabilno	B1	stabilno
BiH	B	stabilno	B3	stabilno

Izvor: CBBiH, S&P, Moody's

U Srbiji je Moody's u martu 2017. god. popravio kreditni rejting sa B1 pozitivno na Ba3 stabilno, dok je Hrvatskoj istom u mjesecu popravljeni izgledi sa negativno na stabilno uz istu Ba2 kreditnu ocjenu. Kreditni rejting je popravljen Sloveniji u mjesecu junu 2017.god. od strane S&P sa A pozitivno na A+ stabilno. U isto vrijeme Bugarskoj je od strane iste agencije promjenjena ocjena sa BB+ sa stabilnim izgledima na pozitivne izgleda. Rumuniji je agencija Moody's promjenila kreditna očekivanja na stabilne izgleda umjesto do tada pozitivnih izgleda uz ocjenu Baa3.

⁴² <http://www.fatf-gafi.org/countries/a-c/afghanistan/documents/fatf-compliance-june-2017.html#bosnia-and-herzegovina>

⁴³ „B“, more vulnerable to nonpayment than obligation „B3“, credit rating speculative, high credit risk.

⁴⁴ http://vijeceministara.gov.ba/Aktualnosti_zamjenika_predsjedavajuceg_VM/default.aspx?id=26238&langTag

DODATAK

Prvo polugodište 2017. godina

Tabela 1: Industrijska proizvodnja u Bosni i Hercegovini

KD BiH 2010 (EU NACE Rev.2) po oblastima	2013	2014	2015	2016	2017								
	Jan-Dec	Jan-Dec	Jan-Dec	Jan-Dec	Januar	Februar	Mart	K1	April	Maj	Juni	K2	P1
Industrija ukupno	5.2	0.1	2.6	4.3	4.4	3.3	0.1	2.5	4.4	-1.2	3.1	2.1	2.1
Proizvodi za međufaznu potrošnju	4.5	5.3	6.6	2.0	-8.7	-2.7	12.8	1.1	-0.3	6.3	0.6	2.2	1.7
Energija	6.5	-6.9	-0.8	7.6	11.4	6.3	-12.1	1.0	12.6	-14.7	7.9	1.9	1.3
Kapitalni proizvodi	10.3	0.6	-2.4	4.8	23.7	11.9	9.8	14.5	10.6	5.5	2.3	6.1	9.4
Trajni proizvodi za široku potrošnju	-4.3	1.6	22.5	8.3	-26.6	-37.0	-37.9	-34.3	-31.5	-4.8	12.8	-7.8	-24.1
Netrajni proizvodi za široku potrošnju	4.9	2.7	4.4	1.7	5.9	2.6	2.2	35.0	0.6	3.9	0.8	1.8	2.6
B Vađenje ruda i kamena	-4.0	-2.1	3.5	3.4	-2.4	3.8	8.4	3.6	7.7	8.8	15.3	10.6	7.1
C Prerađivačka industrija	5.9	3.8	4.8	3.1	2.2	2.1	3.1	2.5	1.6	1.9	2.5	2.0	2.2
D Proizvodnja i snabdjevanje električnom energijom i plinom (izuzev grane 35.3) 1	9.8	-9.6	-1.2	8.5	12.0	4.6	-10.8	1.4	5.5	-14.0	-3.2	-3.9	-1.2
B05 Vađenje ugljena i lignita	-4.5	-0.7	1.9	9.2	-0.1	5.7	7.2	4.3	13.1	7.7	30.3	17.0	10.0
B07 Vađenje metalnih ruda	5.6	-3.9	11.6	-14.5	6.8	-2.4	15.7	6.9	6.5	3.3	-11.5	-0.6	2.0
B08 Vađenje ostalih ruda i kamena	-9.1	-7.8	5.6	-3.5	-19.6	-8.1	8.7	-3.1	-21.4	15.3	-13.6	-6.6	-6.7
C10 Proizvodnja prehrambenih proizvoda	5.7	3.3	6.4	7.3	3.3	-1.9	-0.3	0.3	0.2	-1.2	-4.2	-1.7	-1.1
C11 Proizvodnja pića	6.2	-1.0	3.0	-4.0	12.6	5.4	23.2	14.5	-1.8	6.4	3.8	2.8	7.2
C12 Proizvodnja duhanskih proizvoda	5.5	-14.1	-12.6	-12.2	-38.0	48.9	-33.4	-17.8	-19.6	-50.6	-63.1	-44.4	-34.7
C13 Proizvodnja tekstila	-0.8	-2.6	-7.5	4.8	10.7	5.3	16.7	11.1	7.5	22.8	15.9	15.4	12.9
C14 Proizvodnja odjeće	26.8	1.0	14.2	-3.6	6.3	7.3	-8.3	1.6	-2.7	6.2	-5.6	-0.7	0.2
C15 Proizvodnja kože i srodnih proizvoda	10.4	6.3	-2.0	-3.5	18.5	0.1	1.0	6.0	-5.3	16.9	-4.1	2.5	4.2
C16 Prerada drva i proizvoda od drva i pluta, osim namještaja; materijala	12.7	4.8	0.1	5.8	-7.5	-2.1	5.3	-0.6	-3.5	1.5	8.7	2.2	1.3
C17 Proizvodnja papira i proizvoda od papira	2.9	-9.9	23.5	-14.3	-45.0	-36.6	10.2	-29.5	-19.4	18.9	14.0	4.5	-12.2
C18 Štampanje i umnožavanje snimljenih zapisa	-0.2	23.6	5.6	12.5	15.2	6.0	14.9	12.2	4.5	0.3	1.0	1.9	5.2
C19 Proizvodnja koksa i rafiniranih naftnih proizvoda	6.8	7.3	-1.1	-5.7	49.5	37.4	-43.3	-0.5	41.0	-54.5	14.4	0.3	-2.4
C20 Proizvodnja hemikalija i hemijskih proizvoda	17.4	12.4	7.6	14.2	28.8	23.7	20.1	23.9	17.9	10.3	8.0	12.1	17.2
C21 Proizvodnja osnovnih farmaceutskih proizvoda i farmaceutskih preparata	-6.9	6.3	-6.0	-3.0	-5.1	10.1	-25.7	-8.7	1.1	8.8	29.8	13.2	-0.7
C22 Proizvodnja proizvoda od gume i plastičnih masa	-4.2	26.9	7.0	15.5	6.9	1.3	14.8	7.9	3.0	1.4	-2.4	0.7	3.5
C23 Proizvodnja ostalih nemetalnih mineralnih proizvoda	-0.1	-6.0	0.7	3.3	-40.2	-24.7	-2.9	-18.4	-16.7	-5.6	-17.4	-13.2	-15.7
C24 Proizvodnja baznih metala	-4.8	-1.9	1.3	-4.7	-13.9	-4.9	8.6	-3.7	-2.6	-1.0	-0.9	-1.5	-2.0
C25 Proizvodnja gotovih metalnih proizvoda, osim mašina i opreme	23.0	4.6	9.6	12.5	9.7	17.3	13.3	13.7	13.9	11.2	9.0	11.4	11.7
C26 Proizvodnja računara te elektroničkih i optičkih proizvoda	-8.3	-49.7	-19.3	-11.6	-1.9	51.8	275.9	104.3	123.1	142.6	300.3	188.7	150.9
C27 Proizvodnja električne opreme	4.3	-0.4	2.7	11.5	24.5	33.1	6.3	20.6	11.3	24.8	-1.5	11.5	15.4
C28 Proizvodnja mašina i uređaja, d. n.	21.2	8.9	1.3	-3.1	23.8	0.0	11.4	11.4	6.8	16.7	0.7	8.1	9.7
C29 Proizvodnja motornih vozila, prikolica i poluprikolica	23.0	13.4	-11.3	-2.7	2.9	10.7	-11.9	-0.5	-6.5	-4.1	-18.6	-9.7	-5.2
C30 Proizvodnja ostalih prijevoznih sredstava	-32.7	-11.8	-19.3	-48.5	60.4	6.5	29.1	29.5	-2.4	-59.0	9.6	-17.3	-12.3
C31 Proizvodnja namještaja	4.8	2.4	27.0	8.8	-26.6	-37.9	-40.1	-35.5	-30.3	-4.3	12.9	-7.2	-24.5
C32 Ostala prerađivačka industrija	59.2	6.8	7.8	17.2	4.3	-11.8	-6.8	-5.5	1.3	-2.7	-18.2	-6.5	-6.6
C33 Popravak i instaliranje mašina i opreme	-17.3	-1.4	-7.9	-10.6	-8.3	14.4	12.9	6.8	46.7	0.3	11.0	19.3	11.8
D35 Proizvodnja i snabdjevanje električnom energijom i plinom	9.8	-9.6	-1.2	8.5	12.0	4.6	-10.8	1.4	5.5	-14.0	-3.2	-3.9	-1.2

Izvor: Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine

Tabela 2: Industrijska proizvodnja u FBiH

KD BiH 2010 (EU NACE Rev.2) po oblastima	Struktura	2014	2015	2016	2017								
	2010=100	Jan-Dec	Jan-Dec	Jan-Dec	Januar	Februar	Mart	K1	April	Maj	Juni	K2	P1
Industrija ukupno	100.0	0.0	1.6	2.6	0.4	2.2	2.5	1.7	2.3	1.3	0.2	1.3	1.5
Proizvodi za međufaznu potrošnju	29.1	6.5	7.4	1.9	-12.6	-4.3	7.8	-3.0	-3.0	2.7	-1.9	-0.7	-1.9
Energija	31.8	-6.7	-1.8	2.4	4.5	3.5	-4.8	1.1	7.8	-1.8	1.3	2.5	1.8
Kapitalni proizvodi	9.4	-1.7	-1.3	3.6	16.5	12.0	4.3	10.9	11.1	-2.6	1.1	3.2	7.1
Trajni proizvodi za široku potrošnju	2.7	-4.9	-3.7	16.8	6.5	1.1	3.3	3.6	-0.8	16.2	13.2	9.5	6.6
Netrajni proizvodi za široku potrošnju	27.1	2.4	2.8	1.6	5.0	8.7	2.1	5.3	0.0	2.4	1.7	1.4	3.3
B Vađenje ruda i kamena	11.6	-1.3	-1.1	5.7	-2.5	0.6	7.0	1.7	7.8	15.1	12.6	11.8	6.8
C Prerađivačka industrija	68.8	3.7	4.3	2.8	-1.6	1.4	6.3	2.0	-1.5	3.2	-1.0	0.2	1.1
D Proizvodnja i snabdjevanje električnom energijom i plinom (izuzev grane 35.3) 1	19.6	-10.1	-1.5	0.4	6.7	4.4	-10.7	0.1	5.1	-9.5	-4.8	-3.1	-1.5
B05 Vađenje ugljena i lignita	10.0	-0.2	-2.4	6.9	-0.6	3.0	8.4	3.6	14.4	14.8	16.9	15.4	9.5
B07 Vađenje metalnih ruda	0.3	-3.1	6.4	1.3	-19.8	23.6	-13.4	-3.2	-11.9	0.1	-8.0	-6.6	-4.9
B08 Vađenje ostalih ruda i kamena	1.3	-7.3	7.1	-3.2	-5.8	-5.9	2.7	-3.0	-23.0	16.6	-9.1	-5.2	-4.1
C10 Proizvodnja prehrambenih proizvoda	10.3	3.8	5.2	5.3	6.7	0.0	-0.2	2.2	-0.1	-1.5	-8.1	-3.2	-0.5
C11 Proizvodnja pića	4.7	-0.7	1.9	-6.2	18.7	9.8	22.0	16.9	-6.3	9.0	4.6	2.4	9.6
C12 Proizvodnja duhanskih proizvoda	1.2	-14.1	-18.6	-14.5	-37.2	49.1	-33.6	-7.2	-22.5	-51.6	-64.3	-46.1	-26.7
C13 Proizvodnja tekstila	3.8	-1.0	-7.3	5.7	11.6	5.6	16.2	11.1	8.6	23.0	17.4	16.3	13.7
C14 Proizvodnja odjeće	2.6	-3.2	18.2	-2.1	-2.9	7.2	-5.5	-0.4	-3.4	0.3	-0.6	-1.2	-0.8
C15 Proizvodnja kože i srodnih proizvoda	2.0	1.4	-7.9	1.7	3.7	3.0	9.5	5.4	-2.5	-0.9	-2.3	-1.9	1.7
C16 Prerada drva i proizvoda od drva i pluta, osim namj.; materijala	2.4	11.5	0.1	5.6	1.1	24.1	12.5	12.6	7.9	8.8	18.8	11.8	12.2
C17 Proizvodnja papira i proizvoda od papira	2.2	-12.3	30.4	-17.9	-53.5	-47.1	0.0	-33.6	-29.8	15.1	10.2	-1.5	-17.5
C18 Štampanje i umnožavanje snimljenih zapisa	1.7	26.1	8.0	14.7	14.4	-3.8	13.7	8.1	4.5	-1.6	-0.3	0.9	4.5
C19 Proizvodnja koksa i rafiniranih naftnih proizvoda	2.1	20.6	-0.2	-4.9	9.6	13.8	11.5	11.6	4.9	-11.4	-18.3	-8.3	1.7
C20 Proizvodnja hemikalija i hemijskih proizvoda	2.0	11.5	9.3	10.7	15.5	8.9	11.5	12.0	6.2	5.3	0.6	4.0	8.0
C21 Proizvodnja osnovnih farmaceutskih proizvoda i farmaceutskih preparata	1.4	7.1	-5.7	-6.1	-8.3	10.4	-33.3	-10.4	3.5	14.0	53.6	23.7	6.7
C22 Proizvodnja proizvoda od gume i plastičnih masa	2.8	23.0	5.2	15.2	14.6	-3.7	10.8	7.2	-2.9	-5.0	-5.2	-4.3	1.4
C23 Proizvodnja ostalih nemetalnih mineralnih proizvoda	5.3	-5.1	-0.2	2.5	-46.2	-32.7	-6.7	-28.6	-18.2	-13.7	-22.9	-18.3	-23.4
C24 Proizvodnja baznih metala	8.6	0.6	1.0	-4.2	-17.2	-1.6	4.1	-4.9	-3.5	-2.4	-1.1	-2.3	-3.6
C25 Proizvodnja gotovih metalnih proizvoda, osim mašina i preme	6.7	4.8	11.4	13.3	14.6	15.3	12.5	14.1	15.0	5.4	7.4	9.3	11.7
C26 Proizvodnja računara te elektroničkih i optičkih proizvoda	0.5	-54.9	-16.4	-16.7	6.9	89.2	141.5	79.2	100.3	148.5	454.0	234.2	156.7
C27 Proizvodnja električne opreme	1.4	4.8	-4.9	5.6	21.3	36.2	-0.4	19.1	6.6	15.7	-8.7	4.5	11.8
C28 Proizvodnja mašina i uređaja, d. n.	2.3	11.8	3.6	-6.7	5.6	2.2	10.5	6.1	18.6	14.6	-0.8	10.8	8.5
C29 Proizvodnja motornih vozila, prikolica i poluprikolica	1.7	15.0	-13.0	-2.8	-2.2	15.4	-16.4	-1.1	-11.4	-12.1	-18.8	-14.1	-7.6
C30 Proizvodnja ostalih prijevoznih sredstava	0.1	-14.6	-16.5	-55.4	99.8	11.5	36.5	49.3	5.3	-64.3	30.8	-9.4	19.9
C31 Proizvodnja namještaja	2.4	-5.1	2.5	17.7	8.2	-1.3	-1.8	1.7	5.2	17.2	12.0	11.5	6.6
C32 Ostala prerađivačka industrija	0.3	5.6	18.9	28.1	-0.8	1.4	22.2	7.6	16.6	-9.9	-4.4	0.8	4.2
C33 Popravak i instaliranje mašina i opreme	0.4	-23.9	-14.3	-11.7	1.5	8.2	11.5	7.1	-14.0	-8.5	-18.7	-13.7	-3.3
D35 Proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom i plinom	19.6	-10.1	-1.5	0.4	6.7	4.4	-10.7	0.1	5.1	-9.5	-4.8	-3.1	-1.5

Izvor: Federalni zavod za statistiku FBiH

Tabela 3: Industrijska proizvodnja u RS

KD BiH 2010 (EU NACE Rev.2) po oblastima	Struktura 2010=100	2014	2015	2016	2017								
		Jan-Dec	Jan-Dec	Jan-Dec	Januar	Februar	Mart	K1	April	Maj	Jun	K2	P1
Industrija ukupno	100.0	0.7	2.7	8.2	19.4	3.3	-5.2	5.8	11.6	-7.4	8.1	4.1	4.1
Proizvodi za međufaznu potrošnju	32.7	3.3	4.4	2.9	5.7	1.2	24.7	10.5	5.6	10.9	1.3	5.9	8.3
Energija	38.8	-7.5	1.0	17.7	26.4	11.9	-22.9	5.1	21.6	-33.8	18.5	2.1	0.7
Kapitalni proizvodi	7.9	8.4	-5.6	9.8	47.5	12.8	21.0	27.1	9.0	42.1	6.8	19.3	22.1
Trajni proizvodi za široku potrošnju	2.9	11.6	2.4	-3.0	19.0	-11.3	-22.4	-4.9	-12.9	-3.9	0.7	-5.4	-7.3
Netrajni proizvodi za široku potrošnju	17.7	5.2	7.4	1.1	15.4	-6.1	-7.4	0.7	5.5	10.5	-2.4	4.5	2.0
B Vađenje ruda i kamena	16.6	-3.3	10.2	0.4	-2.5	8.9	10.2	5.6	7.7	0.1	19.1	9.0	7.6
C Prerađivačka industrija	59.0	5.0	2.7	3.6	22.5	4.6	-5.8	7.1	14.7	-3.0	9.8	7.1	6.2
D Proizvodnja i snabdjevanje električnom energijom i plinom (izuzev grane 35.3) 1	24.5	-9.0	-1.0	25.3	22.4	4.7	-11.1	5.3	5.9	-21.1	-0.9	-5.4	-0.8
B05 Vađenje ugljena i lignita	10.9	-1.6	10.1	12.9	0.7	10.5	5.4	5.5	10.0	-4.4	56.4	20.7	11.3
B07 Vađenje metalnih ruda	4.5	-4.0	12.0	-15.8	9.5	-4.7	18.1	7.6	8.2	3.7	-12.0	0.0	2.6
B08 Vađenje ostalih ruda i kamena	1.2	-9.6	0.7	-4.7	...2)	-19.0	42.1	11.5	-13.4	10.9	-26.8	-9.8	-11.7
C10 Proizvodnja prehrambenih proizvoda	9.6	6.2	5.3	11.0	5.1	-8.2	-9.5	-4.2	5.3	0.1	4.1	3.2	-0.8
C11 Proizvodnja pića	1.4	-2.5	9.5	8.1	-9.7	-20.0	29.0	-0.2	24.1	-5.7	-0.1	6.1	3.6
C12 Proizvodnja duhanskih proizvoda	0.1	-17.1	300,02)	13.9	-46.6	72.1	-29.8	-1.4	36.7	-42.4	-45.6	-17.1	-20.8
C13 Proizvodnja tekstila	1.3	-18.2	-9.2	-6.3	-3.9	1.7	-3.6	-1.9	-9.2	20.0	-6.2	1.5	-0.4
C14 Proizvodnja odjeće	1.9	15.4	2.9	-8.7	51.5	8.1	-21.5	12.7	-0.6	31.3	-21.5	3.1	3.8
C15 Proizvodnja kože i srodnih proizvoda	4.6	11.1	3.2	-7.5	33.0	-2.4	-5.7	8.3	-7.6	33.5	-5.7	6.7	6.3
C16 Prerada drva i proizvoda od drva i pluta, osim namještaja; materijala	5.2	1.0	-2.6	6.9	-17.4	-18.6	1.7	-11.4	-12.7	-6.7	-2.2	-7.2	-8.4
C17 Proizvodnja papira i proizvoda od papira	1.5	-0.3	-1.3	3.1	-8.0	20.0	34.3	15.4	28.6	37.0	32.0	32.5	23.9
C18 Štampanje i umnožavanje snimljenih zapisa	0.8	4.8	-16.0	-14.6	25.7	12.6	26.1	21.5	5.3	38.1	25.5	23.0	21.3
C19 Proizvodnja koksa i rafiniranih naftnih proizvoda	3.4	-8.3	-2.4	-7.1	300,03)	90.2	-89.5	0.4	110.2	-96.6	62.1	25.2	-6.8
C20 Proizvodnja hemikalija i hemijskih proizvoda	2.1	14.9	2.7	25.4	87.5	80.4	48.7	72.2	50.4	21.9	24.9	32.4	45.6
C21 Proizvodnja osnovnih farmaceutskih proizvoda i farmaceutskih preparata	0.4	2.2	-7.4	13.0	11.6	-13.7	-18.6	-6.9	-15.6	-12.2	-28.7	-18.8	-14.6
C22 Proizvodnja proizvoda od gume i plastičnih masa	1.9	35.6	12.3	19.1	-12.3	10.9	16.8	5.1	14.1	9.9	-4.1	6.6	6.6
C23 Proizvodnja ostalih nemetalnih mineralnih proizvoda	4.2	16.7	4.6	6.3	-1.8	-7.3	14.2	1.7	-10.6	27.1	2.7	6.4	4.8
C24 Proizvodnja baznih metala	4.2	-25.8	5.0	-11.3	48.3	2.2	103.8	51.4	12.3	19.9	1.6	11.3	25.3
C25 Proizvodnja gotovih metalnih proizvoda, osim mašina i opreme	6.2	10.9	6.0	9.7	1.3	21.4	18.5	13.7	11.2	34.6	12.3	19.4	17.0
C26 Proizvodnja računara te elektroničkih i optičkih proizvoda	0.2	-20.6	-28.6	7.7	-17.1	53.6	300,03)	18.2	300,03)	125.7	313.7	219.7	217.8
C27 Proizvodnja električne opreme	1.8	-9.1	19.2	22.1	60.1	26.2	16.4	34.2	16.7	36.7	8.7	20.7	24.8
C28 Proizvodnja mašina i uređaja, d. n.	0.7	-9.3	-16.6	32.2	177.7	-12.3	25.8	63.7	-33.2	35.9	15.3	6.0	20.8
C29 Proizvodnja motornih vozila, prikolica i poluprikolica	0.7	0.5	3.5	-1.9	45.9	0.7	26.7	24.4	32.3	73.3	-17.2	29.4	23.3
C30 Proizvodnja ostalih prijevoznih sredstava	0.0	1.7	-30.9	-13.8	-3.8	-6.5	2.7	-2.5	-21.2	-22.7	-20.6	-21.5	-14.2
C31 Proizvodnja namještaja	2.7	14.4	2.9	-3.2	20.6	-10.8	-23.5	-4.6	-13.3	-2.2	1.4	-4.7	-6.9
C32 Ostala prerađivačka industrija	0.3	8.0	-3.3	3.8	27.5	-34.7	-49.6	-19.0	-18.9	10.2	-29.4	-12.7	-20.7
C33 Popravak i instaliranje mašina i opreme	3.8	4.7	-6.6	-10.4	-10.5	15.5	13.1	6.1	63.6	1.8	16.4	27.3	14.9
D35 Proizvodnja i snabdjevanje električnom energijom i plinom	24.5	-9.0	-1.0	25.3	22.4	4.7	-11.1	5.3	5.9	-21.1	-0.9	-5.4	-0.8

Izvor: Republički zavod za statistiku RS

Tabela 4: Realni sektor - industrija i usluge (Rast g/g u %)

		2014	2015	2016	2015				2016				2017	
					K1	K2	K3	K4	K1	K2	K3	K4	K1	K2
Industrija	Industrijska proizvodnja - fizički obim	0.2	3.0	4.3	-0.2	4.9	4.0	3.1	4.5	4.6	2.1	5.9	2.5	2.1
	<i>Intermedijarni proizvodi</i>	5.3	6.6	2.2	0.6	11.1	8.7	5.4	7.1	5.7	-2.1	-0.9	1.1	2.2
	<i>Energija</i>	-6.9	-0.8	7.6	-3.3	4.1	0.7	-3.5	3.0	1.3	9.2	16.4	1.0	1.9
	<i>Kapitalni proizvodi</i>	0.7	-2.5	4.8	-6.7	1.6	0.6	-5.3	-5.0	7.8	6.5	8.7	14.5	6.1
	<i>Trajni proizvodi za široku potrošnju</i>	1.6	22.6	8.5	-3.5	32.2	25.8	36.1	70.7	8.0	-11.9	-16.1	-34.3	-7.8
	<i>Netrajni proizvodi za široku potrošnju</i>	2.7	4.4	1.8	3.8	0.5	3.4	9.8	5.1	4.8	-2.6	0.6	35.0	1.8
Građevinarstvo	Obim građevinskih radova - Ukupno	6.4	-2.4	-1.3	2.6	-0.8	-6.9	-3.8	-2.9	-1.4	2.3	-3.3	-3.5	-0.9
	<i>Visokogradnja</i>	7.3	14.4	-0.3	13.4	16.6	15.6	12.2	0.6	0.4	-0.4	-1.8	2.1	4.2
	<i>Niskogradnja</i>	5.6	-6.5	-3.5	1.3	-4.3	-11.8	-10.0	-7.0	-3.7	1.1	-4.2	-7.2	-4.2
Prevoz	Cestovni (prevezeno robe)	9.9	14.2	5.0	19.7	9.3	8.3	10.5	1.5	-4.2	6.8	4.6	-2.4	11.1
	Cestovni (prevezeni putnici)	-27.5	-4.2	-8.0	5.9	-2.5	2.0	-8.5	-5.8	-3.7	-1.4	-3.4	-3.5	-5.3
	Gradsko - Prigradski prevoz (prevezeni putnici)	-5.0	-0.6	-5.0	1.5	-1.0	-3.7	-3.8	-4.4	-3.8	-5.4	-6.5	0.4	-3.6
	Željeznički (prevezeno robe)	1.1	2.3	-4.8	-2.8	14.8	-0.1	-1.3	-17.7	-2.1	-3.8	4.8	5.9	-2.8
	Željeznički (prevezeni putnici)	-15.6	-1.9	-21.0	-11.5	16.0	1.5	-12.4	-13.0	-36.0	-23.4	-17.5	-8.0	-3.8
Maloprodaja	Realni rast prometa	1.8	7.8	6.9	7.2	11.1	7.9	4.9	8.2	4.4	7.2	8.1	6.1	8.0
	<i>Motorna goriva u s.p.</i>	1.5	9.3	4.0	9.3	10.7	12.9	4.3	7.1	1.5	1.7	6.8	7.8	7.0
	<i>Trgovina na malo, osim motornih goriva u s.p.</i>	1.9	7.2	7.9	6.5	11.2	6.3	5.1	8.6	5.4	9.1	8.5	5.6	8.4
Turizam	Dolasci turista - ukupno	0.3	21.5	11.6	22.9	-	-	-	7.8	-	-	-	8.6	11.1
	<i>Domaći turisti</i>	-1.7	13.1	6.0	16.4	-	-	-	1.9	-	-	-	3.9	1.7
	<i>Strani turisti</i>	1.5	26.5	14.5	28.9	-	-	-	12.8	-	-	-	12.1	16.2

Izvor: BHAS zvanična saopštenja

Tabela 5: Realni sektor po entitetima (rast g/g u %)

			2014	2015	2016	2015				2016				2017	
						K1	K2	K3	K4	K1	K2	K3	K4	K1	K2
Proizvodnja i građevinarstvo	Industrijska proizvodnja - fizički obim	FBiH	0.0	1.6	2.6	-2.4	-	-	-	2.2	3.6*	-0.4*	4.0*	1,7*	1,3*
		RS	0.7	2.7	8.2	3.7	-	-	-	6.2	5.0*	9.6*	11.8*	5,8*	4,1*
	Građevinarstvo (vrijednost radova)	FBiH	4.9^	-	-0.1^	-1.3^	1.4^	-7.4^	-3.9^	-4.6^	-0.5^	0.2^	0.2^	-1.4^	-0.5^
		RS	7.4^	-	-4.7^	9.9^	-3.6^	-5.0^	-3.1^	-6.2^	-3.0^	5.0^	-7.7^	-6.9^	-3.7^
Prijevoz	Cestovni (prevezeno robe)	FBiH	5.8	0.1	-7.3	13.0	-7.3	1.4	0.1	15.9	-10.5	-7.8	-9.4	-8.5	-4.4
		RS	4.4	33.6	-6.1	22.5	41.0	16.8	22.6	-18.8	-23.2	-4.7	-2.1	-25.0	26.9
	Cestovni (prevezeni putnici)	FBiH	-40.1	-8.7	-3.9	-14.1	-7.3	-7.3	-7.5	-5.8	-2.8	-2.3	-5.5	-5.0	-11.2
		RS	-7.9	23.2	-16.1	37.6	3.6	-17.5	11.5	-9.1	-12.2	0.9	-1.4	-5.5	11.1
	Gradsko - Prigradski Prijevoz (prevezeni putnici)	FBiH	-5.0	-2.2	-4.8	0.3	1.2	-5.0	-5.2	-3.4	-2.8	-5.7	-7.1	-0.9	-4.7
		RS	-5.5	2.2	0.0	7.1	6.9	4.6	3.5	-8.8	0.1	-14.4	21.4	-7.3	-
	Željeznički (prevezeno robe)	FBiH	4.0	2.5	0.3	-8.1	16.0	4.1	0.2	-7.0	2.2	-0.9	7.0	-1.3	-5.4
		RS	-3.5	-0.9	-11.0	7.1	12.6	-6.5	-15.4	-34.8	-9.5	-8.6	15.0	17.7	-0.3
	Željeznički (prevezeni putnici)	FBiH	-14.2	-5.8	-28.2	-15.3	12.9	-5.2	-18.0	-20.0	-34.1	-29.0	-28.0	6.2	12.1
		RS	-18.0	2.9	-10.1	-6.8	17.9	17.1	-12.2	-2.4	-8.7	-16.7	-11.6	-30.0	-31.0
Ugostiteljstvo	Nominalni rast prometa	FBiH	12.4	-	-	9.2	13.9	14.9	4.9	25.7	14.1	26.8	14.3	-	-
	Realni rast prometa (deflacija indeksom CPI)	FBiH	13.2	-	-	9.4	14.0	15.9	6.4	27.4	-	-	14.8	-	-
	Nominalni rast prometa	RS	-	-	-	17.9	11.2	6.9	1.5	-	-	-	1.5	-13.7*	-
	Realni rast prometa (deflacija indeksom CPI)	RS	-	-	-	19.3	12.2	8.9	3.5	-	-	-	1.9	-14.3*	-
Turizam	Dolasci domaćih turista	FBiH	-	-	7.0	-	-	-	-	-	-	-	-	9.8	4.0
		RS	0.7	11.8	4.7	14.2	-	-	-	3.1	2.0	-	-	-1.9	-5.3
	Dolasci stranih turista	FBiH	-	-	14.2	-	-	-	-	21.4	-	-	-	14.8	23.7
		RS	4.9	15.2	15.9	26.8	-	-	-	10.3	24.1	-	-	7.3	3.9

Izvori: Zvanična saopštenja entitetskih zavoda za statistiku

^ Realni rast proizvodnje u građevinarstvu

* prosjek mjesečnih stopa

Tabela 6: Tržište rada

Period	Broj zaposlenih lica				Broj registrovanih nezaposlenih lica				Stopa nezaposlenosti**				Prosječne neto plate				Prosječne penzije***			
	BiH	FBiH	RS*	BD	BiH	FBiH	RS	BD	BiH	FBiH	RS	BD	BiH	FBiH	RS	BD	BiH	FBiH	RS	BD
	osobe								%				KM							
☞ 2014.	701,254	443,587	241,544	16,329	549,522	391,427	145,919	12,176	43.9	46.9	37.7	42.7	830	833	825	816	353	366	333	323
☞ 2015.	713,098	450,121	245,975	16,493	541,817	390,204	139,465	12,147	43.2	46.4	36.2	42.4	830	830	831	821	358	368	343	327
☞ 2016.	725,872	456,840	253,305	16,791	521,358	377,854	131,659	11,846	41.8	45.3	34.2	41.4	838	839	836	830	359	370	342	326
I-VI 2015.	709,634	447,853		16,434	544,525	390,346	141,910	12,269	43.4	46.6		42.7	830	829	831	817	359	370	343	328
I-VI 2016.	721,827	454,186		16,649	527,853	381,179	134,940	11,733	42.2	45.6		41.3	834	834	835	833	360	371	342	327
I-VI 2017.	739,864	464,125		17,016	498,620	363,518	123,506	11,596	40.3	43.9		40.5	848	856	829	832	360	372	341	325
I 2017.	736,315	461,375		16,930	511,571	373,214	126,372	11,985	41.0	44.7		41.4	846	859	815	833	360	371	342	327
II 2017.	734,359	460,971		16,919	509,907	371,915	126,095	11,897	41.0	44.7		41.3	838	834	848	834	361	374	342	326
III 2017.	737,269	462,473	257,740	17,056	501,522	365,255	124,527	11,740	40.5	44.1	32.6	40.8	854	867	828	831	361	373	342	325
IV 2017.	740,609	464,531		17,104	495,405	360,807	123,138	11,460	40.1	43.7		40.1	839	847	821	823	360	372	341	325
V 2017.	742,874	465,776		17,183	487,424	355,288	120,868	11,268	39.6	43.3		39.6	860	871	837	839	360	372	341	325
VI 2017.	747,759	469,624		16,901	485,888	354,626	120,036	11,226	39.4	43.0		39.9	851	861	828	830	360	372	341	324

Izvor: Agencija za statistiku BiH, entitetski zavodi za statistiku, Zavod za zapošljavanje FBiH, RS i BD, Zavod za MIO/PIO FBiH i Fond PIO RS.

* Broj zaposlenih lica u BiH, izvor: Agencija za statistiku BiH; broj zaposlenih lica u FBiH i RS izvor: entitetski zavodi za statistiku. U RS broj zaposlenih lica se objavljuje za mart i septembar, pa se godišnji podatak odnosi na prosjek pomenuta dva mjeseca.

** Stopa nezaposlenosti je izračunata kao odnos broja registrovanih nezaposlenih lica i ukupne radne snage (zaposleni i nezaposleni).

*** Prosječne penzije u BiH su izračunate na osnovu entitetskih nivoa penzija ponderisanih odnosom ukupnog broja penzionera u svakom od bh. entiteta.

Tabela 7: Rast i struktura monetarnih agregata (kraj perioda)

u mil. KM

Period	Gotovina izvan monetarnih vlasti	Depoziti banaka kod monetarnih vlasti	Prenosivi depoziti drugih domaćih sektora kod monetarnih vlasti	Gotovina izvan banaka	Prenosivi depoziti u domaćoj valuti	Ostali depoziti u domaćoj valuti	Prenosivi depoziti u inozemnoj valuti	Ostali depoziti u inozemnoj valuti	Pričuvni novac (M0)	Transakcijski novac (M1)	Kvazi novac (QM)	M2 ukupno
1	3	4	5	6	7	8	9	10	11=3+4+5	12=6+7	13=8+9+10	14=12+13
I. - III. 2016.	3,503.2	3,942.2	50.4	3,035.4	5,193.0	3,631.1	1,419.9	5,510.5	7,495.8	8,228.4	10,561.5	18,789.8
I.- VI. 2016.	3,622.2	3,949.4	34.8	3,155.7	5,330.8	3,647.9	1,429.9	5,457.9	7,606.4	8,486.5	10,535.7	19,022.2
I.-IX. 2016.	3,985.4	4,160.1	31.2	3,361.1	5,636.9	3,706.1	1,503.7	5,460.2	8,176.8	8,998.1	10,670.0	19,668.0
I.-XII. 2016.	4,066.8	4,269.1	52.0	3,401.2	5,899.8	3,883.0	1,535.6	5,478.0	8,387.9	9,301.0	10,896.6	20,197.6
I.-III. 2017.	4,074.4	3,968.5	60.6	3,382.4	5,992.4	3,984.5	1,592.7	5,591.7	8,103.4	9,374.8	11,168.8	20,543.6
I - VI 2017.	4,180.2	4,077.4	73.7	3,468.0	6,281.1	4,008.3	1,633.5	5,566.1	8,331.2	9,749.1	11,207.9	20,957.1
g/g stopa rasta												
I. - III. 2016.	8.5%	10.3%	559.5%	7.4%	17.4%	6.9%	9.8%	2.4%	10.1%	13.5%	4.9%	8.5%
I.- VI. 2016.	9.4%	8.4%	734.3%	9.8%	17.0%	5.9%	3.2%	-0.2%	9.3%	14.2%	2.3%	7.3%
I.-IX. 2016.	14.0%	11.3%	8.8%	11.3%	16.2%	5.7%	7.3%	-1.0%	12.6%	14.3%	2.4%	7.5%
I.-XII. 2016.	16.2%	5.1%	0.4%	11.3%	15.1%	9.0%	12.9%	-1.2%	10.2%	13.7%	4.1%	8.3%
I.-III. 2017.	16.3%	0.7%	20.1%	11.4%	15.4%	9.7%	12.2%	1.5%	8.1%	13.9%	5.8%	9.3%
I - VI 2017.	15.4%	3.2%	111.7%	9.9%	17.8%	9.9%	14.2%	2.0%	9.5%	14.9%	6.4%	10.2%

Izvor: Centralna banka BiH

Tabela 8: Indeks potrošačkih cijena (CPI)

Kod	00		01		02		03		04		05		06	
Opis koda	UKUPAN INDEKS		Hrana i bezalkoholna pića		Alkoholna pića i duvan		Odjeća i obuća		Stanovanje, voda, električna energija, plin i drugi energenti		Namještaj, pokućstvo i redovno održavanje		Zdravstvo	
Vrsta indeksa	bazni indeks	g/g	bazni indeks	g/g	bazni indeks	g/g	bazni indeks	g/g	bazni indeks	g/g	bazni indeks	g/g	bazni indeks	g/g
2014.		99.1		97.3		106.9		94.9		99.7		99.5		100.4
2015.		99.0		99.1		107.2		92.7		101.1		100.3		101.3
2016.		98.9		98.9		107.4		91.2		100.3		98.9		100.5
I-VI 2015.		99.4		100.0		107.6		93.7		101.1		100.9		101.5
I-VI 2016.		98.6		98.6		108.5		91.1		100.0		98.9		100.7
I-VI 2017.		101.1		100.4		104.2		91.9		101.3		98.7		100.5
I 2017.	103.9	100.7	103.4	99.7	162.1	104.3	58.0	89.6	112.0	100.9	100.6	98.2	98.5	100.4
II 2017.	104.2	101.2	104.5	100.2	162.0	104.1	58.1	91.0	111.9	101.0	100.3	98.5	98.6	100.3
III 2017.	104.4	101.4	104.4	100.3	162.0	104.2	59.9	91.6	112.0	101.7	100.3	99.2	98.7	100.4
IV 2017.	104.0	101.4	105.1	100.7	162.0	104.1	60.8	92.3	106.5	102.1	99.7	98.5	98.8	100.5
V 2017.	103.9	101.2	105.1	100.8	162.0	104.3	60.9	93.3	106.2	101.1	99.9	98.8	99.0	100.6
VI 2017.	103.4	101.0	104.2	100.7	162.5	104.5	59.6	93.7	106.2	100.8	99.9	99.2	99.2	100.7

Izvor: Agencija za statistiku BiH

Tabela 8: Indeks potrošačkih cijena - nastavak

Kod	07		08		09		10		11		12	
Opis koda	Prevoz		Komunikacije		Rekreacija i kultura		Obrazovanje		Restorani i hoteli		Ostala dobra i usluge	
Vrsta indeksa	bazni indeks	g/g	bazni indeks	g/g	bazni indeks	g/g	bazni indeks	g/g	bazni indeks	g/g	bazni indeks	g/g
2014.		99.0		102.8		100.4		100.8		100.2		100.0
2015.		93.1		100.2		100.2		102.1		100.4		99.8
2016.		94.7		99.0		99.9		101.1		100.5		99.8
I-VI 2015.		93.5		100.7		100.4		102.0		100.4		99.6
I-VI 2016.		92.8		99.2		99.8		101.5		100.6		100.0
I-VI 2017.		107.5		101.1		101.0		100.9		100.4		99.5
I 2017.	102.9	106.9	111.3	100.8	103.5	101.1	106.2	100.7	105.6	100.4	101.0	99.8
II 2017.	103.3	109.5	111.2	100.7	103.4	101.1	106.2	100.7	105.5	100.3	100.4	100.3
III 2017.	103.6	109.0	111.2	101.9	103.3	101.1	106.3	100.9	105.8	100.7	100.5	99.9
IV 2017.	103.5	108.0	111.2	102.0	103.3	101.0	106.3	100.9	105.7	100.6	100.3	98.8
V 2017.	103.2	107.0	109.7	100.5	103.4	101.0	106.3	100.9	105.4	100.2	100.4	99.2
VI 2017.	102.5	104.9	109.8	100.6	103.7	101.1	106.3	100.9	105.5	100.2	100.0	99.1

Tabela 9: Rast i sektorska struktura kredita (stanje na kraju razdoblja, u mil. KM)

Razdoblje	Kreditni općoj vladi	Kreditni nefinancijskim javnim poduzećima	Kreditni nefinancijskim privatnim poduzećima	Kreditni stanovništvu	Ostali krediti*	Ukupni krediti
	1	2	3	4	5	6=1+...+5
I. - III. 2016.	1,099.0	381.2	7,505.4	7,828.5	113.6	16,927.7
I. - VI. 2016.	1,022.3	374.6	7,521.8	7,916.9	107.7	16,943.3
I. - IX. 2016.	1,072.8	385.8	7,498.4	7,978.1	87.4	17,022.5
I. - IX. 2016	962.7	372.2	7,703.0	8,076.3	86.9	17,201.1
I. - III. 2017.	1,020.9	376.4	7,898.7	8,186.8	16.2	17,579.8
I. - VI. 2017.	1,018.9	371.5	8,032.2	8,393.5	114.1	17,930.1
Stopa rasta (g/g)						
I. - III. 2016.	-3.5%	-10.3%	3.2%	4.2%	26.5%	3.0%
I. - VI. 2016.	-10.6%	-11.2%	2.3%	2.9%	3.9%	1.3%
I. - IX. 2016.	-6.0%	-6.3%	2.3%	2.9%	-8.7%	1.8%
I. - XII. 2016.	-17.2%	3.8%	3.3%	3.8%	-17.3%	2.0%
I. - III. 2017.	-7.1%	-1.3%	5.2%	4.6%	-39.0%	3.9%
I. - VI. 2017.	-0.3%	-0.8%	6.8%	6.0%	5.9%	5.8%

Izvor: Centralna banka BiH

*U ostalim kreditima su krediti dani ostalim financijskim institucijama, neprofitnim organizacijama i ostali krediti.

Tabela 10: Rast i sektorska struktura depozita (stanje na kraju razdoblja, u mil. KM)

Razdoblje	Depoziti opće vlade	Depoziti nefinancijskih javnih poduzeća	Depoziti nefinancijskih privatnih poduzeća	Depoziti stanovništva	Ostali depoziti*	Ukupni depoziti
	1	2	3	4	5	6=1+...+5
I. - III. 2016.	1,442.8	1,203.9	2,490.4	10,074.3	1,323.7	16,535.2
I. - VI. 2016.	1,486.2	1,184.3	2,534.8	10,132.5	1,352.1	16,689.8
I. - IX. 2016.	1,634.8	1,173.8	2,755.9	10,253.3	1,393.8	17,211.6
I. - IX. 2016	1,711.6	1,219.9	2,787.9	10,661.0	1,371.6	17,752.0
I. - III. 2017.	1,773.3	1,303.7	2,749.8	10,875.0	1,403.2	18,104.9
I. - VI. 2017.	1,903.7	1,329.5	2,836.3	10,948.5	1,442.8	18,460.7
Stopa rasta g/g						
I. - III. 2016.	14.0%	0.5%	13.3%	7.6%	10.1%	8.6%
I. - VI. 2016.	22.0%	-3.0%	6.6%	6.8%	8.1%	7.3%
I. - IX. 2016.	19.3%	-3.0%	11.1%	6.6%	3.4%	7.4%
I. - IX. 2016	8.8%	2.7%	6.9%	8.1%	5.6%	7.4%
I. - III. 2017.	22.9%	8.3%	10.4%	7.9%	6.0%	9.5%
I. - VI. 2017.	28.1%	12.3%	11.9%	8.1%	6.7%	10.6%

Izvor: Centralna banka BiH

*U ostalim depozitima su depoziti sektora ostalih financijskih institucija, neprofitnih organizacija i ostali depoziti.

Tabela 11: Kamatne stope na kredite stanovništvu u KM s valutnom klauzulom (u %, na godišnjoj razini)

Godina	Mjesec	POTROŠAČKI KREDITI				STAMBENI KREDITI					OSTALI KREDITI			
		promjenjiva stopa i do 1 god. IPFKS		preko 1 do 5 god. IPFKS	preko 5 god. IPFKS	promjenjiva stopa i do 1 godine IPFKS		preko 1 do 5 god. IPFKS	krediti preko 5 god. IPFKS	preko 10 god. IPFKS	promjenjiva stopa i do 1 godine IPFKS		preko 1 do 5 god. IPFKS	preko 5 god. IPFKS
			s originalnim dospijećem preko 1 god.				s originalnim dospijećem preko 1 god.					s originalnim dospijećem preko 1 god.		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
2016.	01.	NA	NA	7.23	NA	5.49	5.49	5.89	6.05	5.55	8.08	8.09	7.23	7.73
2016.	02.	NA	NA	7.15	NA	5.68	5.68	NA	6.36	5.83	8.01	8.05	7.25	7.89
2016.	03.	NA	NA	7.83	NA	5.53	5.53	5.96	5.75	5.66	8.01	7.77	7.07	7.92
2016.	04.	NA	NA	NA	NA	5.56	5.56	6.00	5.10	5.44	8.13	7.89	7.08	7.31
2016.	05.	NA	NA	NA	NA	5.64	5.64	6.02	5.30	5.42	8.26	7.96	6.80	6.90
2016.	06.	NA	NA	NA	NA	5.60	5.60	6.11	6.02	5.77	8.24	8.29	7.00	6.84
2016.	07.	NA	NA	NA	NA	5.47	5.47	6.04	5.93	5.77	8.31	8.33	7.00	6.82
2016.	08.	NA	NA	NA	NA	5.38	5.38	5.92	5.74	5.61	8.17	8.18	7.05	6.93
2016.	09.	NA	NA	6.84	NA	5.31	5.27	6.05	5.68	5.63	8.04	8.12	6.95	6.96
2016.	10.	NA	NA	7.88	NA	5.17	5.17	6.74	5.70	5.60	7.84	7.89	7.32	6.47
2016.	11.	NA	NA	NA	NA	5.40	5.39	6.32	5.65	5.27	7.63	7.65	6.87	6.42
2016.	12.	NA	NA	7.35	NA	5.16	5.16	5.98	5.33	5.28	7.58	7.61	6.71	6.45
2017.	01.	NA	NA	7.92	NA	5.09	5.09	5.59	5.28	5.40	7.58	7.59	6.89	7.07
2017.	02.	NA	NA	8.02	NA	4.95	4.95	5.13	4.92	5.18	7.59	7.61	6.97	7.38
2017.	03.	NA	NA	NA	NA	4.62	4.62	4.65	4.94	4.92	7.17	7.20	6.68	6.95
2017.	04.	NA	NA	7.35	NA	4.39	4.41	4.27	4.93	4.58	7.14	7.14	6.87	6.75
2017.	05.	NA	NA	7.39	NA	4.38	4.38	4.08	4.83	4.78	7.17	7.17	6.86	6.72
2017.	06.	NA	NA	NA	NA	4.43	4.43	4.12	4.78	4.87	6.99	6.99	6.80	6.67

Izvor: Central... banka BiH

Kamatne stope u tablici se odnose ... nove poslove

IPFKS - inicijalni period fiksne kamatne stope

Tabela 12: Kamatne stope na kredite nefinancijskim poduzećima u KM s valutnom klauzulom (u %, na godišnjoj razini)

Godina	Mjesec	od iznosa od 0,25 milijuna EUR				preko 0,25 milijuna EUR do 1 milijuna EUR				Preko iznosa 1 milijun EUR			
		promjenjiva stopa i do 1 god. IPFKS		preko 1 do 5 god. IPFKS	preko 5 god. IPFKS	promjenjiva stopa i do 1 god. IPFKS		preko 1 do 5 god. IPFKS	preko 5 god. IPFKS	promjenjiva stopa i do 1 god. IPFKS		preko 1 do 5 god. IPFKS	preko 5 god. IPFKS
			s orginalnim dospijećem preko 1 god.				s orginalnim dospijećem preko 1 god.				s orginalnim dospijećem preko 1 god.		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
2016.	01.	7.38	7.22	7.35	7.45	6.66	6.50	6.74	6.93	5.77	6.26	NA	NA
2016.	02.	7.70	7.67	5.59	5.70	6.02	5.91	5.08	4.68	5.20	5.20	NA	5.73
2016.	03.	7.26	7.32	5.75	5.57	5.80	5.69	5.31	5.39	5.87	6.33	NA	5.30
2016.	04.	7.82	7.79	5.50	5.42	5.86	6.03	5.58	4.98	4.97	NA	NA	5.33
2016.	05.	7.67	7.95	5.21	5.21	5.53	5.56	5.23	5.51	NA	NA	NA	5.55
2016.	06.	7.50	7.54	5.07	5.02	5.87	5.71	5.52	6.19	4.59	4.41	3.92	4.77
2016.	07.	7.42	7.52	5.98	5.77	5.73	6.00	5.09	5.63	4.13	4.01	3.76	5.01
2016.	08.	7.59	7.71	5.02	5.64	5.91	5.96	5.29	5.81	5.04	5.00	NA	5.07
2016.	09.	7.30	7.72	5.65	5.27	5.47	5.27	5.29	5.51	4.60	4.87	NA	5.50
2016.	10.	7.37	7.57	5.26	5.35	5.11	4.92	5.46	5.14	4.71	4.71	NA	NA
2016.	11.	7.37	7.60	5.21	5.24	5.67	5.53	4.67	5.14	4.73	4.73	NA	5.37
2016.	12.	7.03	7.05	4.88	5.01	5.63	5.59	4.45	4.85	4.46	4.85	4.26	4.04
2017	01.	6.98	7.35	5.34	4.73	5.21	5.16	4.20	4.70	4.93	4.98	NA	NA
2017	02.	6.89	7.13	4.87	4.63	5.54	5.34	4.64	4.75	5.27	5.27	NA	NA
2017	03.	7.09	7.33	5.20	4.89	5.22	5.11	4.32	4.47	5.13	5.17	NA	5.29
2017	04.	7.15	7.36	5.02	4.78	5.58	5.62	4.05	4.17	4.60	5.24	3.86	2.92
2017	05.	6.90	7.11	4.99	4.80	5.36	5.32	4.31	4.30	4.26	4.44	NA	NA
2017	06.	7.39	7.27	4.76	4.72	5.22	5.39	4.08	4.30	4.57	4.55	NA	4.05

Izvor: Central... banka BiH

Kamatne stope u tablici se odnose ... nove poslove

IPFKS - inicijalni period fiksne kamatne stope

Tabela 13: Kamatne stope na depozite (u %, na godišnjoj razini)

Depoziti stanovništvu											
Godina	Mjesec	Depoziti u KM i depoziti s valutnom klauzulom				Depoziti u EUR				Depoziti u stranoj valuti	
		s dogovorenim dospijećem			Depoziti po viđenju	s dogovorenim dospijećem			Depoziti po viđenju	s dogovorenim dospijećem	Depoziti po viđenju
		do 1 god.	preko 1 do 2 god.	preko 2 god.		do 1 god.	preko 1 do 2 god.	preko 2 god.			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
2016.	01.	0.89	1.97	2.59	0.10	0.89	2.14	2.40	0.12	0.74	0.07
2016.	02.	0.83	2.07	2.27	0.09	0.87	2.20	2.56	0.11	0.65	0.07
2016.	03.	0.85	1.89	2.12	0.08	0.86	2.24	2.52	0.12	0.75	0.06
2016.	04.	0.74	1.95	2.09	0.08	0.76	2.01	2.25	0.12	0.58	0.07
2016.	05.	0.69	2.00	2.21	0.08	0.62	1.96	2.11	0.12	1.47	0.07
2016.	06.	0.66	1.99	2.07	0.08	0.58	1.97	2.23	0.12	0.52	0.07
2016.	07.	0.58	1.93	2.00	0.08	0.68	1.92	2.08	0.12	0.54	0.07
2016.	08.	0.63	1.88	2.01	0.07	0.55	1.74	2.25	0.11	0.47	0.07
2016.	09.	0.61	2.10	1.87	0.07	0.60	1.79	2.34	0.11	0.59	0.07
2016.	10.	0.55	1.57	2.03	0.07	0.43	1.52	2.01	0.09	0.32	0.06
2016.	11.	0.47	1.66	1.81	0.07	0.40	1.43	1.71	0.09	0.41	0.06
2016.	12.	0.55	1.70	2.10	0.09	0.54	1.52	2.21	0.11	0.42	0.06
2017.	01.	0.55	1.57	2.03	0.07	0.43	1.52	2.01	0.09	0.32	0.06
2017.	02.	0.47	1.66	1.81	0.07	0.40	1.43	1.71	0.09	0.41	0.06
2017.	03.	0.37	1.78	1.76	0.08	0.46	1.59	2.10	0.09	0.29	0.06
2017.	04.	0.35	1.70	1.64	0.07	0.30	1.54	1.61	0.09	0.45	0.06
2017.	05.	0.36	1.60	1.59	0.06	0.34	1.58	1.45	0.07	0.52	0.05
2017.	06.	0.44	1.72	1.51	0.06	0.31	1.66	1.49	0.07	0.42	0.05
Depoziti nefinancijskih poduzeća											
2016.	01.	0.86	1.48	1.88	0.10	0.35	NA	2.57	0.09	NA	0.07
2016.	02.	1.00	1.37	2.10	0.10	NA	NA	NA	0.09	NA	0.15
2016.	03.	0.84	2.17	2.48	0.09	0.25	2.27	NA	0.06	NA	0.05
2016.	04.	0.76	2.88	2.90	0.10	NA	2.01	NA	0.08	NA	0.05
2016.	05.	0.41	1.56	NA	0.09	NA	NA	2.21	0.08	NA	0.06
2016.	06.	1.21	1.80	2.49	0.08	NA	NA	NA	-3.92	NA	-3.94
2016.	07.	0.35	1.40	2.06	0.08	NA	NA	NA	0.08	NA	0.05
2016.	08.	0.35	1.33	2.88	0.08	NA	1.18	NA	0.06	NA	0.05
2016.	09.	0.31	1.70	2.19	0.08	NA	0.34	NA	-0.92	NA	-0.93
2016.	10.	0.45	2.38	1.72	0.10	NA	NA	NA	NA	NA	0.07
2016.	11.	0.47	1.67	2.53	0.09	NA	NA	2.15	0.09	NA	0.06
2016.	12.	0.46	1.39	1.82	0.08	0.91	NA	2.12	0.08	NA	0.05
2017.	01.	0.72	1.54	NA	0.08	NA	NA	NA	0.09	NA	0.04
2017.	02.	0.60	1.23	1.43	0.08	NA	NA	1.77	0.08	NA	0.05
2017.	03.	0.92	1.02	2.10	0.07	NA	1.35	NA	0.07	NA	0.05
2017.	04.	0.47	0.71	2.19	0.07	NA	1.26	NA	0.06	NA	0.03
2017.	05.	0.61	1.33	1.78	0.07	NA	NA	NA	0.06	NA	0.03
2017.	06.	0.57	0.91	2.03	0.06	NA	NA	1.66	0.06	NA	0.03

Izvor: Centralna banka BiH

Kamatne stope na depozite po viđenju se odnose na postojeće poslove

Kamatne stope na depozite sa dogovorenim dospijećem se odnose na nove poslove

Depoziti u stranoj valuti obuhvaćaju sve strane valute osim EUR

Tabela 14: Uvoz i izvoz roba prema HS klasifikaciji za period januar-juni 2017. godini

Izvoz i uvoz dobara klasifikovanih prema harmonizovanom sistemu kodova (HS)		IZVOZ				UVOZ				DEFICIT				
		P1_2016	p1_2017	2017/2016 promjena %		P1_2016	P1_2017	2017/2016 promjena %		P1_2016	P1_2017	2017/2016 promjena %		Pokrivenost uvoza izvozom
		u mil KM	u mil KM	g/g	p.p	u mil KM	u mil KM	g/g	p.p	u mil KM	u mil KM	g/g	p.p	
	UKUPNO	4511	5210	15.4	15.4	7709	8614	11.6	11.6	-3208	-3404	6.1	6.1	60.5%
1	ŽIVOTINJE I PROIZVODI ŽIVOTINJSKOG PORIJEKLA	57	59	3.5	0.0	214	229	7.3	0.20	-157	-170	8.7	0.42	25.8%
2	PROIZVODI BILJNOG PORIJEKLA	89	135	51.1	1.01	381	418	9.6	0.48	-292	-283	-3.0	-0.28	32.3%
3	MASTI I ULJA ŽIVOTINJSKOG PORIJEKLA I BILJNOG PORIJEKLA	65	86	33.3	0.48	92	130	40.5	0.49	-28	-44	57.0	0.50	66.3%
4	PREHRAMBENE PRERAĐEVINE	172	168	-2.6	-0.10	699	713	2.0	0.18	-527	-546	3.5	0.58	23.5%
5	PROIZVODI MINERALNOG PORIJEKLA	307	456	48.3	3.29	894	1267	41.7	4.84	-587	-811	38.3	7.00	36.0%
6	PROIZVODI HEMIJSKE INDUSTRIJE ILI SRODNIH INDUSTRIJA	351	457	30.2	2.35	796	820	3.1	0.32	-445	-364	-18.3	-2.54	55.7%
7	PLASTIČNE MASE, GUMA I KAUČUK	155	172	11.1	0.38	517	547	5.8	0.39	-362	-375	3.6	0.41	31.5%
8	KOŽA I KRZNO	71	107	52.3	0.82	239	255	6.8	0.21	-168	-148	-12.3	-0.65	42.1%
9	DRVO I PROIZVODI OD DRVETA	347	368	5.8	0.45	116	124	7.5	0.11	232	243	5.0	-0.36	295.4%
10	CELULOZA, PAPIR I KARTON I NJIHOVI PROIZVODI	132	117	-11.3	-0.33	198	196	-1.0	-0.03	-66	-79	19.8	0.41	59.8%
11	TEKSTIL I TEKSTILNI PROIZVODI	258	279	8.0	0.46	531	583	9.7	0.67	-273	-304	11.3	0.96	47.9%
12	OBUĆA, ŠEŠIRI, KAPE I SLIČNI PROIZVODI	351	354	0.9	0.07	166	166	-0.2	0.00	185	188	1.8	-0.10	213.8%
13	PROIZVODI OD KAMENA, GIPSA, CEMENTA I SLIČNIH MATERIJALA, KERAMIČKI PROIZVODI, STAKLO I STAKLENI PROIZVODI	29	41	41.5	0.27	165	165	-0.2	-0.01	-137	-124	-9.1	-0.39	24.8%
14	BISERI, PLEMENITI METALI I NJIHOVI PROIZVODI, DRAGO I POLUDRAGO KAMENJE	6	6	5.0	0.01	7	8	18.6	0.02	-1	-2	100.0	0.03	75.9%
15	BAŽNI METALI I PROIZVODI OD BAZNIH METALA	760	910	19.7	3.32	764	901	17.9	1.77	-4	9	-304.7	-0.41	101.0%
16	MAŠINE, APARATI, MEHANIČKI I ELEKTRIČNI UREĐAJI	532	631	18.6	2.19	1056	1148	8.7	1.19	-524	-517	-1.3	-0.21	54.9%
17	TRANSPORTNA SREDSTVA I NJIHOVI DIJELOVI I PRIBOR	166	161	-3.0	-0.11	577	632	9.5	0.71	-412	-471	14.5	1.86	25.4%
18	SATOV, MJERNI, MUZIČKI I MEDICINSKI INSTRUMENTI	12	13	10.8	0.03	107	104	-3.1	-0.04	-95	-91	-4.8	-0.14	12.8%
19	ORUŽJE I MUNICIJA, NJIHOVI DIJELOVI I PRIBOR	13	79	529.6	1.47	4	7	84.6	0.04	9	72	731.4	-1.96	1093.1%
20	RAZNI PROIZVODI	70	613	780.2	12.04	184	199	8.3	0.20	-114	414	-463.4	-16.45	308.3%
21	UMJETNIČKA DJELA, KOLEKCIONARSKI PREDMETI I ANTIKVITETI	580	0	-100.0	-12.86	0	104	0.0	0.00	580	-104	0	0.00	0.0%
98	NERAZVRSTANO	0	0	0.0	0.00	0	0	0.0	0.00	0	0	0.0	0.00	0.0%

Izvor: Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine

Tabela 15: Vanjskotrgovinska razmjena u BiH po glavnim trgovinskim partnerima za P1 2017. godine

Zemlje	IZVOZ				Promjena u %	UVOZ				Promjena u %	DEFICIT				Promjena u %
	P1_2016		P1_2017			P1_2016		P1_2017			P1_2016		P1_2017		
	KM	u %	KM	u %		KM	u %	KM	u %		KM	u %	KM	u %	
EU	3,344	74.1%	3,772	72.4%	12.8%	4,757	61.6%	5,243	60.9%	10.2%	-1,413	44.0%	-1,471	43.2%	4.1%
CEFTA	621	13.8%	810	15.5%	30.4%	973	12.6%	1,070	12.4%	10.0%	-352	11.0%	-260	7.6%	-26.1%
Njemačka	755	16.7%	773	14.8%	2.4%	975	12.6%	1,005	11.7%	3.1%	-220	6.9%	-232	6.8%	5.5%
Hrvatska	477	10.6%	602	11.6%	26.2%	725	9.4%	829	9.6%	14.3%	-248	7.7%	-227	6.7%	-8.5%
Italija	575	12.7%	601	11.5%	4.5%	929	12.0%	994	11.5%	7.0%	-354	11.0%	-393	11.6%	11.0%
Srbija	345	7.6%	496	9.5%	43.8%	873	11.3%	939	10.9%	7.6%	-528	16.5%	-443	13.0%	-16.1%
Slovenija	382	8.5%	460	8.8%	20.4%	406	5.3%	441	5.1%	8.6%	-24	0.7%	19	-0.6%	-179.2%
Austrija	367	8.1%	438	8.4%	19.3%	271	3.5%	302	3.5%	11.4%	96	-3.0%	136	-4.0%	41.7%
Turska	158	3.5%	188	3.6%	19.0%	334	4.3%	357	4.1%	6.9%	-176	5.5%	-169	5.0%	-4.0%
Rusija	46	1.0%	60	1.2%	30.4%	342	4.4%	403	4.7%	17.8%	-296	9.2%	-343	10.1%	15.9%
Kina	11	0.2%	18	0.3%	63.6%	529	6.9%	566	6.6%	7.0%	-518	16.1%	-548	16.1%	5.8%
Ostale	549	12.2%	628	12.1%	14.4%	1,992	25.8%	2,299	26.7%	15.4%	-1,443	45.0%	-1,671	49.1%	15.8%
UKUPNO	4,514	100%	5,210	100.0%	15.4%	7,722.0	100%	8,612	100.0%	11.5%	-3,208	100.0%	-3,402	100.0%	6.0%

Izvor: Agencija za statistiku BiH

Platni bilans BiH

PLATNI BILANS - SKRAĆENA VERZIJA u milionima KM	Q1 2016	Q2 2016	P1 2016	Q1 2017	Q2 2017	P1 2017	Promjena P1 2017 / P1 2016
TEKUĆI RAČUN	-376	-473	-850	-322	-473	-794	-6.5%
Roba - saldo	-1,537	-1,859	-3,395	-1,604	-1,959	-3,563	4.9%
Izvoz robe, fob	1,657	1,950	3,607	1,999	2,254	4,254	17.9%
Uvoz robe, fob	3,194	3,808	7,002	3,603	4,214	7,817	11.6%
Usluge - saldo	377	500	876	401	556	957	9.3%
Potražuje - ukupno	539	704	1,243	568	765	1,333	7.2%
Duguje - ukupno	162	204	367	166	209	375	2.4%
Primarni dohodak - saldo	24	-36	-11	28	-45	-17	49.8%
Potražuje - ukupno	221	223	444	224	252	476	7.2%
Duguje - ukupno	197	258	455	196	297	493	8.3%
Sekundarni dohodak - saldo	760	921	1,681	852	976	1,828	8.8%
Od čega: Personalni transferi - potražuje	514	628	1,141	583	656	1,239	8.6%
KAPITALNI RAČUN	81	91	172	82	85	167	-2.4%
FINANSIJSKI RAČUN	-258	-249	-507	-273	-285	-559	10.3%
Direktne investicije	-164	-54	-218	-283	-83	-367	68.5%
Od čega: Reinvestirane zarade - Pasiva	131	49	180	143	108	251	39.6%
Portfolio investicije	1	44	45	65	13	78	73.0%
Ostale investicije	-33	-391	-424	202	-475	-273	-35.6%
Neto finansijska aktiva	-187	-93	-280	-60	-114	-174	-37.9%
Valuta i depoziti	-215	-79	-293	-106	-149	-255	-13.1%
Ostalo	-10	2	-8	27	-6	22	-360.6%
Neto finansijska pasiva	-154	298	144	-262	361	99	-31.2%
Valuta i depoziti	-269	16	-253	-258	157	-101	-60.1%
Zajmovi	7	182	190	-121	62	-59	-131.3%
Vladin sektor	43	7	50	-75	-142	-217	-532.0%
Ostali sektori	-36	175	139	-46	204	158	13.5%
Trgovinski krediti i avansi	107	125	232	122	139	261	12.5%
Ostala finansijska pasiva	1	-27	-27	-5	4	-1	-95.4%
Rezervna aktiva	-62	152	89	-257	260	3	-97.1%
NETO GREŠKE I PROPUSTI	37	134	171	-34	102	68	-60.3%

Izvor: Centralna banka BiH